

23 יולי 2014

לפוג':

כבי' השופט דורין סביבק – אב בית הדין
נעיגת ציבור עובדים וב' נעה נוריאל
נציג ציבור מעבדים מושך רון ורדי

התובעים:

1. ד"ר ציאאל לנצברג
2. ד"ר טל וייסבאך
3. ד"ר טל שדה-רוד
4. ד"ר כרמל פלט-וידר
5. ד"ר אודליה חורין
6. איטי אספיק

עדי ב"כ עו"ד אפי מיכאלி, עו"ד רון ורדי ועו"ד עידו עשת

הנתבעים:

עדי ב"כ עו"ד דורון יפת

2. שיירוטי בריאות כללית

עדי ב"כ עו"ד גיא גולן

3. ההסתדרות הרפואית בישראל

עדי ב"כ עו"ד תמר ויינטר קמר, עו"ד נעמה משה ועו"ד ארנה לין

פסק דין**מבוא**

ברופ' ארנון אפק, מנכ"ל משרד
 הבריאות (עמ' 188 ש' 15
 פרוטוקול).

ד"ר טל שדה ורדי, מתחמתה
 במחליקת יולדות בתל-השומר (עמ'
 18 ש' 4 לפוטוקול).

"מקצוע רפואי הוא מקצוע שלומית",
 אתה לא יכול למלוד בקוווטרונזיה
 רפואי, אם אין צורך Shibora אנסנוורי, היהוק
 ממנה אני צריך Shibora אוטוי, אי אפשר
 למלוד את זה מהספרים, וזה זה בניו
 בפורוח כואת שאתת בא מתחמתה, למור
 הוא עוזר לך, בערבים אתה באמת לך
 והוא אתה לוורד ומתייחס עם הפטון ואחר
 כן, מהר מהר באה, אתה כבר לא
 מתחמתה... המתחמתה של חיים וזה
 המתחמתה של מהר... ולמרות
 שהיסטרויה בכל העולם זה נהני על כן
 שהמתמחית הם אלה שנושאים את נטל
 התורניות, הacsם האחרון היה פריצת
 רון בושא זה".

"חמאכ שאני עובדת בו היום הוא בלתי
 נסכל, כמו שעשיתי החשוב האחנון 3
 מורהנית בדף שורבן 24 עד 27 שעotta,
 אני מסימנת תורנויות בטיפול נמרץ
 שאני מהיוק חיים של ילדים עצלים
 אהיהתי, כישיש רופא בכיר שלא אפשר
 להתייחס בו, אך בשיש החיהה במספר
 מקומות אני אחראית, אני מרגישה
 שאני נתנת טיטול רפואי לא מספיק
 טוב שף אחר מהאנטיס שיוושים מה
 לא היה רושח שמייחדו מבני משפחתו
 יעדו, חבל מאור שאנן עומדים מה
 בධוין על מתפקידו וחראן שלנו הוא
 לעשות רפואי טובה יותר ולא בשעה
 25-26 כשאני בקשרי יכולת לעשות
 עירוני".

בית דין אזורי לעבורה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 12-01-54860-01-12 + ס"ע 12-01-54994-01-12 + ס"ע 12-01-54911-01-12 + ס"ע 12-01-54951-01-12

1. עיקר נטל התרבותות בbatis החולמים האיזוברים בישראל מוטל על רופאים
2. שבתתמתות. רופא מתחמה המבצע תרגנות רפואי, בדרך כלל, במשך 24 עד 26 שעות
3. ברצף, לפחות פעם אחת. מתכונת העבודה זו אושרה לאחרונה בהסכם קיבוצי שנחתם
4. ביום 11.8.25, וניתנה לה גושפנקה חוקת בתי המשפט כליל, בברור העסקת רופאים
5. מתחמים, עליו חתום שר התמ"ת ביום 12.12.17.

6. כל הצרדים בתיק שלפנינו הסכימו שלא קל, ואפילו קשה מאד, לדרש מעובר
7. לעבוד במשך 26 שעות רצופות ללא שינה. קל וחומר משמהו בראופא, שמוסלתת
8. עליו האחריות הכבודה והמודכאת לשמשה על חייהם ושלמות גופם של מטופלי,
9. ולטיפול מיטבי בהם. עם זאת, ארף הפגיעה המוכחת בתפקידים הקוגניטיביים של כל
10. אדם כתוצאה מחפע שינה, וחירף העובה שאין מחלוקת על כך שפגיעה זו מהעצמה
11. ככל שעונות הערים העודפת הולכות ומתארכות, קימות שורה ארוכה של הוצאות
12. להסדר תרנגולות הרופאים המתמחים הנוגג, והנבעים טוענים בתוקף שלפנות לעת
13. הוו, אין לו חופה.

14. האמנם? האם קיימת עילה משפטית להטערכותנו בהטרור האמור? האם יש
15. מקום שנוראה על בטוותו, נוכח טענה הרופאים המתמחים שהגישי את התביעה
16. שבפנינו, לפיהן הפסדר גורם לסיון חיים ולפגיעה בשלמות הגוף של מטופלים
17. בזורה בלתי מידית, מצד אחד, ולפגיעה שלא כדין בוכויות הרופאים המתמחים
18. עצם, מצד שני? אלה הן הבעיות שבחן עליינו להכريع במסגרת פטק דין זה.

תרנגולות מותניות בישראל – רענן הייסטנקי

20. 2. "תרנגולות" הוגדרה לראשונה בהסכם קיבוצי שנחתם בראשיה של שנות ה-60
21. (הסכם מיום 16.7.61 צורף כנספה 3 לתצהיר אוילמן). כלהלן:

22. 24. "עבודה מערב עד בוקר לרבות עבודה מערב שבת עד שבת
23. 25. בוקר או ממוצאי שבת עד יום א' בוקר, וכן עבודה
26. 26. בשכת או בחג מן הבוקר עד אחר הצהרים ועד בכלל".
27.

בית דין אזרחי לעבודת בטל אביב - יפו

54970-01- y" "σ + 54985-01-12 y" "σ + 55000-01-12 y" "σ + 54860-01-12
54894-01-12 y" "σ + 54911-01-12 y" "σ + 54951-01-12 y" "σ + 12

בהתאם זה הוגבל מספר התורנויות בהתאם לוותקו של הרופא, כך שפטציג' היה חייב ביצוע של עד 8 תורנויות בחודש, מתחילה בשנתיים הראשונות שלו עד 6 תורנויות בהמשך, בשנתיים הראשונות עד 5, ובשנים שלאחר מכן ועד סוף החמש שנים 4 חמוץות בחודש. נקורים כבר כאן ונזכיר שלא הוצגו לפניו בתייק זה נתוניים בדבר מידת האכיפה, באוטם ימים, של המغالלה שנקבעה על מספר התורנויות.

בקין 1974 התקיימה בורדות, בעניין שיטת התורניות והCongenital, בין
המטיקרים הציובוריים; ממשלה ישראל, שירות בריאות כללית (להלן: הכלויות),
והסתדרות מדיצינית הרסה (להלן: הדסה) לבין, ההסתדרות הרפואית בישראל
(להלן: הרדי). ביום 25.8.74 פסק הבורר ישבחו גביש כי אין לשנות את שיטת
תורניות הקיימת...". עם זאת, הבורר קבע של מהורת תורניות יסימן הרופא את עבורתו
בשעה 12:00, דהיינו שאורכה של תורנית ית��ז וימעוד על 28 שעות בטן הכל.
עור נקבע בפסק הבורנות שבחרדי מיוון חפוץ התורניות לשתיים (חורן אחד עד חצוט
ותורן שני שמהיל ב- 30:23), אך בפועל לא מוצלה בסוטו של דבר תורניות המיוון
לשתיים. פסק הבורר הוגש לרשום בהסכם קיבוצי (נספח 5 להצהיר אידלמן).
להשלמת התמונה נזעין שהחרואות שבפניו עליה שבסגול לא קיימה פעמיים רבות
ההוראה לפיה תורניות היו אמרורים להיות לסימן את יום עבורתם של מהורת התורניות
ב- 12:00, והיו לא מעט תורניות שהלימו يوم עבורה מלא לאחר תורניות, ועבדו
בפועל 32 שעות רצופות ואף יותר. כך ו록 לדוגמא, העיר בפנינו ד"ר חוי לוי, כיום
מנהל בית החולים "ברזיליה" שבאשקלון,ומי שכיהן עד חילת 2012 כראש מינהל
רפואה במשרון הבריאות, שבמהלך תקופת התמחותו בכירורגיה עמיתו וגם הוא
עצמו ביצעו מוציאע של (לפחות) 8 תורניות בתודש, בכל אחת מהן נמשכה לא פחות

בית דין אזררי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-1-01 + ס"ע 12-01-54860-01 + ס"ע 12-01-54985-01 + ס"ע 12-01-54970-01
 ס"ע 12-01-54894-01 + ס"ע 12-01-54911-01 + ס"ע 12-01-54951-01

1 מ- 36 שעות, ועודות דומה בקשר לאורן התרוגיות במהלך ההתקומות מסר גם פרופ' 2 פילר בפתח הוות דעתן.

3 5. ב-25 השנה לערך שהלכו מבורות גביש ועד לסוף המאה שעברה לא חלו 4 שינויים משמעותיים בהסדר העבודה רופאים מתמחים, אך למעשה הסדר הא טוב נציג 5 כאן שבמגנזה פסק בוררותיהם (ניתן ביום 5.9.83, נספה 8 לתצהיר אידלאן) הוגבל 6 מספר שעות העבודה השבועית ל-45 שעות לכל הרופאים, לרבות מתמחים ב', ול- 7 42 שעות לפחות מהרופאים, לרבות מתמחים א' (כפי הנראה הכוונה כאן היהת לשעות 8 עבודה לנעט שעות תורנות). כמו כן נחתמו הסכמים שונים הנוגעים לסוגיות הזוכאות 9 ליום חופש לאחר תורנות.

10 6. ביולי 1997 הגיע מר זהר כהן עתירה לבית המשפט העליון (בג"ץ 4270/97) בדרישה ששר הבריאות יקבע חקנות המגבילות את שעות העבודה של רופאים בכלל 11 ומונחים בפרט, מר כהן ציין בעתרות כי מתוך נפטרה לאחר לידה החולים "שגורי צדק", לאחר שתומלה על ירי רופא מילד שיישן בלילה הקודם פהות משלוש 12 שעות אחרי משמרות העבודה ארוכות ללא שינוי". הוא הוסיף שהוא נמצא בחדרה 13 מתמדת "שמא יהא במשפחה עוד קורבן של רופא עייף לאחר אינספור שעות 14 עבודה". בנובמבר 1997 נמקה העתירה בשל אי מיזוג הילכים.

15 7. בספטמבר 1998 שב ועתר מר כהן באונו העניין (בג"ץ 6028/98). בספטמבר 16 1999 הוגש על ידי "ארגון הרופאים המתמחים בישראל" עתירה נספת (בג"ץ 17 99/6579) שבה התבקש בין היתר צו בגין שיאסור על המעסיקים הציבוריים ועל 18 הרוי' לחתום על הסכם קיבוצי בטוט יותקנו תקנות שיסדירו וינבלו אה שעות 19 עובודתם של הרופאים המתמחים. הדין בשתי העתירות אחת, ובדצמבר 1999 אף 20 הוצה צו בגין על ידי בג"ץ שהורה לחייב מהותימה על הסכם עם הרוי' עד 21 להסזרת נושא שעות העבודה והמנוחה של הרופאים המתמחים.

22 8. במרץ 2000, בעור העיתות תלויות וערמות, צוותה בין משרדיו שוקד על 23 גיבוש התשובה להן, מרצה שכיטת רופאים במגזר הציבורי. השכיתה נמשכה לא 24 פחות מ- 127 ים. היא הסתיימה ביולי 2000, עם התمامה הסכם קיבוצי חדש (להלן):

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54994 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

הסכם 2000) בין המפעיקים הציבוריים להר"י, שבו עוגנו, בין היתר, אמסקנות
אליהן הגיעו הוצאות הבין משרד, מסקנות לחון הסכימו הר"י וגם נציגי הרופאים
המחממים, שנטו חלק בהליך גישוד שהתקיים במהלך השביתה. נקבע, שכלכל
משכה של חורגות לא עולה על 24 שעות, ולכל היוטר 26 שעות. לפי הסכם זה,
מתמחה מגיע לחלוקת שבוקר שבו הוא מローン בשעה 08:00, עובד את כל יום
העובדת, לאחר מכן ממשך לתורנות, ולמהירות בשעה 08:00 בבוקר, עם הגעתו שאר
הרופאים ליום העבודה, ולכל המאוחר בשעה 10:00 לאחר שהשלים את העברת
המשרתת, הוא משוחרר ליום מנוחה בשכר מלא.

בஹש להורעות ועדכונים שונים שהוגשו במסגרת שתי העתיות שבו
תלויות ועומדות (לאחר שהוסר צו הבינויים שניתן בגיןן באופן שאיפשר את התיאמת
ההסכם הקיבוצי), ובמחלצת מוחב בג"ץ, הוזרו בו אריגון הרופאים המתמאימים
מעתירות. מר זהר כהן לא הוזר בו מהעתירות, אך שופטי בג"ץ בפסק דין קצר קבעו
שבעקבות התיאמת ההסכם הקיבוצי אין עוד מקום להמשך טיפולם בנושא, ומשכך
הוא החל על דחיפה שתי העתיות.

. עבר חלף עשור, ובשלחי שנת 2010, עם תום תוקפו של הסכם 2000, החלו
הצדדים – הר"י והמעסיקים הציבוריים – לנצל משא ומתן לקידחת התיאמת על הסכם
קיבוצי חדש, שעסק בין היתר בנושא עומס העבודה המוטל על רופאים מתמאימים.
לאחר שכיתה בת 159 ימים, מהארוכות שידעה מערכת הבריאות הציבורית, נחתם
הסכם 2011. בהתאם זה נקבע שיוקצנו 1,000 תקני מתמחים חדשים, מחזיטם לצורך
הפחתת מספר התורנויות ל- 6 בחודש, וכן הוחלה הזכות תורנויות גם על רופאים
מומתמים צעירים והוסכם לראשותן על בינוין של תורנויות חזי וחוורניות שלישי –
הבל כפי שיבוואר בהמשך פסק דין זה – לצורך הקלה העומס על המתמאימים.

ההסכם הקיבוצי כלל הסכמה בדבר סיום כל סמכותי העבודה, ומיצוי מלא
ומוחלט של תביעות הר"י עד ליום 13.7.19.

להשלמה התמונה נזין שבמהלך השביטה ובעקבות בקשה צד בסכטוך
קיבוצי שהגישה המדרגה כנגד השביטה, התנהלה התקדינות והתקיים הלך מהמשא
ומתן בין הצדדים בהתאם בנסיבות בית דין זה, בית הדין הארץ וגב'ץ. על מנת לפחות, לא

בית דין אזרחי לעובותה בתל אביב - יפו

ס"ע-12-54860-01-55000-01-12 + ס"ע-12-54985-01-12 + ס"ע-12-54970-01-
54894-01-12 + ס"ע-12-54911-01-12 + ס"ע-12-54951-01-12

נפרט כאן אודות נפוחלי ההת:inlineות והמשא ומתן שהתנהל בגדורה. לפרטים, ראו את
 פסק דין של בית דין זה (פסק 11-06-3 מדינת ישראל נ' המסתדרות הרפואית
 בישראל (23.6.11), מותב בראשות כב' הנשיא (כתוארו אן) טיכאל שפיינר), את פסק
 דין של בית הדין הארץ (פסק 11-06-48472 ממדינת ישראל נ' התסדרות הרפואית
 (25.7.11), מוחב בראשות כב' הנשיא ניל אוז), ואת החלתת בג"ץ במסגרת עתירה
 שהוגשה בנושא (בג"ץ 11/11/5627 ש"ז דוד פורד נ' רаш ממשלה ישראל (החלטה
 מיום 2.8.11). העתירה ומתקפה ביום 30.8.30, שישה ימים לאחר שנחתם האסכם
 הקיבוצי.

10. בمعنى חתימת האסכם הקיבוצי נחתם גם סיכום דברים בעניין קיזור משך
 תורנות מתמחים, כדלקמן:

11. "סיכום דברים בעניין קיזור משך תורנות מתמחים על פי
 12. מהוועה שגובש בלשכת נשיאת בית הדין הארץ לעובדה:
 13.
 14. 1. קיזור משך תורנות מתמחים בחלוקת يولדות ומין –
 עד 20 שעה לחורנות.
 15. 2. עד שנה ממועד החתימה על האסכם הקיבוצי, יקבע
 16. ישות ההחלה וכיצועה בפועל, על ידי ועדת מעקב.
 17. 3. במהלך השנה תיבחן ועדת המעקב אופן ביצוע פிலוט
 18. תורנות עד 20 שעות במהלך מנימות בבתי חולים,
 19. לרבות פריפריה.
 20. 4. החלות ועדת המעקב יקבעו על דעת משרד הבריאות".
 21.
 22.

23. נגיד ונאמר שסיכום דברים זה לא יצא – נכוון למועד חתימת פסק דין זה –
 24. מהכוות אל הפועל, מסיבות עליהן נעמוד בהמשך פסק דין זה.

25. 11. על אף שנחתם האסכם הקיבוצי, מערכת יהפי העבודה לא שקטה. מאות רופאים
 26. מחמיכים נטו החל מיום 14.11.11 את עכורותם בנסיבות על תנאי האסכם, תוך שהם
 27. מודיעים על התפטרותם. בעקבות בקשה צד של המדינה לבית הדין הארץ יצאו
 28. מלפניו החלותות לפיהן על כל הרופאים לחזור לעובדה סדרה ומלאה (ראו: פסק
 29. 48472-06-11 מדינת ישראל נ' התסדרות הרפואית (21.7.11), הידוע גם כפרשת
 30. ההפטרכות הקולקטיבית הראשונה), וכן סק 11-2876 ממדינת ישראל נ'

בבית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

54970-01- u" " + 54985-01-12 u" " + 55000-01-12 u" " + 54860-01-12 u" " +
54894-01-12 u" " + 54911-01-12 u" " + 54951-01-12 u" " + 12

1 ההטזויות הרפואית (12.10.11), הירע גם כפרש התפטרות הקולקטיבית
2 בשניה)).

כד בבד עם נתישת בתיה החולמים על ידי הרופאים המתמחים, הוגשו לבג"ץ שלוש עתירות (בג"ץ 11/5669 ד"ר אבי גדור נ' בית הדין הארץ לעבורה; בג"ץ 11/8382 ד"ר דניאל לנברג נ' בית הדין הארץ לעבורה; בג"ץ 11/8439 ארגדת חפטודונטיס לדפואה באוניברסיטה העברית נ' ראש המஸלה ושר הבריאות) שבחן נתקה פסק דיןו של בית הדין הארץ בפרשא ההתפטרות חוקולקטיבית השנית, כמו גם הוראות הפסכם הקיבוצי.

12. בשלם הווה התנהל הлик הייזבוזת אינטנסיבי בין הצדדים בסיו"ע "הגורמים
9 המסייעים", כב' השופט (כדייטוס) פרופ' יצחק זמיר ופרופ' מוטי מירוני. בסוף
10 תחילן זה, התקבל ביום ו.ו. 12.8 מסמך "הצעת הגורמים המסייעים" שהוגדר כמסמך
11 שאין בו כדי לגורען מהוראות החקלאם הקיבוצי, אך נקבעו בו מספר הישגים שישפרו
12 את תנאיعي בעבודתם של מתמחים ומומחים צעירים. עם גיבוש המסמך חזרו בתם
13 הרופאים המתמחים מכובנת ההתפטרותם שלהם והסתiyaו לו טכטוק הרופאים וו.ו. 20.
14
15 שתים משלوش העתירות נמקהו, ואילו העשרה השלישית נדחתה.

16. לעניןינו חשוב להתייחס לאופן סיום ההתדריינותו בעתריה השניה מבין השלוש
17. (בג"ץ 8382 ד"ר דניאל לנוברג נ' בית הדין הארץ לעובודו), שכן עתירה זו
18. הינה למעשה אמה הורמתה של התביעה שבפנינו: היא קדרת לה, הוגשה על ידי רוכם
19. ככולם של התובעים דכאן, וכללה בין היתר בקשה למתן הסעד המבוקש כאן, דהינו
20. קיצור אורכן של תורניות מתמחים. כאמור, עם סיוםה של מחתת הרופאים
21. המכתחחים, ומשהו רדייעו העותרים באותו עתירה שהס עומדים על המשך בירורה בכלל
22. הנוגע לסעדים שלא התייתרו, קבוע כך בג"ץ בפסק הדין שניית ביום 11.12.13, שבו
23. נמתקה עתירה זו, ביחד עם אחת ממשי העתירות הננספות שהיו תלויות וועומרות:

בית דין אזרוי לעבירה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-01 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

הדין לעבירה ולפיכך העניין אינו יכול לשמש כנושא
 לעחירה, שכן הטעאות לדין בוחנה בבית הדין לעבורה.
 לפיכך, העתירה בכג"ץ 11/1882 תימחק. טענות העותרים
 שמורות להם ופטוחה בפניהם הדיון, ככל שהם חפצים
 בכך, לפניהם לערוכה המשפטית האם היא בעניינם.

התובעים, אם כן, הופנו לשטרות את טענותיהם בפני בית דין זה. כך עשו, וכן
 יצאו לדין ההדריינות שבפניו.

9

מהלך ההתדיינות והתיקון לתייר שנותם במחלה

14. ביום 29.1.12 הוגש כתב התביעה הראשון בהליך זה, כנגד הנחבות וגם כנגד
 15. הסתדרות המדיצינית הרסה (להלן: הדסה). בתביעה עתרו התובעים למבחן סעד
 16. בראבר "ארגוני החולמו" של סעיף 116 להאסם 2011, באופן שלא ניתן לטענה העסקה
 17. התובעים "ברפואת הנגוז חיים לעניין שנות העתקת ברצף" שכן לשיטתם הוא עמד
 18. בוגזד להוראות חוק שנות עבודה ומנוחה, החשי"א-1961 (להלן: חוק שנות
 19. עבודה ומנוחה) וההתירים שהוצעו מכוון, והוא אף בלא הוקמי ונוגד את התקנות
 20. הציבור.

21. ביום 8.5.12 התקיים קדם משפט ראשון, שבטוטו הורה בית דין זה לתובעים
 22. להגיש כתב תביעה מתוכנן שיכלול עד קונקרטי יותר. ובהתאם לכך אכן תוקן כתב
 23. התביעה והતובעים עתרו באופן קונקרטי, בין היתר, שלא לאפשר העתקת רופאים
 24. בנסיבות של יותר מ- 20 שעות.

25. ביום 11.7.12 התקיימה ישיבת קדם משפט שנייה, שבפתחה ערכן בא כות
 26. המדינה שהצעה חוק שהיתה תלולה ועומדת, לתיקון חוק שנות עבודה ומנוחה, וכך
 27. שיתיר במפורש העתקת מתמחים במקצועות הקיימת, אמוריה להידון בתוכן ימים
 28. בוועדה העבודה והרשותה של הכנסת, לקדמת הכנסתה לקריאה שנייה ושלישית. בחום
 הדיון ניתנו הוראות נספחו בדבר השלטת הילך תיקון כתבי הטענות והשלמת הדיון
 בטענות המקדמיות. עוד לאחר הדיון קיבל בית הדין את בקשה הרסה לחיטוך
 29. כתובעת מההילך, בשל כך שאף לא אחד מהతובעים הינו עובד שלה. ביום 22.8.12

בית דין אזורי לערבות בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-54985-01-12 + 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12

התקיימה ישיבת קדם משפט שלישית שבת נמשך בירור הטענות המקדימות ונקבע
 1 מועד להוכחות.
 2

17. עורך קודם לכן, ביום 24.10.12 עדכנה המדינה שהצעת החוק לא אושרה
 4 לקריאה שנייה ושלישית, וכי בנסיבות אלה מבקשת המדינה להשדר את העסקת
 5 המתממשת בתורנויות באמצעות תיקון לחייב שניתן בנושא על ידי שר התמ"ת.

6 ואכן כך היה. ביום 10.12.12 חתם שר התמ"ת על תיקון לחייב חכלי
 7 לחגודה בתשנות נוטשות ובנטיפים רפואיים וכמוסדות לטיפול בזקנים ובילדים
 8 (הוראת שעה), התשענ"ג-2012, שיעמוד במקף למשך שלוש שנים, דהיינו עד ליום
 9 15.12.10 (להלן: "התיקון") הורסם בilkot הפרסומיים 6518 ביום 27.12.12.(2).
 10 מעת חישובתו להmeshך הדיון, נבייא להלן נוסח תיקון להיתר כמעט במלואו:

11 "אני מודיע לפיק"א 15 לחוק שעות עבורה ומנוחה,
 12 התשי"א-1950 (להלן – " החוק") כי התקוף טמכותי לפיק"א
 13 סעיפים 11(4) ו-14 לחוק תיקנתי את היתר הכללי
 14 להעברה במנוחה השבועית ובשעות נוטשות במפעלים
 15 רפואיים ובמוסדות לטיפול בזקנים ובילדים כללה:
 16
 17 1 אחריו סעיף 2 להיתר יבוא:

18 "3. (א) על אף האמור בסעיף 2, מותר להעסיק בתורנויות
 19 רופא המועסק בביתחולים ובבלבד שההעסקה כאמור תהיה
 20 לפי הוראות בדבר סדרי תורנויות הקבועים באסכים
 21 הקיבוציים אשר נחתמו בין המעבדים ובין ההסתדרות
 22 הרפואית בישראל, בין אם מעסיקו של הרופא חתום עליהם
 23 ובין אם לאו, ובכפנף לכל אלה:
 24
 25 (1) או록 יום עבורה הכלול שעות נוטשות שחון שעות
 26 תורנונה לא יעלה על 24 שעות, ואם צורכי העבורה מהייבטים
 27 זאת – לא יעלה או록 יום העבודה כאמור על 26 שעות;
 28 (2) רופא לא יבצע, ככל האפשר, יותר משתי תורנויות
 29 בשבוע עבורה; הרופא רופא בגין יתר משתי תורנויות בשבוע
 30 עבורה, יתרען מנהל המחלקה האחראית על הרופא, בכתב
 31 ובאופן סדי, את חנויות, השיקולים וצורכי העבורה
 32 שבוגין העסק הרופא כאמור, ומגהל בית החולים יבצע
 33 מעקב אחר הנסיבות והצריכים האמורים;

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 12-01-54860-01-12 + ס"ע 12-01-54970-01-12
 ס"ע 12-01-54911-01-12 + ס"ע 12-01-54951-01-12 + ס"ע 12-01-54894-01-12

(3) בכפוף לאמור בפסקה (6), ביום עבודה שאין הרופא מועסק בשעות תורנות, ניתן להעטיקו בשעות נוספות ליום כאמור בסעיף 2;

(4) בין יום עבודה הכלול שעוטה נוספות שהן שעות תורנות לשמשתו חחול הפסקה של עשרים שעות לפחות;

(5) לא יועסק רופא בשעות נוספות מאשר שעות תורנות אלא אם כן העמיר המעביר לטובת הרופאים תדר נפרד עם מיטות למנוחה;

(6) (א) לא יועבד רופא מעל 11.5 שעות בשבוע עבדה בממוצע לשנת עבודה; במנין אלה ייכללו שעות נוספות לרבות הורנויות.

(ב) הועסק רופא בחלק משנה העבודה יהיה מסטר שעות העבודה הממוצע לשבוע עבדה יחסית לתקופת העבודה שהוא עבר בה;

(ג) מנהל מחלקה רשי, אישור מנהל בית החולים, לאשר מראש העסקה רופא באופן החורוג מ- 11.5 שעות עבודה בשבוע כאמור בפסקה משנה (א), אם הדבר דרוש למניעת פגיעה ממשית ביכולת בית החולים ליתן מענהനאות לצרכים הרפואיים של המטופלים במחלקה; ראה מנהל בית החולים כי נדרשת העסקה החורגת משבוע עבודה של 11.5 שעות לפחות לפוק ומן של שלושה חדשים, יביא את הרוכר לאישור המנהל הכללי של משרד הבריאות המוסמך לאשר העסקה החורגת כאמור אם השתכנע כי היא נחוצה כדי למנוע פגיעה ממשית כאמור;

(ד) המנהל הכללי של משרד הבריאות או ראש מינהל הרפואי במ>r שדר האמוד, יודיעו לאגף ההסדרה פעם בשישה חודשים, על מספר התורנויות בממוצע שביצעו רופאים, בחשווואה למספר תורנויות שביצעו בממוצע בתקופות קודמות".

(ב) בסעיף זה —
 "אגף ההסדרה" — אגף ההסדרה במנהל ההסתדרות ואכיפת חוקי העבודה במשרד התעשייה, המסחר וה תעסוקה;
 "מעבירים" — משלט ישראל, שירות בריאות כללית והסתדרות מדיצינית הדסה;
 "שנת עבודה" — כהגדרה בחוק חופה שנתי, התשי"א-1951;
 "تورנות" — כמשמעותה בהסכם הקיבוצי מיום 29.11.76 שבין המעבדים ובין ההסתדרות הרפואי בישראל".

.18. ביום 12.12.1976 הודיעה המדינה שהשר חתום על תיקון להיתר, וביקשה את עיבוד בידור התובענה. בהמשך לכך דיוון בבקשתה ביום 25.12.1976, שבו

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

1 ניינה לתוכעים פגט נספח הרשות לתקן את כתב תביעתם, באופן שיתיחס אף
2 להשלכות תיקון החיתר על עילות התביעה.

3 19. בזם 14.4.13 נימנה על ידי בית הדין החלטה מפורשת בחלוקת מטענות הסע
4 שהעלו לתוכעים, ואילו לגבי יתר הטענות המקדימות נקבע שהן יוכרעו במסגרת פסק
5 הדין. בהמשך להחלטה זו הוגש צהיר עדות ראיית ותקנימו שלושה רזוני
6 הוכחות. לאחריהם הגיעו הצדדים סיכומיים בכתב.

7

העדות ומומחיות

8 20. עדויות ומומחי הטענים – הטענים כולם (למעט הטענת 2) הגיעו
9 חוות צהירים שליהם נחקרו, כמו כן הוגש מסעם הטענים שהן חוות דעת מומחים.
10 חוות הרעת הראשונה ניתנה על ידי פרופ' אבי שדה שהינו יו"ש ראש מעבדת השינה
11 בבית הספר למדרשי הפסיכולוגיה שבאוניברסיטת תל אביב (להלן: חוות דעת שדה).
12 חוות הדעת השנייה ניתנה על ידי פרופ' זב זהר מהפקולטה להנדסה העשיה וניהול
13 בטכניון, שכיהן בין היתר כראש המחלקה למדרשי ההתקנות בפקולטה (להלן: חוות
14 דעת זהר). פרופ' זהר ביסס את חוות דעתו בעיקר על "מחקר-על" (Meta-analysis)
15 שפורסם בשנת 2010 על ידי קבוצת החוקרים מאוניברסיטת הרווארד, מחקר שבו
16 נסקרו שורה ארוכה של מחקרים קודמים שבחנו את טוגנית אורכן של משמרות
17 רופאים.

18 19. עדויות ומומחי המדינוה – מסעם המרינה הגיעו ארבעה צהירים, שעלייהם
20 נחקרו, ואלה הם: פרופ' ארנון אפק, ראש מנהל רפואי במשרד הבריאות (ב嘭וד
21 מתן עדותו, כיו"ט מנכ"ל משרד הבריאות); ד"ר חור לוי, מנהל בית החולים הממשלתי
22 ברזילי, לשעבר ראש מנהל רפואי; מר ווסי כהן, המשנה למנהל על השכר; וגב'
23 מיבל צוק, המשנה למנכ"ל משרד הכלכלה. כן הוגש שני חוות דעת מומחים.
24 הראשונה ניתנה על ידי ד"ר אילן צימליך, טנן מנהל ואחראי החום איבות הטיטול
25 בבית החולים תל השומר, והשנייה על ידי ד"ר ברוך אלעדי, מומחה ברפואת שינה.

בית דין אזרוי לעובדות בתל אביב - יפן

ס"ע 12-12-54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 5494-01-12

1 2 3 4 5
 עדויות ומומחי טירוטי בראיות כללית – מטעם שירוטי בראיות כללית
 הגישו תצהירים ונחקרו עליהם ד"ר יוסי נגח, מנהל המחלקה להכשרה כוח אדם
 רפואי באגף הרפואה של הקופה וכן פروف' אלון אליקים מנהל מערך הילדים בבית
 חולים מאיר. כן הוגש חוות דעת מומתת שניתנה על ד"ר פروف' גיורא פילר, מנהל
 מערך רפואי השינה ב קופה.

6 7 8
 עדויות ומומחי הר"ז – מטעם הר"ז הגישו שניים תצהירים עליהם נחקרו,
 ואלה הם: ד"ד לייאוניד אידלמן, יוז"ר הר"ז, ופרופ' שי אשכנזי, ראש המועצה
 המדעית בהר"ז.

9

תמצית פענות התובעים

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19
 21. התובעים טוענים בראש ובראשונה שعلاה בידיהם כי דפוס העתקתם
 בתורנויות בבעלי החולות הציבוריים בישראל, במשך 26 שעות ברצף ואף למשך
 מכן, כפי שעוגן לאחרונה בהסתכם הקיבוצי משנת 2011, אינו חוקי, עווד בנייגר
 להוראות קוגנטיות מהוות נרכך חשוב במשפט העבודה המגן, אינו סביר באופן
 קיזוני וסותר את תקנת הציבור. מכל הטעמים האלה, ובווראי בהזברם, יש לשיטחם
 להורות על בטלותו. בין היתר, טוענים התובעים כי דפוס העתקה זה מקיים פקנה
 לחייהם ולשלמות גופם של המטופלים, ואף לשלוות גופם ולבירואיהם של הרופאים
 עצם. זאת, בין היתר בשל כך שעוגנה בנסיבות של 26 שעות ברצף ללא שינה
 מאופיינית לטעניהם בעיפות וכחשישות קיזוטית הנוגמת מהסך שינוי ממשמעותי.

20 21 22 23 24
 22. נוכח כל האמור, לטענת התובעים יש להורות על קיזור אורכו של התורנויות
 ל- 11 שעות ברצף בלבד, ולהלופין ל- 16 שעות לכל היוטר ברצף בלבד. הם טוענים
 שהוכיחו בהליך שבפניו שקיים שיקזור שכזה ישפר את איכות ובטיחות הטיפול הרפואי,
 ישפר את איכות החיים ובטיחות הנήיה של המוחמים, לא יפגע בתהליכי העבורה
 המשמרות בין רופאים וגמ לא יפגע ברכישת הדעת המקצועית במהלך ההתמתנות.

25 26 27
 23. התובעים מושיפים וטענים שהתקיון היה, שעליו כאמור לעיל חתום שר
 התח"ת במהלך ההחרינות בפנינו, הותקן בחומר סמכות ולהלופין הוא לוקה בכל
 אותן הנסיבות, שהחייבים הצהרה על בטלותו והיוו חסר כל חוקף נורמטי.

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע-12-54985-01-12 + ס"ע-54860-01-12 + ס"ע-54970-01-12
 ס"ע-12-54994-01-12 + ס"ע-54951-01-12 + ס"ע-54911-01-12

1. 24. מכל הטעמים הללו מבקשים מאייתנו התובעים ליתן סעד המצהיר שלא
 2. התאפשר העתקתם, ובכלל זה מכוח הסכם 2011 או מכוח התקון להither, במשמרות
 3. של יותר מ- 11 או לכל יותר 16 שנות עבودה ביום, כמו גם סעד הצדורי בדומה לכך
 4. שדופוס העתקתם (זההיתר המכשיר אותו) הינו בלתי חוקי, בלאו חוקי, פותר את
 5. התקנה הציבור ובסל.

6. 25. על מנת שלא להאריך, לא נפרט כאן את כל טענות התביעה, ואת טענות
 7. ההגנה שבתשובה להן, הנפרשות על פני מאות דבטים של עמודי סיכומיים. נציין רק
 8. שהפרקליטות והפרקליטים שהופיעו בפנינו עשו מלאכתם נאמנה ונודמת לנו שהם
 9. העלו על האות בכל טיעון, עוכרתי או משפט. קריית הסיכומיים הייתה מרוחקת
 10. ומחכימה. משכך, עליינו להתנצל בפני הפלקליטים על כך שלא נוכל להתייחס ולקבוע
 11. עדרה ביחס לכל אחד ואחד מטעוניהם. זאת, מכיוון שאנו מחויבים לשומר על כך
 12. שפסק דין זה לא יתרוך יותר על האידה. משכך, נתמך אך ורק بما שנדרש להכנתנו
 13. לצורכי הכרעה. נינש אם כן לדין ולהכרעה.

14.

טענות ההפ

15. 16. הסמכות העניינית לדון בתוקפו של התקון החתום

17. 26. בהחלטה מפורטה שניתנה על ידיינו ביום 13.4.14 נדרתה טענה המדינה בדבר
 18. העדר סמכות לדון בעונות נגד תוקפו של ההיתר. שהalgo הגובאים (למעט
 19. האסתדרות הרפואית) בסיכומיהם פעם נוספת טענה זו ובוצרה מפורטת בהither, ולמען
 20. הסדר אטוב, נחוור כאן על הדין וה הכרעה אותה קיבלנו בשלב מוקדם יותר של
 21. ההליכים כתיק זה.

23. 27. לפי טענה זו, דין טענה התובעים התקפותו את הוראות התקון להither
 24. להירותו, שכן בית דין זה אינו מוסמך לדון בהן. זאת, שכן בעוד שהתובעים מבקשים
 25. לכואורה מבית דין זה לדון בתוקפו של ההיתר בתקיפה עקיפה, הרי שלמעשה הם
 26. תוקפים את התקון להיתר בתקיפה ישירה, ומבקשים את ביטולו. נטען בפנינו
 27. שהסמכות לדון בעונთיהם אלה נתונה אך ורק לבית אמשפט העליון בשbeta כבג"ץ.

רשות דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

54970-01-ע"ס + 54985-01-12 ע"ס + 55000-01-12 ע"ס + 54860-01-12 ע"ס
+ 54894-01-12 ע"ס + 54911-01-12 ע"ס + 54951-01-12 ע"ס + 12 ע"ס

28. המדינה מודגישה בהקשר זה שהוכעים טוענים בין היתר: כי שר החותם –
בתוקנו את התייר – הceptive שלא כדיין את שיקול דעתו להסכמה שנקבעו בהסכם
הקיומי; כי היקון נעשה בכך חרינה מהחמלית הקבועה בטעיפים המסתמיכים בחוק
שנות עבודה ומנותה; כי הוראות התייר מהוות פגעה קשה בכלל "ההפרים
הראשוניים"; כי התייר אינו חוקתי, וכי איןנו סביר באופן קיזוני. לשיטתה, חלק ניכר
מטענות אלה – שלטענתה גם אם יתקבלו יכולות עלות לכל היוזר כדי מסקנה כי
התייר לוקה בפטגון שבטען הוא ניתן לביטול (voidable) להבדיל מטענות חרינה
מסמכות המובלות למסקנה כי התייר בטל מדיקרא (void) – ניתנן להעלמה אך ורק
בתקיפה ישירה בבית המשפט העליון. כל עוד לא בוטלו, יש להנキום משפטו והן
תקפוח לכל דבר ועניין. המדינה מושיטה וטוונת כי בניגוד לטענה החוברים,
טענות שהם מעלים כנגד המדינה ביחס לחוקפו של היקון להיוור אין טענות
הנוגעות להתנהלות המדינה כמעבירה – שאין מחלוקת שהן מצויות בתחום סמכותו
של בית דין זה – אלא ביחס להתנהלות המדינה כרגולטור.

עוד טוענה המרינה כי סמכותה של ערכאה שיפוטית לדון בגורא – במסגרת תקיפה עיקיפה – בטענות משלטיות העולות בפניה, אינה כוללת את הסמכות להוציא סעדים אופרטיביים המוצאים בסמכותה העיינית של הערכאה המנהלית, וכי שמתבקש להוציאו. לシיטתם, בית דין זה.

לעניןנו, כי: 19. לדעתנו, הדין עם החובעים. בית המשפט העליון פסק לא פעם, והדברים יפים 18.

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע-12-54860-01-12 + ס"ע-55000-01-12 + ס"ע-54985-01-12 + ס"ע-54970-01-12
 ס"ע-12-54894-01-12 + ס"ע-54911-01-12 + ס"ע-54951-01-12 + ס"ע-12

1 בנסיבות פסק דין שבו נדחתה עיריה לבג"ץ לבייטול אחת מהתקנות סדר הדין
 2 האזרחי, חתשמ"ז-1984, בשל קיומו של "סעד חלופי" בדומה תקיפה עקיפה של
 3 אותה התקנה בערבה הדינית, נפקך כן על ידי כב' השופט יגאל עופית, וגם
 4 הדברים האלה יפים ומתאים לעניינו:

5 "ניתן לחקור את חוקיותה של התקנה בתקיפה עקיפה,
 6 שיתרונותיה עמה, באשר היא מאפשרת ליתן הכרעה
 7 מושכלת על פי נתוני קונקרטיים העומדים בפני בית
 8 המשפט. בכלל, סמכותו של בית המשפט הוגבה לצורך לדון
 9 בטענות לגבי אי חוקיות מתנה, אינה מוגנה דין בתקיפה
 10 עקיפה בבית משפט רגיל, ביחסתו של בעל הדין שיזום את
 11 ההליך ולא כטענת הגנה, ואפשרות זו מקימה לעוזר סעד
 12 חלופי" (בג"ץ 13/2172 בثان'י שר המשפטים (21.3.13)).
 13

14 ראו גם: בג"ץ 3429/11 בוגרי תיכון העובי האורתודוקסי בחיפה נ'!
 15 שר האוצר (5.1.12) ; בג"ץ 6972/07 ור' נקיובא לקסטר נ' שר האוצר (22.3.09).
 16 מפסק דין אלה עולה מפורשת כי עצם קיומה של אפשרות לתקיפה ישירה של התקנה
 17 בת פועל תחיקתי אינה מוגנה אפשרות לתקיפה עקיפה של אותה התקנה ממש,
 18 ביוזמתו של בעל הדין שיזום את ההליך, ולא רק כטענת הגנה.

19 משמצאנו שהתובעים רשיים לחקור את החיקון להימור בתקיפה עקיפה גם
 20 בבית דין זה, עליינו לדון בטענותה הנוספת של המדינה, לפיה התובעים טוענים טענות
 21 בדבר פגמים שנפלו לשיטתם בשיקול הדעת של השר, טענות המובילות לכל היותר
 22 (אם תחקלנה) אך למסקנה כי ההחלטה נפסדר (voidable). זאת, להבדיל מטענות לפיהן
 23 השר תיקן את ההחלטה בהזעם סמכות, ועל כן החיקון להימור בטל מעיקלו (void).
 24 לטענת המדינה, טענות מהסוג האחרון ניתנת להעלות אך ורק במסגרת תקיפה ישירה.

25 אין בירינו לקבל טענה זו של המדינה, שכן:

26 "זה שנים שהפטיקה בישראל ובאנגליה, התפתחה
 27 והשנעה. במקומות ההבחנה הדרה בין בטלות (void) שהיא
 28 פועל יוצא של הוגש טענות, לבין נפסדרות (voidability)
 29 שהיא פועל יוצא של טעות בתחום הסמכות, בא לעולם
 30 המבחן של בטלות יחסית" (כב' השופט יגאל עופית, ע"פ

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-54970-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 866/95 סוטן נ' מדינה ישראל, פ"ד (1) 793 (1996), 793.
2 .(816)
3

4 אימוץ מבחני הבטלוות היחסית במשפט המנהלי הישראלי הביא להרחבת
5 מגוון הממצאים שבהם ניתן לחקוף אקט מנהלי במוגרמת תקיפה עקיפה. עומדת על כך
6 בספרה כב' השופטת דפנה ברוך ארן, ודבריה ישים למקרה שלנו:

7 "אימוץ הגישה של בטלות יחסית הביא בעקבותיו שינויים
8 גם בהלכות נספות שחתבשו על הבחנה המסורתית בין
9 בטלות לבין נפסדות. בין השאר, חל שינוי בהגדלת הממצאים
10 שבבם ניתן לטען נגד פגמים מנהליים בדרך של תקיפה
11 עקיפה, ככלומר שלא במסגרת עתירה נגד החלטה
12 המנהלית, אלא בהליך אחר – אזרחי או פלילי (אשר
13 החכרעה בו עשויה להיות מרושעת מוציאות הפלומיים).
14 ההלכה המסורתיות גרסה כי רק בוג"ץ מוסמך לצווות על
15 ביטולו של החלטה מינימלית פגומה, שאינה בטללה. על כן,
16 תקיפה עקיפה נחשכה כמוועילה רק כאשר הפרט הנוגע
17 ברובו יכול היה לטען לפוגם שתוצאהו היא בטללה. במקרים
18 מסווג זה, בית המשפט, שכפיוו נטענה הטענה, היה מתעלם
19 מן ההחלטה המנהלית והטללה לצורך פיקתנו. ממשך
20 השנים ניכרה שהייתה בחינתה האמוראה, שהובילה לנוכנות
21 גוברת והולכת להכיר באפשרות של תקיפה עקיפה גם
22 כאשר תוצאות הפגם אינה בטלות (דפנה ברוך-ארן משפט
23 מנהלי – ברוך ב' (2010), 822).
24

25 31. עיון בפסקין דין רבים שניתנו בשנים האחרונות, ובין היתר אלה שהפנינו
אליהם מוקדם יותר בהחלטה זו (וראו גם: דע"א 13/7479 ברם מהר"ל מושב עובדיים
26 נ' רשות השתקנות (5.6.14); בוג"ץ 6887/03 קנוואס נ' חירות המשפט למסלה
27 (12.1.14); בוג"ץ 5294/13 סולזנו נ' בנק ישראל המפקה על חנקיים (11.9.13)),
28 מגלת כי בית המשפט העליון מכיר במפורש לא רק בקיומה של אפשרות של תקיפה
29 עקיפה של מעשים מנהליים נעדרי סמכות, אלא גם בקיומה של אפשרות שכזו כאשר
30 מועלות טענות בדבר אי-חוקיות – כפי שמדובר בתיק שלנו – כמו גם טענות
31 אחירות הטעקות את שיקול הדעת שעמדו ביסודו של המעשה המנהלי.
32

33 32. די בכל מה שאמרנו עד כאן כדי להביא לדמיית בקשה המדינה לדוחות על הסף
34 את טענות התובעים המופנות כלפי חוקטו של היה. לעומת מהנדש נציג שזכה

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12

בקשת המדרינה מתחייבות גם בהינתן העובדה שהמעשה המנהלי הנטקף על ידי החובעים כאן – תיקון היתר שהוצע מכוח חוק שנות עבודה ומנוחה – מצוי בלבית תחום התחממותו של בית דין זה, הרן מעשה של יום יום בשאלות הנוגעות לביצועו של חוק זה ופרשנותו. זאת, במסגרתו דיוון בתובענות שבין עובדים ובעליירים – בדיקת כמו התובענית שלפנינו – המצויה ללא ספק בגדר סמכותו העניינית הייחודית (לפרשות מריהיבת ותכליתית של גדר סמכותו של בית דין זה, תוך מתן דגש על "מהות העילות המתעוררות בסכסוך והמומחית הנדרשת לצורן בירורן" ראו: בג"ץ 3716/3 אגד אגדה שירותית נ' בית הדין הארצי לעובדה (14, כב) השופטת דפנה ברק-ארן).

בשים לב לעובדה שהמדרינה הובשת במקורה שלפנינו כובע כפול – דהיינו היא לא רק הרגולטורית אלא גם מעסיקת חלק מהחובעים – לא מיותר שנזכיר כאן כי על פי **מצוות המחוקק** "לענין חוק זה דין עובד המדרינה כדין כל עורך אחר" (סעיף 13 לחוק).

איןנו רואים גם בסיס לטענה המדרינה כי כשהיא פועלת בគבעה כרגולטור הקובע הסדרים שונים לביצוע החוק, להביר מפעולות אותן היא מבצעת בគבעה כמשמעותה, אין בית דין זה מוסמן לכך ביקורת מנהליה על פעולותיה, לרבות התקנות חקנות והזאת היתרים מכוח החוק. בקשר לכך כבר נפסק לא אחת על ידי בית הדין הארצי, כי:

"לבית הדין לעובדה הסמכות לדון בתוקפה של פעולה שלטונית שעושה רשות שלטונית ושבילתה יתpsi עובד מעבידי" בשירות החזבורי ובסקטור הפרטי כאחד. בה במדידה, נתונה לעונת נגזר פעולות של הרשות השלטונית, כאמור... זכות העמידה בביה דין לעובדה, בערעוורו נגזר מוקפה של פעולות הרשות השלטונית, שעילאה ביחסו עובד – מעבידי" (ע"ז 12/01 קבלאן נ' המונצחה המקומית בית 2'אן (8.2.04);

ראו גם: סק 09/05 'סאום אל נאמל' – להגנת זכויות השובדים והМОנטליים נ' שור והתשניה תמסחר ותחטטוקה (3.1.12), שבו נדחתה טענה בדבר העדר סמכותו של בית דין לעובדה לדון בתחום שתקפה בטענות חוקתיות את

בית דין אזורי לערבותה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54994
54970-01-12 + 54860-01-12 + 54985-01-12 + 54994-01-12
54951-01-12 + 54911-01-12 + 54912-01-12

1 הוראותיו של צו הרוחבה שנחתם על ידי שר המשפטים, כן ראו את הדיון בשאלת
 2 הסמכות והモמחיות ב- בג"ץ 09/03/8335 קדרן דולב ליצק רפוארי נ' ממשלת ישראל
 3 (16.2.12), ראו במיוחד בחומר דעתה של כב' השופט אסתר חיות, זאת: עס'ק
 4 20449-04-12 מדינת ישראל נ' ארגון סגל המוחדר במחוברת הבטחון (30.4.14).

5. לכל השיקולים אותם פרטנו עד כה לדחית טענת המדינה נוסיף את העוברת
 6 שקדום שנפתחה התובענה שבפניו – כפי שעולה מכתבי הטענות שהגישו הצדדים –
 7 הורת בית המשפט העליון על מחייבת של עחריה בנושא שהגישו הצדדים –
 8 אכן, באזהה עתירה החבקש בג"ץ ליתן סעדים הדומים מהוות לאלה אותם אנו
 9 מתבקשים ליתן בסוגות תובענה זו, להגבלה אורכנית של תורניות מתחמים. וכן פסק
 10 בג"ץ במסגרת פסק הדין שמחק את העתירה:

11 "העותרים הודיעו כי עומדים הם על עתרתם בכל הנוגע
 12 לסעדים שלא התייתרו על אף הסכמת הצדדים שהושגה
 13 במנגנון ההידרויות. אין מקום לבירור טענות אלה בפניינו
 14 בשלב זה.

15 הטענות עליהן עומדים העותרים במלגרת עתירתם טרם
 16 נרונו לגופן בכוח הדין לעובדה ולפייכן העניין איינו יכול
 17 לשמש כנושא לעתירה, שכן הסמכות לדון בהונאה לבית
 18 הדין לעובדה. לפיכך, העתירה בבג"ץ 8382/11 תימחק.
 19 טענות העותרים שמורות להם ומתחה בפנייהם הרוך, ככל
 20 שהם ה facets בכך, לפניהם לערכאה המשפטית המתחילה
 21 בעניינם" (בג"ץ 11/11 8382 נ' לנברג נ' בית הדין הארצי
 22 לעבודה (13.12.11)).
 23
 24

25. משהותם פועלו על פי הנהיתו של בית המשפט העליון בהגישם את
 26 תביעתם לבית דין זה, דומה שיש בכך כדי לייתר במידה ובכח את הדיון בשאלת
 27 סמכותו העניינית של בית דין זה להזון מכלול המחלוקת שבין הצדדים. זאת, לאחר
 28 שעל אף שאין תחוליה ישירה בנסיבות המקורה שלפניו להוראת 78(ג) לחוק בתוי
 29 המשפט [נוטה משולב], תשמ"ד-1984, לפיו בית משפט שאליו הוועדר עניין "לא
 30 יעבירנו עוד", לדעתנו יש מקום – על דרך ההיקש – להחיל על המקורה שלפניו את
 31 הרצינאל של כלל זה. לפיו, נכוון לדעתנו לקבוע כי המדינה מנועה הייתה מלהעלות
 32 טענות בדבר העדר סמכותו של בית דין זה להזון מכלול המחלוקת שבין הצדדים

בֵּית דִין אַזְוֹרִי לְעִבָּרוֹת בָּתֶל אֲבִיב - יִפּו

ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54970
 ס"ע 12-01-5494 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

בתיק זה, לרבות תקיפה עקיפה של התקון להיתר (השוו לאמור ב-טכ' 51/09
 '8408 אל עאמל' – להגנת זכויות העובדים והטובילים נ' שר החינשיה המסדר
 והתשסוקה (3.1.12, סעיף 14 לפסק הדין)).

אי מיזמי הליכים
 טענתה הסף השניה שהעלתה המדינה עניינה אי מיזמי הליכים. טענה זו
 מבוססת על כך שהותובעים ביכרו שלא להבהיר את התיחשותם לטירות ההיתר
 שהופצה על ידי משרד הtmp"ת, הגם שנ הוכאה לדייעתם. לטעתן המדינה, עובדה זו
 מבדיקה את דחית טענות התובעים נגד תוקפו של איתר על הסף. זאת, בהחאת
 להלכה המבוססת בבית המשפט הגובה לצדק, לפיה יש מקום לדחייתן על הקף של
 עדויות שהוגשו ללא שkedma להן פניה מוקדמת לרשות.

איןנו מקבלים את הטענה. כפי שכבר קבענו בהחלטה מיום 13.4.14 ממשמעות
 הטענה אינה שהמדינה, שכאמור הובשת בתיק זה שני כובעים – אחד של מעמידה
 והשני של רגולטורית – מבקשת לחסום כל עובד שיבקש ביום מהימים לתקוף את
 דפוס העסקתו על ידה בבית דין זה, בטענה כי היה עליון להביא מבועד מועד את
 טענותיו בפני שר הtmp"ת, קודם שתוקן ההחלטה. צורקים התובעים בטענתם כי קבלת
 העמדה היתה פוגעת פגיעה אנושה בזכותו גישת לערכאות (לעומדה החוקתי של
 זכות זו ראו: בג"ץ 2171/06 כהן נ' יוא"ד הכנסתה (29.8.11)). זאת, במילוי שעת
 שחשימת זכות הגישה לערכאות במקרה שלפניו הייתה מונעת מהתובעים את
 האפשרות להעלות טענות כבודות משקל בדבר הפרת זכויות חוקתיות "מהLEVEL
 הראשונה" (השוו: בר"מ 14.12.15 פלוני נ' שר הפנים (19.3.14), כב' השופט נוציא
 פרג'מן).

לכל זאת נסיף כי אין ספק בעינינו כי מכלול טענות התובעים בקשר לאודרכן
 של מטרניות מתחאים עמדו בפנים טרם תיקן ההחלטה, שכן כתוב הتبיעה בתיק זה
 הוגש קרוב לשנה קודם תיקון ההחלטה. אין ספק שהמדינה הייתה מודעת להתנגדותם
 הנחרצת של התובעים לתיקון ההחלטה באופן שבו הואן. על כן, מבחינה פרקטית, לא
 ברוח איזה עורך מוסף היה לכך שהותובעים היו משכפלים את טענותיהם שכבר הulen

בית דין אזרחי לעבודה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-54970-01-12 + ס"ע 12-54860-01-12 + ס"ע 12-54985-01-12 + ס"ע 12-54894-01-12 + ס"ע 12-54951-01-12 + ס"ע 12-54911-01-12

1 במסגרת הלין זו, ומגישים אותו פעם נוספת גם לשער ה证实ית, בשלב שולם לתיקון
2 ההיתר.

3
4 הנדר שמכות עניינית לדון ב"טענות נזיקיות"
5
6 38. צודקת המרינה בטענותה שבית דין זה אינו מוסמך, בכלל, לדון בתביעות
7 נזיקיות. ככל שהוא טוענים בתובעים לאחריות או הובות של הנتابעים בגיןן בשל
8 נזק קונקרטי או ספציפי שנגרם למי מהם או לחולים המטופלים בבתי החולים, אכן
9 היה علينا להבהיר את בירורו טובענות זו לערכאה אורתומית. ברם, אין בידינו לקבל את
10 טענה המדרינה לפיה עליינו להתחulum, מהעדר סמלות עניינית, מטענות התובעים בדבר
11 פגיעה בכבודם, פגיעה באוטונומיה שלהם, הפגיעה בשלמות הגוף של הפונים לבתי
12 החולים וכיוצא בהם טענות. פשיטה, שבמסגרת פרשנות דברי חקיקה וביקורת על
13 אקטים מנהליים, כמו גם במסגרת ביקורת חוקתית, נדרש ואף חייב בית דין זה להביא
14 בחשבו טענות חוקתיות כדוגמת אלה.

15
16 השתק ומניגנות
17
18 39. לטענה הנتابעת, דין העתירות להידחות בשל השתק פלוגטה ומניגות, וכח
19 פסקי הדין שניתנו בשנת 2002 בעתיות לבג"ץ שאומן הוכרנו קודם לכן. הכוונה
20 לעתירות שהוגשו קודם להסתכם 2000, היו תלויות ועומדות לאורך סכום העבודה
21 והשביתה שקדמה להחתימת ההסתכם, ונדרשו לאחר תתיימתו. בפסק דין שניתן בעתייה
22 הראשונה (בג"ץ 6028/98 כחן נ' שד העבודה וחזרותה (20.3.02)) נפסק כי: "...
23 הגענו לקיצה גבול יכולת הטיפול שלנו בנושאים אלה, ושוב אין מקום להמשך
24 טיפולנו". בעתייה השנייה (בג"ץ 99/99 ארגון הרופאים המומחהים בישראל נ' שד
25 העבודה וחזרותה (20.3.02)) נפסק כי "עם כריטתה ההסתכם מוצאו העילות אותן ניתן
26 להעלות בפניו... מטעם זו הצענו לב"כ העותרים לבטל העתירה, ולבקש זו היא
27 נעתרה".

28 40. אף שמדובר עליינו טענה הנتابעת לפיה רוב רובן של הטענות בתיק שבפניינו
29 הועלו במסגרת אותן עתירות לבג"ץ, אנו סבורים שאין בהן כדי להשתק או למנוע

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 01-12-54970
 ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

את התובעים מלהעלות טענה אלה בתיק שבפניו, ואף אין בפסק הדין שניתנו
 1 כאותן עתירות מסווגים תקדים מהיב המונע מאיוחם לעובי הקויה ולהכريع
 2 בטענות העדרים. להלן נסביר מדוע אנו סבוריים לכך:

3 ראייתם כי שיעינו קודם לכך, במסגרת התיירנות מאוחרת הרבה יותר (בג"ץ
 4 8283/11 לנדברג נ' בית הדין הארצי (13.12.11)), שבה הוועלו אותן הטענות בפני
 5 בג"ץ על ידי התובעים שבפניו, נמקה העתירה, להבדיל מנדחתה. בפסק דין שמחק
 6 אותה הורגש שהטענות "טרם נדונו לגופן בבית הדין לעובדה ולפיכך העניין אינו
 7 יכול לשמש כנושא לעתירה, שכן הסמכות לדון בהן נתונה לבית הדין לעובדה". הנה
 8 כי כן, שופט בג"ץ שדנו בעניין אך לא אהרונה, לא טברו שפט דין קודמים משנת
 9 2002 מיעו את עיולה החכיבת העומדת לשובעים כאן. נהפוך הוא, אם החלטתו
 10 לוחוק את העתירה, תוך הפניה התובעים להתקינות בית דין זה;

11 שנית הנאי בסיסי לקיומו של השתק פלוגתא הינו שההתדיינות הראשונה
 12 הסתיימה בהכidea מפורשת או מכללא, תוך קביעת מוצא מוציאתי. בפסק הדין
 13 שניתנו בשנת 2002 לא ניתן הכרעה בטענות העוררים שם. אחת מהן בכלל נמקה
 14 בהתאם להמלצת השופטים, והשנייה נדחתה על הסף, ללא שבית המשפט נדרש
 15 לגופן של הטענות, לאור חתימתו של ההסכם הקיבוצי. משכך, לא ניתן לטען שפט דין
 16 הדין האלה מעיריים על התקדיינות אדרורסית בין בעלי הדין שהסתיים בהכרעה
 17 שיפוטית בפלוגתא (ראו: אורן גורן סוגיות בัดוד דין אזורי (2009) 114);

18 שלישיות הנאי האחדות הנדרש אף הוא לצורכי השתק פלוגתא, איינו מתקיים
 19 בעניינו. אין מחלוקת שהתובעים שבפניו לא היו צד לעתירות הקודמות. אך האם
 20 התובעים הם "חליפיהם" של העוררים באוות העתירות, ועל כן חלה אף עליהם
 21 הדוקטרינה של מעשה בית דין? לדעתנו, ברור שלא, כיוון שאין כל קשר משפטי או
 22 אחר בין העוררים ראו לבין התובעים דחויים. בדיק שפטי שלא ניתןטען שעורך דין
 23 פלמומי הוא "חליפו" של עורך דין פלוני רק ממשום שניהם הם בעלי אותו המקצוע,
 24 אך לא ניתןטען שלצורך תחילה של השתק פלוגתא ומעשה בית דין – להבדיל
 25 מטענה בדרכם מתייב – שני גופאים מתמחים הם החליפים רק ממשום שניהם
 26 הם בעלי אותו המקצוע. נDIGISH בקשר לכך, שאנו קובעים ואתה אף לאחר שהבאונו
 27 בכלל השכו את העובדה שבעמלהן הטענים התרחקה הפטיקה מהאגדרה הצורה שנagara

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-01-54994-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12

בעבר למושג "חליף" (להסביר ואסמכהאות ראו: ע"א 27/07 7357 צמדות חברה לבניין ני' בנק מזרחי – טפוחות (א.1.11) בפסקה 27). עם זאת, נפסק ש"הפעלה וכוננה וצורך של כלל היחסנות הדינונית בין מי שהיה צד להלן הראשון לבין בעל דין זו לו, אינה יכולה להשעות על ידי קביעה מראש של כללים נוקשים ויש להעניק לביה המשפט אשר לפניו מושלת טעונה וזיהול דעת נוחב להכריע בה בהתאם לניסיבות המיזוחדות של המקדה הספציפי" (ע"א 4/1555 אספן נ' מדינת ישראל (12.10.09)).

רביעית כך בכלל, ועל אהת כמה וכמה שעה שעוניינו במשפט המנהלי ובביקורת על מעשי מינהל, ומאחר וכיודע "הרocketרינה של מעשה בית דין אינה חלה בתחום המשפט המנהלי באוותה מירה של נזקשות במשפט האזרחי" (בג"ץ 20/64 המופיע נ' המפקח על התעבורה, פ"ד י"ח(3) 245 (24.12.63)) ולא מן הנמנע שבית משפט מנהלי ישוב וידון בעניין שכבר נידון בפניו והוכרע בפניו. בקשר לכך אף נפסק מפורשות ש"עם חלוף הזמן עשוי להיות שיקול המצדיק דין תזר" (בג"ץ 19/93 17 מישראל נ' שר התעשייה והמסחר, פ"ד מ"ח(2) 844,851 (21.4.94)). ואכן, בשנים שללפו מאז שנת 2002 חלו שניים בדף העתקת מתמחים ברפואה בישראל (וגם במרינות אחרות). ההסכם הקיבוצי העומד במוקד ההתדריות שבפניו כולל שניים משמעותיים בדף העתקת רופאים מתמחים לעומת אלה שהונגו בהתאם להסכם הקודם. התביעה שבפניו תוקפת היתר חדש שניתן אך לאחרונה על ידי שר החסינות. נוכח כל האמור, לא ניתן לומר שהמחלוקה שבפניו אינה אותה המחלוקת שהתרבה במסגרת העתירות שהוגשו בשנת 1999, וממילא אין סיבה שנדרחה את בירורה על הסק, ולא נידון כה לגופה.

הunder מעמד לתוכנו 6, בהיווך סטודנט
 22. טוענים המתבעים שכheit דין זה אינו מוסמך לדון בתביעה שהגיש הטעבע, 6.
 23. 41. שהינו ביום סטודנט לרפואה, שצפוי להתחיל בהתחמות רק בינואר 2016. אנו
 24. מקבלים את הטענה, ומורדים על סילוק הביעתו על הטענה. זאת, בהינתן שהתובעים
 25. האחרים, שהם כולם רופאים מתמחים, העלו את אותן הטענות שהעלתה הטעבע, 6,
 26. ובזמנים מאיתנו ליתן את אותן הטענות בקשר לבטלוות ההחלטה ותוראות האסכם
 27. הקיבוצי.

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-01-54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12-01-54894-01-12

42. מshallתנו כן, אנו מותירים בצלין עיון את השאלה האם, לולא הוגשה
 1 התובענה גם על ידי הוחים האחרים שהם דופאים מתחמים, ניתן היה להכיר
 2 במועדו לטען את הטענות שהוא טוען בפניו. למעשה מהנדש נער, שהכח פטקה
 3 היא שנית במצבים מסוימים, ובמיוחד כshed בפסקון מתחום משפט העבורה
 4 שבו מועלות טענות חוקתיות ושנינו בעל השלכות השיבת חברתיות מובהקת, לפרש
 5 באופן תכלייתי את הוראות סעיף 25(1) לחוק בית דין לעובדה, תשכ"ט-1969. בדרך
 6 זאת, ומן שימוש גם באמות המידה שנקבעו בפסקה להכרה בעותר ציבורי, הביר
 7 בית דין הארץ במעט אפשרי של שאינוצד ולא יכול להיות צד להאסם קיבוצי,
 8 לחזק את הוראותיו במסגרת תביעה המוגשת לבית דין זה (סקב 09/15 "סארט
 9 אלנאמל" - להגנת זכויות הנובדים והמובטלים נ' שרד הונשיה המטה והחטקה
 10 אלנאמל).
 11 .(3.1.12).

12

13

התשנית העובדתית

14

43. משדיינו את טענות הסוף, علينا לעבוד ולדון בתחוםו בתביעה לגופה. תחילת נדונו
 15 בתחום העובדתית לצורך הכרעתנו. נתהיל בתיאור מהותה של התמחות ברפואה.
 16 נתאר את תוכנה ההתפתחות בישראל, ואת מרכזיותה וחשיבותה של התורנות כחלק
 17 ממנה. נסקר את התפתחויות בנושא בשורות האזרונים בארץ הרברית ובאייזפה,
 18 שם בהן, כמו בישראל, הועלו טענות דומות בדבר הצורך לקודר תורניות מתחמים.
 19 בסוגרת זו, נטנה גם את השיקולים הרבים, שהוצעו בפניו הנ על ידי המומחים והן
 20 על ידי העדרים מטעם הנתקעים, התומכים בעמדתם לפיה לרשות התורניות הנוכחות,
 21 הרף העובדה שאינו מחולקת שהוא גורם לכך שינוי ומטיל פעמים רבות עדיר
 22 על הרופאים התורניים, יש יתרונות רבים, הוא בבחינת הרע במידען, ועל כן אין
 23 מקום לכך בהםLK את התורניות, כפי שמקשים מאייתנו הוחעים. בהמשך לנוכח
 24 נמדו גם על סוגיה האפשרות והצורך של רופא חוץ לישון במהלך תורנות, על מנת
 25 לחת מזרור ולו רק חלק, לעיפות ולחישות הטבעית הנוצרית עקב הלילות
 26 הלבנים". רק לאחר כל זאת, נעצור לדון ולהזכיר בטענותיהם המשפטיות של
 27 הצדדים.

בית דין אזרחי לעבורה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12 + ס"ע 01-12 54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 12

1

דעת אוזות התחמות רופאים בישראל

44. העיסוק ברפואה מהיבש השכלה מעשית רחבה ומיומנות מקצועית גבוהה.
משכן, משך הכשרה רפואי ממזהה הינו ארון, ומחולק לשני שלבים עיקריים:

5. הראשון (האקדמי) – 6 שנים לימוד בבית ספר לרפואה וسنة שביעית של
6. סטאו', שבסופה מקבל הרופא רישיון לעסוק ברפואה;

7. השני (החותמות) – הכשרה הרופא במקצועו בובחר להתחמות בין 30
8. מקצועות התחמות בסיסיים (כגון: רפואת ילדים, אורתופריה, כירורגיה, רפואה
9. פנימית ועוד). שלב זה נמשך בין 4 ל- 6 שנים, ובמהלכו נדרש המועמדים לעמוד
10. בבחינות, בהערכות מנהלים ובדרישות קפדיות של לידי ובירושם פעולות רפואיות
11. (כגון: ניתוחים, צינורותים, אנדוסקופיות וכיו"ב), כשלצורך השלמת התחמות על
12. התחמה להשלים "מכסת חובה" של פרוצדורות ו/או ניתוחים (לדוגמא: מתמחה
13. כгинיקולוגיה ומיילדות חייב לבצע, בין היתר 25 ניתוחים קיסריים וAŞוגיים, 25
14. ניתוחים קיסריים חזירים ו- 5 לידות לאומיים). עד להשלמת מכסת הפעולות
15. והניתוחים הנדרשת לסוגיה השונות, המתמחה לא יוכל לקבל חואר מומחה.

16. במהלך התחמות נוטל המתמחה חלק פעיל בעבודת המחלקה שבה הוא
17. מתמחה, ונחשף להיבטים שונים בשיטת העבודה המקצועית, ובכללם: קבלת חולמים חדשים,
18. עירכת בדיקות, ביצוע אבחנות, קביעת מהלך טיפול ומעקב אחר התקדמותו והתאמתו
19. לשינויים במצבו של המטופל ועוד. בכך כל זאת הוא נחשף ולומד אדרות יתסי רופא
20. – חולה, קשרי גומלין עם עמיתים למקרה ואתיקה רפואית. במסגרת התחמות,
21. המתמחה מוצמד לרופאים האמונה במחלקה, ולומד מהם את המומנויות הנדרשות
22. לצורך הסמכתו לעבורה עצמאית כמומחה. בתחילת התחמות מבצעים המתמחים
23. פרוצדורות רפואיות אך רק בליווי השגחה ופיקוח של מומחה. בהמשך, רוכש
24. המתמחה בהדרגה עצמאות ומקבל עוד ועוד תחומי אחריות, כגון ביצוע ניתוחים
25. ופרוצדורות כמנתח ראשי ושחרור מטופלים לביהם עם החלפתם. כן הוא משלב
26. כהוראת סטודנטים, סטודים ומתחמים עזירים.

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12

1

2

פרק זה וחשיבותו של התומנות בחלוקת מהותם

45. 3. עבודת המתחה בבית החולים וכשרתו מתבצעת במסגרת שני לוחות זמנים
 4. עיקריים: האחד, עבודה ביום העבודה רגילה, לרוב בין השעות 08:00 ל- 16:00 (להלן:
 5. שעות היום). השני, המשך נוכחות ועבודה בבית החולים לאחר שעות היום, במסגרת
 6. תורננות, החל משעה 16:00 ועד לשעה 08:00 (ולכל המאוחר 00:10) למתרת
 7. (להלן: שעות התורננות).

46. 8. במסגרת עבודה הבוקר נערכות פעילות אלקטיבית, בכלל ניתוחים ופרוצדורות
 9. רפואיות, ובנוסך ישיבות צוות ותמייעזיות, ביצוע בדיקות ושתורר חולמים. נציין כבר
 10. כאן כי גם לפי דפוס ההעסה הנוכחי, נעדרים בכל יום עבודה נתון לא מעת
 11. מהותם של מחילה, ולעתים אף נעדרים רופאים. כך לדוגמא, העיר פוד' אלקיים
 12. (ס' 25 לצחירון) שבמחלקת הילדים בבית החולים "מאיר" בכפר סבא, שהוא מנשל,
 13. רק כ- 6 עד 9 מתחם מתחם שבמחלקה נוכחים מדי יום בשעות הבוקר (ט'
 14. נעדרים לאחר תורננות; 3 מתחם מטבח נמצאות בחופש לידיה; 7 מתחם מטבחים
 15. מבצעים ווטציות במחלקות אחרות; ובנוסך נעדרים כ- 2 מתחם מטבחים ונספים לרוגל
 16. מילואים, חופשות, מחלות וכיוצא בזה, כתוצאה בהינויות ההתקשרות, כך העיר, מספר
 17. המתחמים הנعدרים אף עשויים לגדייל).

47. 18. במסגרת העכודה בתורננות נחשף המתחה לפעילה מסוג שונה. משום
 19. שהפעילות הרגילה של רוכב הציבור ומסדרות החיבור מתרחשת בשעות היום, הרי
 20. ששבועות התורננות מטופלים בעיקר מקרי חירום, וכמעט אין מקרים שהתעורר אצל
 21. חולמים מאושפזים והן חולמים חדשים המגיעים לחדר המין. בשעות התורננות עומדים
 22. למתחה ליווי של כונן בלבד (בשונה מnocחות של רופאים בכיריים בשעות הבוקר),
 23. שתפקידו להיות זמן להתייעצויות טלפון ולחגעה למחלקה במרקם דחויפם.
 24. מכאן, עבודות החורנות אפשרות למתחה התורן התנשאות אישית ורכישת מיוםנות
 25. בעבודה עצמאית. זאת נוספת שפעמים רבות בעבודת התורננות אינה מבוצעת אותה
 26. מחלקה שבה מבצע הרופא את עבודתו של. כך למשל – חלק גדול מהמתמחים
 27. במחלקות פנימית, כירורגיה וילדים מבצעים תורננות במחלקה פין ולא במחלחתם.

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-54970-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12
 ס"ע 12-54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 48. פروف' אשכנזי, יוזר המועצה המדעית בהר"י, עמד במחיאותיו (ס' 8-50, 50) על
 2 החשיבות המיוחדת שאותה דזאת הר"י בחשיפת המתמחה לרוץ טיפול בחוללה,
 3 כהוצאה מביצוע תורנות מיד לאחר עבودה בשעות הבוקר. אשכנזי הטביר שבכן
 4 מטהפשר למתמחה לעקוב מקרוב ובאופן רציף אחר התפתחות המחללה בחולים
 5 המאושפזים ואחר האלמתם ההדרגתית, באופן המKENה למתמחה כישורים חשובים
 6 כגון יכולת אבחנה, צפיה מראש של סימוכים אפשריים וכיצד באזה. פروف' אשכנזי
 7 במענה לשאלות בית דין אף הבHIR נקודה זו גם בעדותו (עמ' 270 ש' 10, עמ' 271,
 8 ש' 25):

9 "אם נחתמחה יגיע ב- 16.00 לתרונות ישח עלינו להשיג
 10 תועלת מהתורנות כי הוא לא יוכל את שיקולי הדעת של
 11 החולים ויתקשה לעקוב אחריהם ולהבין אם חוללה חתמי
 12 מצבו מה היו השיקולים בעד או נגד טיפול מסוים אז גם
 13 מבחינת המתמחה בתורנות וגם מבחינת החולה נראה שזה
 14 הפתרון הטוב ביותר...."

15 "מתמחה הוא לומד, הוא לומד בבודק לטפל בחוללה אין
 16 לחשייב לחוללה אין לנתח אין לעשות צנור אין לעשות
 17 אנדוסקופיה, הוא תלמיד.... מתמחה שמניע לכירורגית לב
 18 הוא לא יודע לנתח לב הוא לומד, שוליה לצד המומחה
 19 ולכן הוא צריך ללמידה, لكن הצעקה ב- 24 שעות....".

22 49. באופן רומה עמרן גם פروف' אפק (ס' 45, 58 לתחבירו) וד"ר לוי (ס' 40, 42
 23 לתחבירו) על כך שלשליטם ההכשרה המקצועית המיטבית של רופא מתמחה נעשית
 24 תוך שילוב נוכחותו בעבודת בוגר ובשעות החורגות שלאחריה. וכך העיד בקשר
 25 לכך ד"ר לוי (ס' 11):

27 "באמת לאחר מכן אחד הגורמים המכובדים ביכולתי ככירורג
 28 עצמאי, ובכלל זה לקבוע מדיניות טיפול וניחות כמו לקבל
 29 החלטות בחדרי המيون, הינו ללא ספק השהות בתורנוויות
 30 והמפגש הביתי פוסק עם פתולוגיות רבוח וכתרון במהלך
 31 היממה שבה הימי הורן, זאת למורות הקושי הרב והעומס
 32 הרוב אליהם נשפחי במהלך ההתמחות".

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

לא מיותר שנהזר ונגין כאן את העובדה עליה עמדנו קודם לכן, לפיה
בתקופת התמחותו של ד"ר לוי, כל תורנות נמשכה לא פחות מ- 36 שעות ברצף,
והטורנות של חורנויות הינה 8 (בממוצע) בכל חודש.

50. במקורה שבו ייקטרו הטורנויות כפי שבקשים מאיתנו הtributary לפסקו,
51 הרופא המתמחה יצטרך להגיע בשעות אחר הצהרים או הלילה לשירות תומנות (ראו
52 לעניין זה גם ס' 55 להצהיר אפק). המשמעות תהיה הפחתה משמעותית של פרק הזמן
53 שבו הרופאים המתמחים ייחטטו לפעולות הבכירים הנמצאים במהלך
54 בשעות הבוקר, וכן הפחתה משמעותית של זמינותם לפעילויות הכשרה והדרכה
55 שונות כגון ביקורים גדולים מודרכים, פגישות צוות וועוד. מהסיבות האלה סבר פרוט'
56 אפק שהיפגע האיכות והकשירות הרופאות של הוופאים בישראל ואיכות הרופאה
57 המונעת למטופלים' ותמיד מכך "תלמידים יהפכו להיות 'שטחים' וירושנים" (ס'
58 להצהירו). גם ד"ר נגה עמד על ה"זוק ההכרותי" שייגרם ככל שהרופאים
59 המתמחים "יפסידו" גם את הימים שלפני הטורנונה וגם את הימים שלאחריה (עמ' 174
60 ש' 29). למעשה, כל המומחים שהיעדו בכנינו היו תמיימי דעתם בנושא, ולאחר
61 שהיעדו אודות כך בתצהיריהם הם כלל לא נחקרו בנקודה זו במשך חקירות הנגדית.
62 לשנים שהזבנו עד כה נוסיף את ד"ר לוי (ס' 50 להצהירו), פרופ' פילד (ס' 7 להוזה
63 דעתו), פרופ' אליקים (ס' 36), ד"ר צימליכמן (עמ' 6-5 להוזה דעתו) ופרופ' אשכנזי
64 (עמ' 277 ש' 18) שסביר את עמדתו כך:

65 "בכל תבנית שהיה אם המתמחה המtron יגיע ב- 4 אחר
66 הצהרים או הוא לא היה בבודק. הוא יכול שבחות, הוא
67 ינתה פחותה, הוא יצנתר פחותה וב سيكون של דבר נגצע
68 בהכשרה שלו".

69 להשלמת החומרה, נציג שני המתמחים מטעם הtributary הדגישו שהם אינם
70 מבינים ואין בהם כל קשר לתהילך הכשרה רופאים. לפחות, הם נמנעו במכובן
71 מהתייחסות להשלכות הכספיות של קיזור משך ההחמות על המיזננות שתירכש על
72 ידי הרופאים המתמחים. רהיינו, לא הוגג בפנינו טיעון, ודאי שלא טיעון סדר, ברכר
73 כך שההחותות לא חיפגע (או חיפגע בצדוח מועטת) כתוצאה מקיזור הטורנויות.

74

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-54970 + ס"ע 12-54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54894-01-12
 ס"ע 12-54951-01-12 + ס"ע 12-54911-01-12

1 הגבלת שענות עבודה של מומחים – סקירה היסטורית

2 51. המומחה מטעם התובעים, פרופ' אבי שדה, מתח את חותם דעתו באמירת
 3 המקצועית הכאה בדבר השלכות "חسن שינוי", אמירה שרומה שכל המומחים לנושא
 4 שהעידו בפנינו מסכימים לה:

5 "הנושא של השלכות חסן שינוי על החפקוד האנושי הוא
 6 נושא למחקר רצ' מזה כעשרות שנים בהם נערכו אלפי
 7 מחקרים בתחום. באופן גורף, ניתן לסכם את המסקנות
 8 שבשלב הראשון חסן שינוי או קיטוע של השינה מגביר את
 9 היישנות (הנטיה לחירודם במצבם פאסייביים) ופגוע
 10 בתפקוד קוגניטיבית... ככל שהסתה השינה מתגברת התפקוד
 11 הקוגניטיבי נפגע יותר, בעיקר בתפקידים הניתולים
 12 (executive control) שהם תפקודים שאחראים לשיקול
 13 דעת, לעיכוב חגורות אימפלטיביות וכדומה...".
 14

15 52. נוכת המהקרים הרבים בנושא השלכות חסן שינוי בכלל, והשלכות חسن שינוי
 16 על רופאים בפרט, במדינota מערביות שונות מתקיים מאז סוף שנות ה-80 של המאה
 17 הקודמת (לפחות) דיון ציבורי עד בסוגיית הגבלה שענות העבודה של מומחים
 18 ברפואה, דיון שביקשתי הוטלו מגבלות רגולטוריות מסוימות על אורכו של
 19 תורניות מתחמים, מספרן והמטרותיהם המיוימלים שבין הורניות.

20 53. מדינת ניו-יורק שבארצות הברית הייתה החלוצה בנושא. בשנת 1985 הלה
 21 לעולמה בבית החולים בניו-יורק סטודנטית בת 19 בשם ליבי ציון. נסיבות מותה עצדו
 22 במקודם סורה ציבורית, והן נחקקו בצדקה מודוקדקת על ידי גופים שונים ועל
 23 ידי עדכאות שיפוטיות. במועד ההකיה עברה השאלה האם תשישות שנגמרה מתוסר
 24 שינוי של הרופאים המתמחים לטיפולו בה, שהועסקו בעומס עבודה אדירה ובמשך 36
 25 שעות ברציפות, היא שגרמה לטעויות ופואות שהובילו למותה. במקביל לבחינה
 26 הנسبות הספציפית שהובילו למותה של ציון, ובחינה מידת אחריותם למותה של
 27 הרופאים המתמחים לטיפולו בה, הוקמה בניו-יורק ועדת לבחינת הזרון בהגבלה על
 28 שענות עבודת רופאים מתחמים. בשנת 1985 אומץ מסקנות הועדרה על ידי משרד
 29 הבריאות של מדינה זו. נקבע, בתקנה היודעת בתקנה 405 (code 405), כי מתחמים
 30 רפואיים, לרבות טאורים (interns) יעבדו לא יותר מ- 80 שעות בשבוע, מוקסימים
 31 24 שעות במשמרת דצופה, עם מינימום של 8 שעות למנוחה בין משמרות.

בית דין אזרוי לעבורה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 55000-01-12 54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 01-01-01-12
 54894-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 54. הרוון הציבורי הלאומי ומחקרים שהחלו להתפרסם באוטה תקופה תייבו גם
 2 את ה- ACGME (Accreditation Council for Graduate Medical Education), שבדומה
 3 למועדנה המדעית של האס捣ות הרפואית בישראל קובעת את הסטנדרטים
 4 והקריטריונים להכשרת רופאים בארץ הברית, להתייחס לנושא זה. ואמנם, בשנות
 5 2003 היא פרסמהזהוחית לכל בתי החולים האקדמיים המכשירים מתחם בארכות
 6 הכירית. ההנחיות יישרו ככל קו עם האגבלות של code 405 שקבעה מספר שנים קודם
 7 לכן מדינת ניו-יורק. נקבע בהתאם משמרת של 24 שעות יכולם המתחם להשאר
 8 בבית החולים לפחות 6 שעות נוספת, אך זאת בתנאי שהם אינם עוסקים בטיפול ישיר
 9 (אלא רק מעבירים מידע או עוסקים בפעולות רידקטית).

10 55. בהמשך לכל התפתחויות האלה, הוקמה כדי לדון בנושא גם ועדת של ה-
 11 National Academies of Science (IOM), שהינו חלק מה- Institute of Medicine
 12 שמייעצת לממשל האמריקאי מכוחה אמנה פדראלית הקובעת שקיים צורך בגופים
 13 מקצועיים, בלתי תלויים, שייעזו לממשל במספר תחומיים, בין היתר בנושא מדיניות
 14 בריאות. הוועדה, שמוגנתה 16 חברים, בדקה את הנושא מהיבטיו השונים, בתייחסות
 15 למטופלים ואייקות הטיפול, והשגחה הנדרשת על מתחמיים, העברת אהירות הטיפול בין
 16 מטפלים ("העברה מקל") וכן איכות הקיימ של המתחמה עצמה. המלצות הוועדה,
 17 שפורסמו בשנת 2008, היו להגביל את שעوت העבודה של מתחמיים ל- 16 שעות
 18 בלבד, או לחלופין ל- 30 שעות עם 5 שעות נוספת חובה רצופה במהלך, תוך תותרת
 19 מסך שעות העבודה המकטימי לשבוע על 88 שעות. עוד חשוב לעניינו שהועמדה
 20 הגיעו לממצאים לפיהם טוויות המבוצעות על ידי מתחמיים נגרמות ממכלול של סיבות
 21 ובכללן – היעדר שינה, חוסר נסיעון, עומס עבודה, היעדר בקרה מתאימה, "העברות
 22 מקל" באופן הפוגע ברצו הטיפול הניתן למטופל, ועוד.

23 56. בעקבות המלצות ה- IOM שינה בשנת 2011 גם ה- ACGME את המלצותיו
 24 משנה 2003. נקבע שמשמרות של סטודנטים יוגבלו ל – 16 שעות. אשר למתחמיים,
 25 ההגבלה נותרה עד 24 שעות ברצף, אך הוספה המלצה "חזקת" לתנומות
 26 אסטרטגיות" במהלך התורות ("Strategic mapping strongly suggested"), ללא פירוט
 27 בדבר אורך התנומה המומלצת. אשר לטעות שבחן יכול הרופא המתחם לחישאר

בית דין אזרחי לערמה בתל אביב - יפו

ס"ע-12-54860-01-12 + ס"ע-12-55000-01-12 + ס"ע-12-54985-01-12 + ס"ע-12-54970-01-12
 ס"ע-12-54994-01-12 + ס"ע-12-54911-01-12 + ס"ע-12-54951-01-12

בבית החולים לאחר תום 24 שעות ללא טיפול ישיר בחוליה, אלה צומצמו מ- 6
 1 שעות ל- 4 בלבד, המלצות אלה נקבעו לתוקף ביום 1.7.11.

57. עד כהן דנו במצב הרוברים בארץות הברית. באיחוד האירופי המצב שונה
 3 בחלילית. בשנת 1993 קבעו המועצה והפרלמנט האירופאיים את ה- European Working Time Directive
 4. הריצקטייה קובעת דרישות בדבר הגבלת שעות עבודה, מתן זמני מנוחה וחופשה
 5 שנהית וסדר עבודה לעובדי משמרותليل. במהלך השנים
 6 החלו חתפתותיו בקשר לפרשנות הריצקטייה ותחולתה. בין היתר, ניתנו על ידי בית
 7 הדין האירופי לצדק שני פסקי דין מרכזיים שבהם נקבע שיש להחיל את הריצקטייה
 8 גם על עבודה רפואיים. שני פסקי דין, הראשון בעניין ג'אeger Jaeger (C-151/02-C-437/05)
 9 ECR I-8389 (2003) והשני בעניין זוראל (00331-00331 ECR (2007) (2007) Vorel
 10 הדגיש בית הדין שתכלית הגבלת שעות העבודה היומיות והשבועית של רפואיים
 11 אינה לשמוד על בטיחות ובריאות העובד. נפסק שיש לפרש מושגים אלה בצרה
 12 רחבה, באופן המביא בחשבון את כל המאפיינים שיש בהם כדי להשפיע על הבריאות
 13 והבטיחות של הרופא בסביבה עבודתו.
 14

15 בהתאם, החל בשנת 2009 הוחלו באיחוד האירופי מגבלות ברורות על שעות
 16 עבודה רצופות של רפואיים. נקבע שרוופא, לרבות רופא מתחמה, לא יעבד במשמרת
 17 שאורכה עולה על 13 שעות (מתוךן 8 שעות בלילה). במהלך ההתריינות הוגנו בפנים
 18 נתוניים ומחקרים של פיקחים מדיניות האיחוד האירופי מתמודדות מאז שנת 2009 עם
 19 ארגונים קשים ביישום ההגבלות החדשנות תוך שמירה על בריאות החולים ורמת
 20 החכשורה, כשהחלק מהמדינות לא יושמו המגבילות, ובחלק אחר שבנן יושמו הן
 21 במונזה לביקורת ממשותית ונסיון לשנותן. לעומת זאת, דומה שעדין מוקדם לקבוע
 22 אם יישום ההגבלות יצלה.

58. לאחר שסקרנו את המצב מעבר לים, אנו חוזרים לישראל, ואל המומחים
 23 ואנשי המקצוע שהיעדו בפנים. אלה שכנו אותנו,omid נסbir מדוע, שקייםים
 24 שיקולים כבדי משקל התומכים בעמדת המדינה והרויים בנסיבות התקדינותן ון.

25
 26

בית דין אזרחי לעובדות בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 01-12-55000 + ס"ע 01-12-54860 + ס"ע 01-12-54970
 ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54894

עדמות העובודה המשותנה מהתורנות לטורנות

59. המובעים, במחלה החתדרית בפנינו, לא הפרידו בין חורנות מוגה אחר
 וחורנות מוגה אחר. הם לא ביקשו מאיתנו פער ממוקד, ספציפי, המתיחס להיוינות,
 לשיטחם, בקיצור החלק מהטורנות, הקשות יותר. הם ביקשו מאיתנו לקבוע כלל
 קטגוריאי, חד משמעי, המתיחס לכל תזוניות הרופאים המתמחים בישראל, לפחות יש
 לאסוד העטקה רצופה (יום עובודה + תורנות) של מעבר ל- 11 או 12 שעות, ולכל
 היותר 16 שעות.

60. אלא שמהדראות שהוצעו בפנינו עליה בבירור (ראו למשל: ס' 48 לתחזיר לוין,
 ס' 49 לתחזיר אליקים) שעומדת העובודה הנגזר מספר המשימות שעל הרופא
 המתמחה למלא במחלה התורנות, משתנה ממחלה למחלה, בהתאם לטוגן
 ההתמחות, גודל האזות הרפואי במחלה, באיזה בית חולים מדווח (לרכות השאלת
 האם מדובר בפריפריה או מרכז הארץ), והעומס משתנה (גם מעונה לעונה ולבטים
 גם ביום השבוע). כך העיר בפנינו ד"ר צימליכמן משה (עמ' 234 ש' 9), עדות זו
 לא נטהרה, ואני מקבלים אותה כעובדת מוכחת:

61. "יש מחלקות שבעצם אופן העובודה שלהם יש פחות
 פעילות בלילה. מתמחים יכולים לישון שם אפילו 4 שעות
 במלוצע או אפילו יותר, ויש חורנות שהפעילות שלהם
 היא מאוד אינטנסיבית כל הלילה בעיקר במקומות
 שמטפלים במצבים דוחפים אם זה האנווטה דרכיהם אם זה
 ניחוחים שיכולים גם מן הסתם להגיע לאורן כל היום,
 במקרים הפנימיות מאד עמוסות, מדברים על קבלות
 שהמתמחה צריך לעשות במחלה הלילה כשהחולים מגיעים
 למחלה, ולכן אני מניח שאיפוא שהוא אנחנו מדברים אל
 איזה שהוא טוחן של בין 4 שעות למצבים מן הסתם של
 אף אבל נגיד מלוצע של שעה עד שעתיים בתורנות
 הקשות יותר בנסיבות הקשות יותר".

62. וכן העיר באותו עניין פרופ' אשכנזי (עמ' 268 ש' 1):

63. "יש מחלקות שמטבע הדברים טענים בכך שמדוברים
 ברופאות עוזר שאין בעיות עוד דוחות בלילה ובדרך כלל
 אתה ישן מרבית הלילה וזה חטעה. אני הושב שבמרביה

בית דין אזרחי לעבودת בתל אביב - יפו

ס"ע 12-1-54970 + ס"ע 12-1-54860 + ס"ע 12-1-54985 + ס"ע 12-1-54994
54970-01-12 + 54860-01-12 + 54985-01-12 + 54994-01-12
 ס"ע 12-1-54951 + ס"ע 12-1-54911 + ס"ע 12-1-54951 + ס"ע 12-1-54911

1 פנימיות ילדים כירורגיה וולדות חליי בעבודה תלוי בעומס
 2 חליי אם אידע משחו מוחץ בלילה, לרוב יש יותר מתרון
 3 אחד בדרכן כלל מתחלקים. לנו יש בכוניה שני תרונים.
 4 הפניה היא קשה, יש חולים מונשים, אבל באזזה שהוא
 5 שלב בלילה מתחלקים שבאל אחר זה שעתיים או יותר, ישן
 6 בחדר כי יש שני תרונים על אותה מחלוקת פגס. יש לנו שני
 7 תרונים במין אז אני הושב שזה מאור תלוי. לגבי פריפריה
 8 ומרוץ, כושב ראש מועצה מדעית אני סיירתי בכתה חולמים
 9 בארץ, בפריפריה, הרושם שלי שעושים יותר תורניות זה
 10 לא, שם זה היה ירוזא, אי מקווה שזו ישופר עשו עט
 11 הרופאים שהגיעו לפריפריה, אבל ברובית המקרים שהוא
 12 התורניות יותר קלות וווקא כיון שהחולמים המרכיבים
 13 נמצאים במרכז, מחלוקת ילדים עצלי יש הרבה יותר חולמים
 14 מרכיבים מן הסתם מאשר אלה שבפריפריה, או הם עושים
 15 יותר תורניות, אבל אני הושב שישנים יותר, אבל זה
 16 מותנה, הוללה אחר קשה או החיה ממשכת היא מקשה
 17 כפוכן על המנוחה".
 18
 19 ז"ר לוי העיד כך (עמ' 114 ש' 19) בקשר לאפשרות השינה במלין
 20 ההתחמחות:

21 זה מאד משתנה, בהתאם לאופי התורנות ומקום התורנות.
 22 אין דין למשל התוון כמחלקה הכירורגית או במחלקה
 23 נשים המיליד, כדי מERRUות שהדרישה אליהם במלין
 24 התורנות יכולות להיות נוחות יותר, עיניים, אף אוזן גרון,
 25 אני אומר דבריהם שהם כלליים, לא גורפים, בהחלה יכול
 26 להיווצר מצב שרופא חווין ימצא את עצמו בחילק
 27 מהמחלקות ישן יותר במלין האליה יש ודפא תזון שימצא
 28 את עצמו ישן כשבה, שעתים, במלין התורנות, יש מצב
 29 קטסטרופה שכهام רופא הורן לא יוכל לישון כלל וככל,
 30 אבל המוצע, ואני שואל תרונים, אני מסוכב במחלקות,
 31 המוצע הוא שיש רופאים שיכולים לישון בשעה עד
 32 שעתים במלין התורנות ויש מקצועות שכוכן כמו
 33 שאמרתי הדרישה אליהם במלין התורנות היא פחותה".
 34
 35 המסקנה מכל האמור היא שלא ניתן להתייחס, לצורך הרינו שבכנוינו, אל כל
 36 התורניות כמקרה אחד, כי שבקשו מאייתנו התובעים לעשותה. יש תורניות
 37 מתמחים שכן נוחות וקלות, יש תורניות שעומס העבודה בתוך הינו בינו, ויש כאלה
 38 – וכי הנראת אלה המיעוט, גם אם לא מיעוט מבוטל – שבן עום העבודה הינו
 39 גבוה מארך.

בית דין אזרוי לעבודה בטל אביב - יפו

54970-01-ע"ס + 54985-01-12 ע"ס + 55000-01-12 ע"ס + 54860-01-12 ע"ס
54894-01-12 ע"ס + 54911-01-12 ע"ס + 54951-01-12 ע"ס + 12

מתמחים נוספים ומוסמחים כ"מעוז הסטייען" לדופא המתמחה
61. עומס העבורה המוטל על כל רופא מתמחה משנה גם בתלות בשאלת מהו
62 מסטר המתמחים בתורנוגות נתונה, והאם יש מומחים הנמצאים בתורנות לצידם. מן
63 העדויות שהוצעו בפניו עולה שכחלה ששן מחלקות שונות בבעלי חוליות בישראל
64 שבהם מומחים נמצאים בתורנוגות לצידם של המתמחים, ונושאים כיצד אתם בנטל
65 העכורה בשעות הערב והלילה. ורדי וודאי שקיים מחלוקת רובה שבhem יותר
66 ממתמחה אחד "מחזיק" תורנוגת.

העיר על כד לדוגמא פרוFI אשכזבי מבית חולים שנירדר (עמ' 261 ש' 8):

12 זיש נקודות מפתח לבניית ההורלים שלי בבית החוליות
13 שנירוש בהדר המיוון יש תורניים מומחים יש מומחים 24
14 שעות בימהה. בהרՃמה אצלנו יש מומחים בלילות...".

16 והעיז על כן גם ד"ר אידלמן מבית חולים בילינסון (עמ' 23, ש' 17):

17 "הרבה רופאים מומחים ממציעים תודנויות כתמי חולים
18 בפטריה רוב המומחים ממציעים תורניות, גם בבית החולים
19 במרנו הרבה רופאים ממציעים תורניות, אני ביצת'
20 תורניות עד לאחרונה עד התסקס האחרון תורניות מלאות,
21 לאחרונה אחרי האסקט אני ערשה תורניות חזי מה שנקרה,
22 אני פעם מעם בחודש ערש תורניות חזי".

²⁴ גודו אלקיים מבית חולמים "מאיר" (עמ' 147 ש' 1) חוסיף:

25 יש עד שעה 20 בלילה שני רופאים בעמרתה, רופא בכיר
26 ורופא מתחמלה, שם יש אפשרות הרופא הבכיר משחרר את
27 הרופא החוזן כדי לתרוף מנוחה...
28

30 הסיטואציה בחטיבת הילדיים אצלנו זה שיש 5 תורנים בכל
31 ערבית, בלאיה, ו- 5 תורנים שמתוכם 3 תורנים הם תורנים
32 בכיריהם, ובכל גען נתון גם החורן, גם תורן המהלקה שהוא
33 יחסית התורן היותר בכל הקומפלקס, יכול להתייעץ... גם
34 הכוון שלנו הוא כוון ממד פועל, ואת אופרטה הכוון
35 אצלנו במחלקה מקבל את המחלקה בשעה 1600, הוא

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

54970-01- y" " + 54985-01-12 y" " + 55000-01-12 y" " + 54860-01-12 y" " +
54894-01-12 y" " + 54911-01-12 y" " + 54951-01-12 y" " + 12

1 מהוויב לבוא ולעשות פיבוב בחלוקת בין השעה 1900
2 לשעה 2400...".
3
4 גראן גם עדות פרופ' פילד לגביה 2 מזרונים בחלוקת שלו בבית הולם הכרמל
5 (עמ' 160 ש' 26). נסיף ונכין שאך חלק מתובעים העידו על כך שלעתים נמצאים
6 אותם מתחמים נוטפים או רפואיים בכיריים כמהלך התורנות (ראו עדות ד"ר שדה-וורד
7 עמ' 08 ש' 10, וכן ס' 11 לצחיר לנצברן).

62. בקשר לכל האמור, הוכח בפניינו שבמסגרת יישום הוראות הסכם 2011 מוסדה
לראשונה חובה תורנוגיות למומחים צעירים, כמו גם מסגרת לעבודת רופאים מומחים
בשעת אחר הצהרים והערב באמצעות "トルנוגיות הצי" ו"טורנוגיות שלישי", כל זאת,
בתעריפים מוגדים בפרטם לעודד עבודה מומחים בשעות אלה. וכן העיד בקשר לכך
פروف' אפק (עמ' 187 ש' 29):

13 יש גם הרבה רופאים מומחהים שעוזרים תורנוגיות ובاهසכם
14 האטරון הוספנו תורנוגיות הצி, הוספנו תורנוגיות שלישי, כרי
15 להקל על המתחמים ולהחלק את המשימות...
16
17 לאו גם, לעניין הורדנויות הצי ושליש "החדשונת" ככלי להקלת העומס על
18 רופאים מתמחים, גם את עדות ד"ר לוי (עמ' 107, ש' 22), ד"ר אידלמן (עמ' 237 ש'
19 (עדות פרופ' אשכנזי עמ' 260 ש' 24).

21 הפתוחת מספר התורנויות במסגרת הסכם 2011
22 63. הוכחה בפנינו, שכחთאם להסכם 2011, ובמסגרת תחילין יישומו, שנמצאה היה
23 בעיצומו בעת שהתקיים שלב הרכחוות בתיק שלפנינו באמצע 2013, הוקעו מאות
24 רכבות של חקני מתחמים רבים נוספים, ותקנים נוספים ממשיכים להיות מוקצים מזן,
25 באופן המביא להפחחת מספר התורנויות התורשתי. פוזוף' אפק ור' אידלמן העידו (ס'
26-27 לטעמיה אפק ונשכח לטעמיה; ס' 24 לחזיהיר אידלמן) על כך שנכוון לחודש
28-29 מאי 2013 הוקזו 427 חקנים מתוך 591 התקנים שנועדו להפחחת מספר התורנויות.
30 ד"ר נגה הצעהיר (סעיף 18) שבעקבות הפקם 2011 נושא לבחן החולמים של כללית
למעלה מ- 200 מתחמים המביאים כבר עתה לירידה משמעותית במספר התורנויות.
31 שוד הוכחה בפנינו, שנכוון לעת ההו, אינו באפשרות המערכת לאיש את מכלול החקנים

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54952

1 שחוקצו בהסכם לצורך הורדת מספר התורנויות בחודש, ואלה יאוישו בהתאם לקבע
 2 הגידול במספר בוגרי בתי הספד לרוכואה (ס' 65 לתחזיר אפק, ס' 8 לתחזיר נגה). עוד
 3 הוכח בפנינו שבאופן ספציפי במחלקות שבהן עומדת המתחם היה קשה
 4 במיוחד – ילדים, כירורגיה, נשים וולדות פנימיות – פחות מספר התורנויות ביחס
 5 לשנים קודמות (ראו לעניין זה גם עדות ד"ר לוי, עמ' 105 ש' 26).

6 **"כליים שלובות"** – מעבר למשמעות קצרות יגדיל את מספר התורנויות והיקף
 7 עבודהם תיללח

8 לטענת התובעים, הנסמכת במידה רבה על חותם דעתו של פרופ' שדה,
 9 עבודותם של הרופאים המתחמים במשמרות של 26 שעות ברצף, מאופיינת בעיפות
 10 ובתשישות קיצונית הנגרמת מחסך שנייה משמעותי, תגרום להשפעות קוגנטיביות
 11 וריגושים על תפקיד הרופא המתחמה, ובתוכה כך יתכן سيكون בריאותו למוטפלו ולצ'
 12 עצמו.

13 בrome, כפי שהסבירו זה עתה, עומס העכורה כמו גם אפשרות השינה מעתנים
 14 מהורנות לחורנות, ויש לא מעט מתחמים, אולי אפילו רוב המתחמים, שמתאפשר
 15 להם לשון מספר שעות במהלך המורנות. על כן, אנו מקבלים את עמדת המעניינים
 16 והרויי לפיה לא ניתן לגוזר מהותה דעתה מסקנות עובדותיו שיתחולו על כלל
 17 תורנויות המתחמים בישראל.

18 אך חשוב מכן, התובעים במידה רבת מתעלמים בטיעוניהם מפרקת ה"כליים
 19 החלובים" שצפוי להתרחש אם היו מתבלים טיעוניהם במלואם, ונסביר. מערכת
 20 הרפואה הציבורית בישראל היא מערכת עם היצע כה אדרט מוגבל. המערכת טובלת
 21 ממחסור ברופאים, שאף צפוי לנזול בשניות הקרכובות (ס' 66 לתחזיר אפק, ס' 9
 22 להתחזיר נגה). בשל כך, כבר ביום 21/02 ל佐ך הורדת מספר התורנויות בחודש. לאור כל
 23 המתחמים שהוקצו בהסכם 1/02 ל佐ך הורדת מספר התורנויות בחודש. לאור כל
 24 זאת, ברור שינוי סיור העבורה הקיים, מכווקש על ידי התובעים, יהיב ודופאים
 25 מתחמים לבצע יותר משמרות, לרבות משמרות ערבית וليلת, מספר המשמרות
 26 המבווצע על ידם כיום (ראו בסעיפים 1/02 – 64 לתחזיר אפק, ס' 111 לתחזיר לוי, ס'
 27 8 לתחזיר נגה וס' 216 לתחזיר אידלמן).

בית דין אזורי לערבה בוטל אביב - יפו

ס"ע 12-1-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 54894-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 12

1. 66. המומחים מטעם התובעים כלל לא התייחסו לשיקול קרייטי זה. יותר מכך,
 2. פרופ' שדרה אף הודה בהגינותו בחיקותו הנגדית שאינו בקייא ועל כן לא התייחס כלל
 3. לספרות העוסקת בעבודת שמורות ולהשלכות האפשרית של קיצוץ מבנה התורנויות
 4. הנוכחי על שמורות/תורנויות רופאים (עמ' 87 ש' 14).

5. עמד על כך גם פרופ' פילד בעדותו, כשהשאל מروع הוא – בגיןוד לרופף זהר,
 6. נתן חוות דעתו שמדובר בעמדת התובעים בדבר קיצוץ המשמרות גם הוא ללא
 7. להתייחס לאפקט "הכלים להשלבים" – בחר בן להתייחס להשלכות ריבוי המשמרות
 8. שייגרם אם אכן י��ר משך כל תורנויות ממוקש (עמ' 164 ש' 9):

9. "הוא מציין להפחית את משך שעות העבודה, הוא לא אומר
 10. חאם המחריד יהיה עלייה בכמות התורנויות ואם זה עדיף או
 11. לא עדיף, או אני בחרתי מהידע שלי, ואני עוסק בזה הרבה
 12. שנים, להגיז... אם העוגה היא עוגה נטונה, ואנחנו נפתחת
 13. את משך המשמרת ל- 16 שעות, בהכרח נזשה יותר
 14. משמרות וזה יפגע יותר, ולזה התייחסתי".

15. 67. המומחים מטעם הנتابעים הצלחו לאוכיה שכחוצאה מקיים משך
 16. התורנויות, ותוספת תורנויות הערב/לילה שתבוצע כנגזרת מכך, "חסך השינה
 17. המצטבר" אותו יhorn הרופאים המתמחים עשו בכלל להטגבר. זאת, לנוכח העדר זמן
 18. מספק לשנת החטאושות" (recuperative sleep). עקב לכך, אף עשוי לנדרול הסיכון
 19. לפגיעה קוגניטיבית, בהשוואה לדפוס התורנויות הנורוג. כך הסביר זאת המומחה
 20. לרופאות השינה ד"ר אלעד, תוך שהוא מתייחס להוות דעתו של ד"ר שדה, ואנו
 21. מטכימים:

22. 23. "אין לי מחלוקת עם פרופ' שדרה לגבי ההשפעה
 24. הקוגניטיבית של חסך שינה. עם זאת, פרופ' שדה אינו
 25. מתייחס בחווות דעתו באופן ספציפי למחלוקת עבורה
 26. המתמחים ביום שהינה ייחודית, בכל היבטיה, בוודאי אל
 27. מול זו הנדרשת על ידי התובעים. פרופ' שדרה גם אינו
 28. מתייחס בסבירתו לחיבטים שונים של המצב שלול
 29. להיווצר אם תתקבל התביעה של התובעים, מבחינה שעוט
 30. העירות העורפות המצטברות עקב תורנויות תכופות יותר
 31. והחתחה בזמן שינוMER לרשوت המתמחים לצורך 'שנת
 32. התטאושות'.

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
ס"ע 12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

ד"ר אלעד הוטף והסביר, שבמתקנות ההעסקה הקיימת, מתמחה מבצע
בموقع בין 8-6 תורניות בחודש בנות 24 + 2 שעות, יש לו בין 3 ל- 4 ימים בשבוע
שבהם הוא ישן שינה רגילה ומצבו הקוגניטיבי מקבל אפשרות "להתאושש" (ס' 11
לחווית דעתו). מנגד, במודל המוצע על ידי התובעים, תקופות חסך שינה יהיו יותר
וקróבות האחת לשניה, וזמן ההתחושים בין התקופה לתקופת יהיה קוצר יותר, ומכך
מסקנתו ש"כגון תגבור הפגיעה הקוגניטיבית המוצברת", והוא ממשיך ומשביר:

"מודל העבודה המוצע בתביעה המתמחים עשו למצטט את
משך חסך שינה בטורניות נתונה, אך רק חלק מהמקרים,
או 12 שעות העבודה המוצעת ביממה יהו בחלוקת ביום
לאחר שנת לילה תקינה ובמהדר ישתיימו בשעות הלילה
(22:00), ובחלקן בלילה, כאשר ביום הקודם לטורניות
המתמחים לא בהכרח ישנו וייהו בהתאם שינה משמעותית".

המודל המוצע יגדיל בהכרת את כמות הטורניות, וכן
יצמצם את התקופה המוקדשת לשנת התאוששות.
המטרה המוצעת קיים היום בין הטורניות (טורנית אחת
כל 5-4 ימים) עשוי לאפשר 'שנת התאוששות' מספקת,
בעוד המטרה שינה קיים במצטצח המוצע (טורנית אחת ל-
3-2 ימים, גם אם לא כולם בלילה) עלול כאמור שלא להיות
מספק. גם חסך שינה תכווך יותר, אם כי קצר יותר, עלול
לחשוף את המתמחים לפגיעה קוגניטיבית חמורה יותר,
במצבר. הדברים מוכיחים משנה תקופה שעה שמדובר
טורניות בת 16 שעות, כפי שמציע פרופ' זהר בחנות דעתו.

ואם לא ר' בכל האמור, מעבר לטורניות מוקדמות עלול לחיבב, כאחת
החלופות האפשרות למצצב הנוכחי, את הרופאים לעבדו כמה לילות ברצף (night
floats), כפי שעובדות למשל האחים, וכפי שנহוג באשר לטורניות מתמחים בחלוקת
מבחני החולים בארץ הארץ.

האם ברור שאלטרנטיבתה שכזו עדיפה שכן היא מפחיתת הפגיעה הנגרמת
בטורנית מעיפות והוסר שינה מרפואת הטורניות הנוכחי? כלל וכלל לא. ד"ר אלעד
(סעיף 14 לתחומו) מסביר שמבנה של night floats בפגיעה קוגניטיבית
משמעותית מאוד עקב סגולות התקופות חסך שינה ו"שנה התאוששות" לא מספקת
ולא אינטואית במהלך היום. זאת, כמובן שבגלל הכתבי השערון הביאוגני קשה
להשלים שינה אינטואית בפרק לאחר הטורנית.

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

54970-01-ע + 54985-01-12 ע + 55000-01-12 ע + 54860-01-12 ע +
54894-01-12 ע + 54911-01-12 ע + 54951-01-12 ע + 12 ע

1 זאת אוניה הנקרה ממש הטעיר גם רפואי פילד כץ:

¹² ובעדותם בפניו (עמ' 161 ש' 21, עמ' 167 ש' 22) הוסיף והסביר זאת כל:

13 “אני חושב שהוא מאוד השוב, זה חשוב למכינה זו זאת, כי
14 לדעתי הוא לא מוגעת במה שהוא צריך לפניו, ואני מוכן
15 להעיר על זה, יבוא מתחם כ- 16:00 שזה יכול לו - 16
16 שעות ויעשה תרגנות עד 8 בלילה, והוא לא ישן כל הלילה,
17 הוא יהיה עייף כמעט באותו מידה...”

19 כבמות חלילות שמאפסידים,ليلות ללא שינה, זה בעיני המדר
20 מכך מカリע שפוגע בעיפופו המכטברה".

22 הנה כי כן, לא הוכחה בפנינו שקייזר משך התורניות (שבהכרה ממשמעו
23 ביצוע מספר הרבה יותר גדול של חורניות על ידי כל מתחמלה) יפחית את העייפות
24 הפגעה ביכולת הקוגניטיבית הנורומת כתוצאה ממשנה. למעשה, הובאו בפנינו
25 מחקרים המצביעים על כך שקייזר שכזה אף עשוי לכואורה לגורום לתוצאה ההיפוכה
26 בדיזוק, דהיינו להויסיך על עיפויות המצתברת של הרופאים המתמחים.

27

28 טספַר "העבורות המקן" וסוגיות חוץ' הטריפולו
29 . אין מחלוקת בכך שלפנינו שקייזר משך ההונגריה יוביל להגדלת מספר
30 העבורות המשמרות ("העברות מקל") במהלך היממה. מה ממשמעות הדבר? האם יאביד
31 בחולצתה מכך מידע רפואי חשוב, באופן שיוביל לגזירות במספר התערויות הרפואיות?
32 במקרה להלן, בעוד שכחלה ממחקרים שהוצעו בפנינו נמצאו שלקיים לא

בית דין אזרחי לעבירות בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 הייתה השפעה עלaicות הטיפול, במתקרים אחרים נמצא, באופן שהפטיע גם אותו,
2 שקייזר משמרות רופאים מתחשים גורם לדזוקה לפרטיה באיכות הטיפול.

3 נפתח את הדיון בטוגייתה "העברות המקל" בציון העובדה שגמ פרופ' דב זהר,
4 המומחה מטעם המתבעים, אישר בחקירות הנדרית שדצף הטיפול הינו חינוי במסגרת
5 הטיפול הרפואי (עמ' זו ש' 5). ומכל העדויות שבפניו עוללה בבירור שאכן, סוגית
6 ה"דצף הרפואי" היא אולי "בעיטה הבועית" בקייזר משן התורות (עמ' 189 ש' 16),
7 כדי שהעיד פרופ' אפק:

8 "[זוהן] בעיטה הבועית בקייזר משן התורות, הבעיטה היה
9 קודם כל פגיעה ברצף הטיפול ומחקרים המורנרים ויעין
10 על זה עמידה שיוור מרמותם ממנני, הבעיטה שברגע שאתה
11 עבר לשיטה של תורניות קצרה אתה יוצר עוד העברות
12 מקל, החברות מקל האלה, ככה הוכח במתקרים האחרוניים
13 שאני קראתי, הם היוצרים מטוכנים במערכת".

14 והעיר בפנינו באורה נקורה גם ד"ר לוי (עמ' 102 ש' 20):

15 "קייזר משן התורות מביא בהכרח להלפת תורות רבי
16 יותר מאשר חיממה מאשר המודל הקיים היום. הخلاف
17 תונינים באופן דב במשך היממה ומהוועה שמוסע בקייזר על
18 פי המודלים הוא בין פעמים לשולש, נידון לאחת, כולל
19 בתרנית ניו יורק, שם קיזרו את משן התורות, ובאחד מה
20 קוראה לתחלואה ולתמותה של חולים שחווים החלפת
21 רופאים ממשן היממה, דבר שפוגע ברצף הטיפול שהוא
22 אחר מאבוז היסוד של הטיפול בחולים, בוודאי מרכיבים,
23 וראו שהתחלה וההתמותה עלה, ככל שמספר המופעים
24 והתחלות של רופאים נבראה. כשהואנו לדון בנושא זה...
25 [ה]דבר גורר התנגדויות רבות בקהל הדיון, גם בתחום משרד
26 הבריאות ובוודאי בקהילה הרופאית".

27 71. בהיות דעתו טሩ ד"ר צימליךמן שורה מחקרים בנושא (נספחם 2 עד 10
28 לחווות דעתו). מחקרים אלה עוללה שקייזר משן התורות הוביל לעלייה דזוקה
29 בשיעורי הטבעיות הרופאיות, וכן לארכמת משן האשפוז ונידול בבדיקות המעבדה,
30 לעלייה בשיעור החוליםים שבסלו מסיבוך כלשהו באשפוז ולעליה בעיכוב בבדיקות
31 אבחנתיות שנרשמו לחולים. עוד נמצא שלא נמדדה השפעה מיטיבה על
32 תמותה/התמורה קרייטית בחולים מודרניים עקב קיזר תורות מתחשים. חלק

בית דין אזורי לעובדי בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970-01-55000-01-12 + ס"ע 12-54985-01-12 + ס"ע 12-54860-01-12 + ס"ע 12-54911-01-12 + ס"ע 12-54951-01-12 + ס"ע 12

1 מהחוקרים סבוריים, בהקשר זה, שיתכן והפגעה ברצף הטיפול של החוליםים ביטלה
2 את היתרונו שהיה בקייזור משך התורנויות, לפחות בוגר לטעויות בטיפול.

3 גם פרופ' פילד טען (עמ' 5-4 לחווות דעתו), על בסיס נסיוונו ועל בסיס
4 הספרות הרפואית הענפה בנושא, שיעיקר הטעויות הרפואיות נובע מקרים בהקשרו
5 ובוקר בהעברת משמרות מצוחה. הוא הדגיש שככל שהמשמרות קצרות יותר
6 כך תהליכי העברת המשמרות מחותן מפוקה ופחות מבוקר על ידי צוות וופאים בכיריהם,
7 ובהתאם לכך נמצא בקשר לאוכלוסיית האחיות שמשמרות בנות 12 שעות עדיפות על
8 פני משמרות בנות 8 שעות.

9 ד"ר אידלמן בתצהירו סקר שורה של מחקרים ומאמרים שהתפרסמו בכתב עת
10 מובילים בארץ חירות, לרבות מחקרים המאוחרים לאוטו "מחקר-העל" עליון
11 המתבסס פרופ' זהר (סוף 2012 ותחילת 2013), שנם מהם עולה היינדרו של קשר חד
12 חד ערכי בין קיזור משך תורנויות לבטיחות הטיפול.

13 עם זאת, ברור גם שהעיפוי והתחשיות ממנה סובלים תורנויות שלא ישנו
14 במהלך תורנויות שלמה משפיעה לשיליה, כשלעצמה, על איכות העברת המקל.
15 התובעים ניסו לשכנע אותנו (ראו פ' 120 ואילך לסייעיהם) שאפקט זה הוא כה
16 משמעותי עד שיש בו כדי לבטל לחלוتين את היתרונות הכלומיס בדפוס התורנויות
17 הנוכחי. ברום, כאמור מעלה, מהחוקרים והוחות הדעת של המומחים מטעם הנתקבעים,
18 שנמננו בהם אמונה, זו אינה התמונה המצטנרת, כפי שעולה בפיווש מהשופטנו זו של
19 פרופ' אפק לשאלת נושא שהפנתה אליו נציגת הציבור נוריאל (עמ' 192 ש' 12):

20 "גב' נוריאל: [...] אתה העלה בעצם את הסכנות שטמונות
21 בירבוי העברות מקל, השאלה מה פחות גודע, או אולי מה
22 יותר טוב, אם יותר העברות מקל או שבאים עוזים את
23 העברת המקל כשהשתמשה כבד בשיא העיפות שלו,அחרי
24 שהוא מיצה את התורנות, לא בדקה ה-100, בדקה ה- 100
25 שלו מבחןת כל המiomנויות שלו שהוא צריך לצורן
26 העניין".

27 פרופ' אפק: אני אני עושה שני דברים... כל עוד אתה
28 בתורנויות, בטה בשלבים שאתה עיר, אתה מאור מוטרד, יש
29 לך המון אדריות על בראש, וחרבה פעמים דברו על
30 המוטיבציה, אדרנלין, וזה הכל יחד, אני לא מומחה לנושא
31

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-01 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

1 אבל ממחושות שלי אני יכול להגיד לכם שאת העייפות
 2 אתה חש אחרך, פתאום נגמר ומחילה עלולה הדרודות
 3 בראש על כל הדברים שעשית בתוננות אם היו בסדר או לא
 4 בסדר, זו כבר שאלה אחרת של כל אחד מהנתנו, אבל יש את
 5 הארנולדין שומר, איפוא שהוא שומר על הארדנולדין
 6 והמוסטיבציה שיאפשרו שומר עליון. אבל אם את שואלת
 7 את השאלה הזאת ואני באמת לא מומחה לאיכות או יש כאן
 8 תשובה שלפחות הולכת ומתבררת בספרות הרפואית שייתר
 9 מסוכן העברות המקל, שההפקתו הייתר מסוכן ברמת
 10 aicoot....".
 11

12 קווצר משן תורנות – האם ישביע בחברה בחיבור נעל רוזחות הרופא המתמחה?

13 לכל המשמעות, שעליה עמדנו עד כה, עשויות להיות מעבר מרובות
 14 تورניות הנוכחי למשגורות קערות, לרבות ריבוי ממשורות ערב ולילה בפרט, יש
 15 להוטף את החשש הבוד מפגיעה בהיקף ובפרישת שעות הפנאית והמנוחה של
 16 המתמחה.

17 כן, במחקרדים שונים שפורסמו בשנים האחרונות, בעקבות השינויים באורך
 18 تورניות במזינות שונות, הובילו השגרות לפיהן כשלה חריגתית האירופית
 19 במטרה העיקרית שהיתה קידום רוזחות הרופאים המתמחים (ראו המאמר נספה 49
 20 لتצהיר אידלמן). בדומה, בעקבות הגבלת אורך תורניות של טטודרים בארץ
 21 הברית ל- 16 שעות, בוצע סקר מקיף שתוצאו פורסמו ביוני 2012 בכתב העת The
 22 New England Journal of Medicine (המאמר נספה 52 לתצהיר אידלמן). מהמחקר
 23 על שרוב המתמחים דיווחו על פגיעה באיכות חייהם בעקבות הכללים החדשניים, על
 24 שינויו לרעה בלוחות הזמנים שלהם, על היעדר שינוי מבנית שעות המנוחה שלהם,
 25 ועוד. מחברי המאמר העלו מספר השערות אפשריות למוצאות. בין היתר, הם העלו
 26 השערה לפיה היקף העבודה (מבחן מס' מטופלים, ניתוחים בדיקות וכיו"ב) לא
 27 השתנה, ועל כן נוצר לחץ עבודה גדול. השערה אחרת היא שחילופי המשמרות
 28 גורמים לפגיעה ברצו הטיפול ובאינטראקטיה היומיומית עם המטופלים, דבר
 29 המשליך על תחושת הסיכון מהעבודה. בדומה, מחקר שפורסם במרץ 2013 בכתב
 30 העת JAMA Intern Med (נספה 56 לתצהיר אידלמן) מצא שאף לאחר התיקון לכללי
 31 ה-ACGME, לפחות קוזינו תורניות הרופאים המתמחים, לא שופרה רוזחותם; כן בין

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 חיתר, למרות שהם עבדו פחות שעوت, מספר שעות השינה שלהם לא השתנה
2 שימושית, שיעור תסמיini הדיבאון של הנבדקים לא השתנה שימושית, ואך
3 תחושת הרווחה הכללית לא השתנה שימושית.

4 ובاיד שלא נעלמה מאיינו טענת המתובעים (ס' 6-60 לסייעיהם) לפיה
5 קיזור משך התוונות אל מתחת ל- 16 שעות ישפר את איקנות החיים של הרופאים
6 המתהים, תוך שהם מסתמכים על "מתקן העל" של פרופ' Levine ואח' עליון הסתמן
7 פרופ' זהר, וספציפית על 8 מחקרים מתוך שכורה מצאו שקיים תוונות הוביל
8 לאיזון בין עבודתה ומשפטה. ברכם, כפי שצינו בעדך המתובעים, מבין שמות המתקדים
9 האלה רק מחצייה בחנו בכלל את הפחתת תירותו התווניות האורכות ולא את קיזור
10 משך התווניות, ומילא הם לא לדוגטיהם. בנוסתי, חלק אחר מהחוקרים מציגים
11 מתכונות העסקה כעלת שנות ניכרת מזמן בישראל, ועל כן לא ניתן להסתמן
12 עליהם.

13 על פי התרשומותנו, בהחלטת יתכן שאחת הסיבות המרכזיות לכך שלתביעה
14 שבפנינו לא ה策רפו מספר גדול הרבה יותר של רופאים מתחמיים, ולמעשה כפי
15 שטענו בפנינו הן המעסיקים והן הרויי, הרוב המכובע של הרופאים המתמחים כלל
16 אינם מעוניינים בקיזור התוונות אלא בהפחלה נוספת של מספר התווניות, נועצה
17 בהבנה של הרופאים המתמחים שקיים משך התווניות לא יוביל לשיפור באיכות
18 חיים. באחד הדיוונים שנערכו בעניין דיבורה על כך ד"ר עינה מזר, רופאה מתמחה
19 בבית החולים העמק, נשואה לרופא ואם לשלושה (דאו עמי' 8 לנפקה 10 לתצהיר
20 אשכנזי), ולדעטנו יש בהחלטת מקום ליתן משקל לדבריה:

21 "לגביו הרעינות שועלו, כבר עכשו במצבי הנוכחי אני ובן
22 גוני כמעט ולא נפגשים. כשהוחשבים על קיזור או שנייני
23 צריך להיות ריאליים לבני המצב. אני מסתכלת מהabitat
24 שלנו הפריפריאלי. מספר המתמחים מועט ההיעץ מועט
25 מהביקוש ברגע במידה וישנו את כל המהלך של התווניות
26 ויקזו ויהיו משמרות זה יגרום לנו משפחתי אדר שיחיה
27 קשה לעמוד בו, למזרות שחושבים גם מהכחינה המקדוצית
28 ואני לא נכנסת ל思בות שמננו כאן, מהסיבה שלנו יש לא
29 מעט של רופאים שכלי שיוני בתווניות יש לו שימוש
30 משפחתי מאוד גבורה".
31

בית דין אזרחי לעבוזה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-54911 + ס"ע 12-54894 + ס"ע 12-54951

לפגיעה האכזרית ברוחות הרופא הפתמיה ובשעות הפנאי שלו ראו גם תצהירי פروف' אפק (ס' 62), ד"ר לוי (ס' 45) וד"ר אירלמן (ס' 216).

3

דיון בחברנות

76. עתה, משלרשו את הרקע העובדתי לצורך ההכרעה בתיק, ואף דנו והכרענו בטענות הסוף, וסקרנו את מצב הדברים במדיניות שמעבר לים ואת הוות דעתם המתמחים ותראיות הנוספות שהוצעו בפנינו, עלינו לעבור לדין והכרעה בגופה של התביעה.

77. וזה יהיה סדר הילוכנו: נדון ראשית בחלוקת בין הצדדים בדבר עצם החולת חוק שנות נבודה ומנוחה על העסקת רופאים בתורנויות. כהמשן לכך נקבע בחלוקת שבין הצדדים בשאלת האם שר החמ"ת (כיום: שר הכלכלה), ולהלן לשם הנוחות: "חזר" היה מוסמך על פי החוק לתיקן את התיiter הכללי, באופן שאישר את הוראות הסכם הקיבוצי והתיר את דפוס העסקת הרופאים המתמחים בתורנויות. זאת, מכך טענת התובעים לפיה התקנון להיתר נעשה בחשור סמכות, ועל כן הינוبطل וחסר חוקף נורטביב. לאחר מכן נדון בשאלת האם עומד התיiter מבוחני המידתיות והסבירות, ובמסגרת זו נדון גם בטענות התובעים בדבר כך שהתיקון להיתר פונע שלא כדין בזכויות חוקתיות. לבסוף, נעסוק בשאלת הסעד הרואין.

17

78. תחולת חוק שנות נבודה ומנוחה, התשי"ג-1951

79. האמ' חל חוק שנות נבודה ומנוחה על העסקת רופאים מתמחים, אם לאו? כדי להשיב על שאלה זו, יש לדעתנו לחזור אל מהלך ההתדריות שחתנהלה בפנינו, 20 אורה פירטנו מעלה, כפי שציינו כבר קודם, החשתית הנורטטיבית לצורך ההכרעה 21 השתנה במהלך ההתדריות. בראשית הרון, טענו התובעים לתחולת החוק על העסקתם, והנוסיפו וטענו שמהוכנות העסקתם, כפי שקבעה בהסכם הקיבוצי, עומרת 23 בנייגור לחוק זה. התובעים התבפסו בטענות זו על שני היתרים שהוצעו מכוח החוק, 24 האחד משנת 1961 (חויתר העבזה במנוחה השבונית ובשעות גוספות בטפנלייט 25 רפואיים ובמוסדות לטיפול בדוקרים או ביילדים (י"פ 191, התשי"א 28 בספטמבר 26 (1951, עמ' 1386) והשני משנת 1974 (חויתר כללי להעבזה בשעות גוספות לככל 27

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע-12 + ס"ע-01-12 + ס"ע-01-12 + ס"ע-01-12 + ס"ע-01-12
 54970-01-12 + 54985-01-12 + 54900-01-12 + 54994-01-12 + 54911-01-12 + 54951-01-12 + ס"ע-12

1 השובדים (י"מ 1977, התשל"ד 6 בינואר 1974), עמ' 55). החובעים טענו שבהתאם
 2 להיתריהם אלה, לא ניתן להעסיקם בתורנותה, יותר מ- 11 שעות או 12 שעות ברציפות
 3 לכל היותר.

4 אל מול טענה זו, טענו הנובעים כי טענת הגונה שטענות תורנות מתחמים בבית
 5 חולים אינן באות בגין "שעת עבודה" כמשמעותו שעת עבודה ומנוחה, ועל
 6 כן אין יסוד לטענת הובעים כי מתכונת העסוקם מנוגרת להוק. אם טענתם זו
 7 השתיתו הנובעים בעיקר על פסק דין של בית הדין הארץ עניין מיטראני (דין
 8 לה/9-59 ז"ר מיטראני נ' מדינת ישראל, פר"ז 302 (25.2.76)). בפסק דין זה,
 9 שפט בשאלת האם שכר בגין תורנות המשולם באיהו יכול להיחשב שכור מולן
 10 כמשמעותו בחוק הגנות השכבר, תשי"ח-1958, נפסק כך:

11 "עבודה בתורנותה או כוננותה כוורת המציאות בענפי¹
 12 עבודה ותחומי פעולה שאין סובלים הפסיק-מעש
 13 מוחלטת ביממה. לאחר הבולטים בתחום אלה הוא תחום
 14 הרפואה.... לגביו רופאי בת-החולמים קים צורך להטיל
 15 ולחلك ביניהם נטל של ממשות נוטפת שבמיקרה נטש,
 16 המתבצעות לאחר יום העבודה ובנוסף עליו. מרופאים אלה
 17 נדרש איטיא, לעיתים מזמן, לבצע של כוונות להיענות לקריאה
 18 בכיה-החולמים או לפחות במצב של כוונות להיענות לקריאה
 19 מביתו. הצד השווה לשני הצדדים הוא, שהרופא עומד לפני
 20 חור קבוע מראש לרשות העבודה, כשהרופא ממן הלהה
 21 למשה תליי בנסיבות, שלא רב אין לצפות מראש. הדגש
 22 אינו על כמות או היקף העבודה האמורה להיעשות, אלא
 23 בנסיבות העשויות בעת מצוא."

24 לשאלת, האם משימות מעין אלו מהוות يوم עבודה, יש
 25 לחשיב בשלילה. המרובראמין בעבודה, שתתpornoה
 26 המשתלה מה עלייה היא לא לא ספק שכיר עבודה, והעבודה
 27 נעשית בתחום של יממה קלנדריית, אך היא נעשית מחוץ
 28 ליום העבודה. וופא בית-חולמים שישים את יום העבודה
 29 ונמצא בתורנות או בכוונות, אין עשויה משמרת שנייה או
 30 שעות נוטפות ובוגראי לא יום עבודה, אלא משימה בעלת
 31 אופי שליה העומדת בפני עצמה, עם היותה חלק בלתי-
 32 נפרד מעובdotו".

בית דין אזורי לעבירות בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860
 ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

1. אשר לדעתנו, איןנו מקבלים את הטענה לפיה פסק דין מיטראני מהוות מקדים
 2. המתייב אוthon לקבע שחוק שעוזה עבודה ומונחה אין חל על העתקת הרופאים
 3. המתחמים. לדעתנו, החוק חל ומתייב. להלן נסביר את נימוקינו לקביעת זו:

4. ואשיות השאלה המשפטית שבזהן והכריע בית הדין הארץ בעניין מיטראני
 5. הינה השאלה האם זכאי רופא בתורנות לפיצויי הלנה במקורה ששוכר התורנות משלם
 6. לו באיחור. וזה שאלת אחרת ונפרדת מהשאלה שבכינוינו, הנוגעת למספר שעות
 7. העבודה, הרגליות והנוטפות, שהן ניתנת לחסיק את הרופא המתמתה;

8. שנית בפסק דין מיטראני לא מצאו כל הבחנה בין כוונות להורנות. לעומת
 9. זאת, מהראיות שהוצעו בפניינו עולה בבירור שיש להבחין בצורה חרדה וברורה בין
 10. הכללים המשפטיים החלים על כוונות רופאים לבין אלה החלים על תורנות רופאים.
 11. בכוונות הרופא אין מחויב ואין נדרש לשוהם בבית החולים ולעומוד לרשות
 12. מעסיקיו באופן מלא, ועל כן יש הגיון רב בקביעה שבפסק דין מיטראני לפיה מדובר
 13. "במשימה בעלה אופי משללה העומדת בפני עצמה". שוגים להלוטן הם פני הדברים
 14. בשעיפין בתורנות, וזה טיב מרוכזות לכך שנכוון לדעתנו להתייחס אליהן בלבד
 15. שעוזה עבודה לכל דבר ונניין (עלניין זה, ראוי בין היתר את העורטה של נבי השופטת
 16. (בדיוקן) עדנה אורבל בסעיף 25 לדעתה המיעוט שלה בעניין גלוطن (בג"ץ 1678/07
 17. גלוطن נ' בית הדין הארץ לעבודה, פ"ד סג (3) 209 (29.11.09) לפיה ברור
 18. שלשיטה שעוזה הורנות של רופאים, להבדיל משעות כוונות, יש להחיש כשות
 19. עבודה);

20. שלישיית פסק דין מיטראני ניתנת בשנת 1976, דהיינו לפני לא מזמן מ- 28
 21. שנים. במחצית העשורם הללו היו שיטויים במבנה התמורות רופאים ותורניות
 22. רופאים בעולם וגם בישראל, והדבר מחייב ממשיאת בתינה מחדש של שאלת תחולת
 23. חזע שעוזה עבודה ומונחה על העתקת רופאים מתמחים. כך בזרואיסטים לב להלכות
 24. חדשיה יותר בקשר לפרשנות חוק זה שניתנו ברכות השנים (ראו למשל: ע"ע 305/05
 25. מאיר נ' חברה לחגנת הטבון (1.2.07); ע"ע 328/06 ש. ניר הצפון בע"מ נ'
 26. דלאינקה נאדל (4.5.08); ע"ע 1351/04 זרצקי נ' פ.א.ש. שרירותי אבטחה וטירוף
 27. (ת深厚"י) בע"מ (6.4.06)) כמו גם לשינויים בפסיקת כמו גם ברגולציה, בעולם וגם

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

בישראל, ש愧 בהם יש כדי להשפיע על ההכרעה בשאלת חחולות (או אי חחולות)
 1 הוראות תוקן;
 2

3 ורביעית ואולי השוב מכל, איפלו נגיה לטובת הנتابעים שהלכת טיטראני אכן
 4 קבעה בעבר אי תחוללה להוראות חוק שעוזה ומונחה, הרוי שלדעתנו עם תיקון
 5 החיתר, בדצמבר 2012, ובהמשך הצדדים כולם, הותלו הוראות החוק על העתקת
 6 מתחמים. זאת, לאחר שבתיקון לחייב קבע שר התמ"ת, מכוח סמכותו לפי סעיף 15
 7 לחוק שעוזה ומונחה, שעל אף האמור בסעיף 2 לתוקן, מותר להעסיק בחורנות
 8 רופא, ובclud שאורך יום עובדה "הכולל שעותה נוספת שהן שעות תורנונה לא יעלה
 9 על 24 שעות, ואם צורכי העבודה מהיבכים זאת – לא יעלה אורך יום העבודה כאמור
 10 על 26 שעות". נזכיר שככל הנتابעים הסכימו לתקן לחייב, וטענו בפנינו בטענה
 11 מרכזית שדין התביעה להיזוחה בשל העובה שודפות העסקת המתחמים, בהתאם
 12 להסכם הקיבוצי, תזאמ את הוראות החיקון להימר. המדרינה אף הוסיפה וטענה
 13 שבכוננה לאכונן את הוראות תיקון לחייב באמצעות פקחי משרד התמ"ת (כיוון
 14 משרד הכלכללה). דהיינו, לאחד הוצאות התקין לחייב, מחזיקה המזינה בעמדה
 15 משפטית מפורשת, הן כגורט אפסדר, הן כגורט האוכף והן כמעביר, לפיה שעות
 16 הטורנות הינה שעות עובדה לעניין חוק שעות עובדה ומונחה (לענין זה, ראו בפיזור
 17 סעיף 147 לכתב ההגנה המתוקן שהגיעה). משכן, הנتابעים מנעו מדרעתנו מלטעון
 18 לאי תחוללה החוק. אין לאפשר להם להוכיח במקל בשני קצוותיו. אין לאפשר להם
 19 לטעון מצד אחד שהשר שקל את כל השיקולים שהיה צריך לשקל, והתיר להעסיק
 20 רופאים ביום עבודה הנמשכים עד 26 שעות, ומצד שני לאפשר לטען שאין כל
 21 מקום לביקורת שיפוטית על הוראות החיתר, כפי שהחבקשו לעשות במסגרת פסק
 22 דין זה, שכן מזובר – כך לפי הטענה – בהיתר שהועצה "למעלה מהצדן", ועל אף
 23 שהוראות החוק בכלל אין תלות על תורנונות.
 24

25 האם תיקון לחייב געsha בחריגת סמכות?

26. 79. לטענת התובעים, תיקון לחייב געsha בחוסר סמכות, וזה ממספר טעמים.
 27 נתיחה אל כל אחד ואחד מהם בנפרד:

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12 + ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 ראיות טוענים העומרים שהתיקון להיתר טוהר את ההלכה בדבר "הסדרים
 2 דאשוניים" (בג"ץ 3267/97 זובינשטיין נ' ש"ר חביבתו, פ"ד נב (5) 481 (9.12.98)).
 3 ברכם, בשים לב לכך שמדובר בהיור החל על אוכלוסייה עverbדים ספציפית, ספק נודול
 4 בעיננו האם מדובר בהסדר ראשוני, שהובאה "משיקולים ו邏輯ים" לקבוע אותו
 5 בחוק ולא בחקיקת משנה. ברום, אפילו נניח לטובות התובעים שהמדובר בהסדר
 6 ראשוני, הרי שככל מקרה ההלכה בדבר האיסור לקבוע "הסדרים דאשוניים" בחקיקת
 7 משנה אינה תלה במקרה כמו זו שלפנינו, שבו המחוקק חטמי מפורשות את הרשות
 8 המוצעת לקבוע הסדר מסוים בחקיקת משנה. לא ניתן לטען לגבי הסדר שכזה שניתן
 9 להסדריו רק בחקיקת ראשית (בג"ץ 1437/02 האגודה לזכויות האזרח נ' השדר
 10 לבטחון פנים, פ"ד נח(2) 764 ; בג"ץ 244/00 נמותנת שיח חדש נ' ש"ר
 11 התשתיות הלאומיות, פ"ד נו (6) (29.8.02) 25).

12 למקרה מהנדיש נעיר, שאיפלו היינו מקבלים את טענה החובעים לפיה יש
 13 לפרש את דוקטרינה ההסדרים הראשוניים באופן המKENה לה מעמד של נורמה
 14 הוקתית, דהיינו באופן השולב במקרים מסוימים גם מהחוק עצמו את האפשרות
 15 ל"זרגיזה" של סמכותו לחוק למחוק המשנה (לפיות והסביר אודם אפשרות
 16 פרשנית זו, שטרם הוכרעה בפסקה, ראו: בג"ץ 13/4491 חמדכו האקדמי למשפט
 17 ועסקים נ' ממשלה ישראל (7.7.14) הרי ש�מילא במקרה שלפנינו הוראות החוק
 18 המופיע נחקקו בשנת 1951, ככלומר מרובה קודם לחוק יוטו: כבוד האדם
 19 וחירותו בשנת 1992. משכך, ולאזר הוראות טעיף שבירת הדינים שכחיק יסוד זה,
 20 בכל מקרה הטעיף המופיע את השיר ליתן היתר להעבה בשעות נוספות מהזוהה "דין
 21 ישן" המשורין מפני ביקורת חוקית;

22 שניית טוענים התובעים, שהשר חתום על התקיקון להיתר תוך התבasseות על
 23 הסכמתו הצדדים להסכם 2011. ובכן ההפוך שלא כדין את שיקול דעתו בתחום
 24 אכיפת החוק להסכמות שנקבעו בהסכם קיבוצים. ואთ, בוגדור להובנה המוטלת
 25 עליו על פי דין להפעיל שיקול דעת עצמאי (ע"א 93/1282 רשות העמונות נ' כחואן,
 26 פ"ד נז (4) 100, 108 (22.8.99) והאסמכאות שם). במיילים אחרים, הם טוענים
 27 שככל מטרתו בחתימתו על החימר הייתה להטיב "חותמת הכספי" באמצעות סמכותו
 28 הקבועה בחוק – כפי שהוא מבין אותה – על דפוס העסקת של רופאים מתמחים
 29 במסמורות של 26 שעות כפי שנקבע בהסכם 2011. איןנו מקבלים את הטענה. כפי

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54894

1 שדרוגינה המדינה בצדק בסעיף 8 לסייעו לפיכומיה, על אף שנכון שככל התיקון להיתר
 2 עוקב אחרי הסכמתם הצדדים ומאשר אותו, הרי שהתייר קבע הגבלות נספנות שיש
 3 בהן להקל על עובודה מתמחה. זאת, אף מעבר להגנות הקבועות בהסכם 2011. כן
 4 למשל, נקבעו הוראות המגבילות את בית החולים, בריגל, מפני העסקת רופאים
 5 מהםחים מעבר לשתי תורניות בשבוע. מכל מקום, נבהיר שאפילו היה ההיתר
 6 מאשרר את ההסכמות שבחסכם הקיבוצי כלשונן, ללא כל שינוי, לדעתנו לא היה
 7 בעובודה וז שכלעצמה כדי להציג קביעה שהסדר בטל, ובלבך שהשור שקל את כל
 8 השיקולים הרלוונטיים וקיים הילך מנהלי כדין. יתרה מזאת, יש בסיס איתן לטענה
 9 חתובעים לפיה העובדה שבמגנרטה היתר עוגנה הוראה הקימת בחסכם קיבוצי,
 10 דהיינו הוראה שחצדרים ליחס העובדה נתנו לה גושפנקא, אינה צריכה להיות
 11 לחובת התייר דורך, אלא אם כבר או לזכותו,

12 שרשית טוענים החובעים, שתיקון ההיתר מכותה שרו הקבועה
 13 בטיעפים 11(4) ו- 14 לחוק, נעשה תוך חרינה מהיקף הטמכות שניתנה לשר בטיעים
 14 אלה. זאת, לאור העובדה שהוראות חוק מסמיכות אלה עוסקות אך ורק ב"הUber"
 15 עובד בשעות נוספות" ולא בשינוי אוורך יום העובדה או בשינוי אוורך שבוע העובדה,
 16 בשלענין זה הוקנה לשר סמכות נפרדת ומוגבלת יותר בסעיף 4 לחוק. איןנו
 17 מקבלים גם טענה זו. סעיף 10(4) קובע מפורשות, בין היתר, שהשר רשאי ליתן היתר
 18 להעבירה בשעות נוספות "במקום שבו מטפלים בחולים". כך קבע המחוקק, קביעה
 19 שהגנון ובצדיה, יש לכבדה. משמעות קבלת טענה התובעים זינה הפיכת סעיפים
 20 ו- 14 לאות מהה. זאת, שכן לשיטתם, שאנו מוציאים לה כל עיגון בחוק, סמכות
 21 השר להוציא החלטים מוגבלת רק לשינוי של אוורך יום העובדה ושבוע העובדה לפי
 22 סעיף 4 לחוק (עד 10 שעות ביום ו- 45 בשבוע), בעוד שעולה מפורשת מלשון סעיף
 23 11 שבאותם מקומות עבודה ספציפיים המוניים בו, סביר המחוקק שיש מקום ליתן
 24 לשר סמכות ספציפית רוחבה יותר, ליתן היתרים לשעות עבודה וימי עבודה שמעבר
 25 לכך;

26 בវיותם טוענים החובעים שבחינה מהותית, באשרו את ההסכמות שמעוגנות
 27 בהסכם הקיבוצי, עשה השר שימוש בסמכות המוקנית לו בסעיף 5 לחוק, בנסיבות של
 28 שימוש בסמכותו להוציא היתרים הקבועה בסעיפים 11 ו- 14. החוק, ובכן חריג
 29 מהותית מהסמכות המוקנית לו בסעיפים אלה. איןנו מקבלים את הטענה. סעיף 5

בית דין אזרוי לעובודה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-54970 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12

1 2 3 4 5 6 7
 לחוק אכן מגביל את השו, בסוגים מסוימים, לאשר הסכם קיבוצי טפכימי שבו יש
 הריגזה מאוריך יום העבודה או שבוע העבודה, והכל בסוגים הקבועים בסעיף זה. אין
 דבר בלשון סעיפים 11 ו- 14, שכאמודר עוסקים בסמכות למתן היתרים בנסיבות
 עבודה מיוחדות כמו למשל בכתי-הולים, מנו ניתן למודר סמכות השר איננה
 ניתנת להפעלה במקרה שהוא, כמו במקרה שלפנינו, חלק מהוראות ההימר קבוצות גם
 בהסכם קיבוצי. גם איננו רואים כל תכילת והגין בפרשנות טפכימי הסכמה אלה באופן
 שהוצע על ידי התובעים;

8 9 10 11 12 13 14
 וחומיישו טענים המובעים שההיקון ליתר חרוג מסמכותו של השר להוצאה
 ההחלטה, שכן על פניו התקיון להיתר טוטר את הכלויות החוק, והיתר שניתן בסתירה
 לתכילת החוק הינו, על פניו, יותר שnitן בחוסר סמכות. ומהי תכילתו החוק? על
 תכילתו של חוק שעותם בעבודה ומונחת עמד בית המשפט העליון זה לא מכבר, בפסק
 הדין בדעת גלוון (בג"ץ 1678/07 גלוון נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד סג (ב)
 209 (29.11.09), אשר בדין נסף: דג"ץ 69/0007 גלוון נ' בית הדין הארצי
 לעבודה (18.3.13)), וכן הסביר את תכילת החוק כי השופט אליעזר דיבקין:

15 16 17 18 19 20 21 22 23
 "תכילתו המרכזית של חוק שעותם בעבדה ומנוחה, כפי
 שמעיד עליו שמו, היא להבטיח כי יתקיים איזון ראוי ביחס
 של אדם בין השעות שאוטן הוא מקדים לעובודתו לבין
 שעותם הפנאי. החוק יוציא נגד המגמה הרווחת בשוק
 העבודה, הקיבו של עובדה לאורך שעותם ארוכות ביותר,
 ומקש לשמר על כבודם של העובדים. שתי הגבלות
 מרכזיות אקברות בחוק נוגעות לחובה ליום מנוחה שבועי
 ולמשך של יום העבודה ושבוע העבודה.

24 25 26 27 28 29 30 31
 עם זאת, מכיר החוק בנסיבות שבהם החלטת ההגבלות
 הספציפיות המופיעות בחוק על שעותם העבודה אינה
 אפשרית ובאזור להציג להן הוראה העקרונית. כך למשל,
 סעיף 24(א)(ב)(ז) לחוק מאפשר לשר העבורה לקבוע יום
 עבודה ארוך יותר לעובדות במקומות שטפליים בתולים,
 בתאי-מרקחת, במוסדות החלה, במוסדות לטיפול בזקנים
 או ילדים'....

32 33 34 35 36
 ... פרשנות החוק צריכה שתיעשה בהחשב בתכילותו.
 במקרים חריגיים, יש לפреш את החריגים לו בנסיבות הרואין
 לאור הצורך להגן על תכילתו הסוציאלית. עם זאת,
 הפרשנות צריכה להחשב גם בΡצינן העומד כבסיס
 החריגים לחוק. החריגים האלה נוכעים, כמובן, מנטיות

בית דין אזרוי לעבגדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54860-01-01 + ס"ע 54990-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 מירושות, שבהן קשה עד בלתי אפשרי להחיל את האסדרים
 2 הקבועים בחוק".
 3

4 עיון בטענות התובעים בדבר כך שההיתר הורג לשיטתם מתכלתו של החוק
 5 (ראו למשל בסעיף 173 לסיוכיהם) מלמר כי לשיטתם "התנת העבדות של רופאים
 6 במשך 26 שנות ברצף פוגעת קשה בתכליות הפנימיות של חוק שעotta עובדה ומונחת
 7 שכן היא מפר את האיזון הרואוי בין עובודה לפנאי וייש בה כדי לפגוע כבריאותו,
 8 ובגיהותו של הרופא... וכולל. ברום, התובעים עצם טוענים ש"כמota השעתה" היא
 9 זו שהופכת את ההיתר לחרוג מתכלית החוק (סעיפים 362 ו- 373 לסיוכיהם ועוד).
 10 משכנן, ולאוד ההלכה הפטוקה לפיה יש לפרש את תכלית החוק גם בשים לב להכרה
 11 לחרוג בנסיבות המהאיימים מהמנגנון הקבועות בו, הרי שלהמנתו מקומו
 12 "הגיאומטרי" של טיעון זה של העותרם, לפחות "כמota השעתה" הנופלתה שהותרו
 13 מצדיקה הכרזה על בסלות ההיתר, אינה בנסיבות טעונה בדבר הווער סמכות להתקינו.
 14 מקומו "הגיאומטרי" של טיעון זה הינו בנסיבות הדיון בדבר הווער מידתיות וחוטר
 15 סבירות, שבונחן בהמשך, לפיכך, אלו דוחים גם את טענתם זו.

16

17 פגמים בשיקול הדעת: האם אודרכה של הטענה שזו מידה?

18 80. מושתינו את טענת התובעים לפיה ההיתר הוזא בחוסר סמכות, עלינו לעבור
 19 ולבחן את טענותיהם בדבר היותו של ההיתר, שאישר את גוראות הסכם 2011
 20 בדרך אורכו של יום העבודה, בימי מידתי. לטעםם, ההיתר הינו בלתי פביר באופן
 21 קיצוני על שם כך שלא נשקלו על ידי חסר כל השיקולים הדרוזניים הקיימים
 22 לעניין (לחובקה לשקלות את כל השיקולים הרלוונטיים בטרם קבלת החלטה מנהלית
 23 ראו: ע"א 294/91 חברת קדיישא גחס"א "קחילת ירוזלמיים" נ' קסטנברגס, פ"ד מו
 24 464 (30.4.92)). ולהלופין, משום שההיתר אינו מאزن באופן סביר בין השיקולים
 25 השונים הקיימים לעניין (ראוי: בג"ץ 678/88 כפר וודיס נ' שר האוצר, פ"ד מג(2)
 26 501 (18.7.89)), ובראש ובראשונה אינו ניתן משקל מספק לטענה לפגיעה בהיותם
 27 של הפונים לבתי ההורלים כמו גם לפגיעה אפשרית בהםם של המתמחים עצם
 28 (ראו: בג"ץ 90/88 נו"ד ווער נ' שד חבטחו פ"ד סכ (2) 198 (9.5.07), ליישום

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54895 + ס"ע 12-01-54970

1 עקרון המידתיות במשפט העובדה ראו: גיא רודזוב, עקרון המידתיות בדיני העובדה,
2 עיודי משפט לא(1) 5).

3 נבהיר, שמדובר עלינו נקודת המוצה של התובעים, לפיה צריך להציב סייג
4 משפטי ולא לאפשר לשור הנוגן הימר להארכת יום עבודה להאריכו ללא גבול. זאת,
5 אפילו בסיטואציות שבהן נדרשת עבודה מואמצעה ביותר "פסיב לשבון", ולא ניתן
6 לעשות שימוש בעובדים נוספים המגוויסים לצורך מטרת זו.

7 כדי להמחיש מהי כוונתנו, נשווה את המקורה של הרופאים לשני מקרים שבهم
8 ניתן על ידי השר "היתר מיותר" להעבדה בשעות נוספות עקב צרכים היוניים של
9 המעסיק. המקורה הראשון ממש מן העת האחרונה: עקב גירוש של רכבים למילואים
10 בהתראה קצרה (לצורך לחימה במבצע "צוק איתן") המתקיים במועד שבו נכתבות
11 שורות אלה) נוצר חוסר בעוביי שמירה. לנוכח האמור, התיר השר באופן זמני
12 העסקת עובדי שמירה בנסיבות של עד 40 שעות ליום, במקומות 12 שעות לפחות לפי היתר
13 הכללי הרגיל. זאת, בתנאי שהעובד האכילים בכך, ובתנאי נוספת שENCED כל השעות
14 הנוספות שעבוד יעבד בשבוע אחד לא יעלה על 40 שעות נוספות (ראו, יותר נרחב
15 להנבדה בענף השמירה בשעות נוספות וNSTPOOT (תודאת שעה) לפי חוק שעות עבודה
16 ומנוחה (י"פ 6835, 14.7.14)). עוד נקבע שהיתר מיותר זה יעדתו בתוקפו עד למועד
17 שבו מסתיימים ההכרזה על מצב מיוון בערך שניתנה ביום 14.7.14.

18 מקרה שני הינו זה של רואי החשבון. כידוע, מושדי רואי החשבון נדרשים
19 לעובדה אינטנסיבית ביותר במהלך תקופת הכנת הוו"ח השנתי. בתוך כך הם
20 מועבדים בימי העבודה ארוכים, הרבה מעבר לארבע שעות הנוספות ביום ו – 12
21 שעות הנוספות בשבוע שהותם ביחס לכל העובדים על פי היתר הכללי להעבדה
22 בשעות נוספות. ואכן, לפני כשלושים שנים אשר נתן היתר כללי לצורך כך
23 (חוודה על מנת היתר כללי לחובב שול רואה החשבון בשעות נוספות לצורך הכנת
24 דוחות כספיים על פי דין לפי חוק שעות עבודה ומנוחה (י"פ 16.8.6281, 11.8.16)). על
25 פי היתר זה, ניתן להעסיק רואה החשבון בתקופת הכנת הדוחות הכספיים ביום עבורה
26 שאינו עולה על 16 שעות, ונקבעו מגבלות נוספות בקשר למשךם שבهم נדרש יום
27 עבודה ארוך שכזה, כמו למשל שאסרו להעסיק רואה החשבון ביום עכורה ארוך שכזה
28 יותר משלשה ימים ברציפות בשכוע עבורה. הנה כי כן, השר במקרה הזה הביא

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54994

1 בחשבון צריכים מיהדים של משרד רואי חשבון בעבודה אינטנסיבית בביתר, מעשה
2 "מסביב לשעון", לצורך הבנת דוחות שנתיים. לאור ארכיהם אלה, אפשר השם מס' 16
3 שעotta נספנות גדול בהרבה מזה המותר בדרך כלל. ובכל זאת, הגבול הציב ערך 16
4 שעotta. זה יינו, הגבול הרואם באופן המותר לכארה 8 שעotta ביממה לפחות מנוחה
5 ושינה, וזאת שנקבעו מגבלות נוספות בקשר למקרים שוקבע יום עבודה ארוך שכזה.
6 נזכיר בקשר לכך, שטענה החולופית של התוכעים בפניהם היא שיש מקום שנקבע את
7 אורך של משמרותיהם ל- 16 שעotta לכל יומה, 16 שעotta עבודה ביום אכן מותירות
8 עוד 8 שעotta באותה היממה שבchan ניתן לישון. דומה כי יש הגין הרבה, כמעט
9 אינטואיטיבי, באופן שבו פועל השם, במקרה של רואי החשבון. הוא היתר יום
10 עבודה ארוך במיוחד כשמדובר נורש, לא פחות מ- 16 שעotta ביום עבודה אחד, אך
11 הוותיר לעובדים 8 שעotta לפחות מנוחה ושינה.

12 אם כן, האם נכון להעמיד את הרף העליון של מס' השעות שבhem ניתן
13 להעביד עובדים בישראל, גם בהיתר מיזהר של השם, באותו הגובה שבו הינה אותו
14 השם במקרה של רואי החשבון? האם מכאן נובע שהיתר העברה שהונת לביקורת
15 שיפוטית שלנו במסגר פסק דין זה, המאפשר להעסיק רפואיים עד 26 שעotta ברצף,
16 הינו בהכרח בלתי מידתי ובבלתי סביר?

17 לדעתנו, התשובה המשפטית לשאלת זו הינה שלילית. מוקדם יותר בפסק דין
18 זה כרשו בהרבה את מסכת השיקולים המורכבים שעדו בסיס החלטת השם
19 להיתר את דפוס העסקת הרופאים המתמחים כפי שהוא. לנו גם מסכת השיקולים,
20 ובפרט לאחר ששלנו את עדמות המתמחים בנושא, כמו גם את ההלכה לפיה שיקול
21 דעתו של השם במתן היתרים על פי החוק הינו רחב ביותר (בג"ץ 5026/04 דיזיין 22
22 נ' רוזנבויג פ"ד ס(1) 48 (4.4.05) הגענו לכל מסקנה שבקור למס' שעotta
23 העבודה ברצף שהותר, לא על ידי התוכעים והמומחים מטעם לקעקע את
24 התשתיות העובדרתיות שהזקקה בפנינו על ידי הנتابעים בדבר העדר חולופות
25 העדריפות במובاه על המצב הקיים. זה יינו, לא הוכח בפנינו שהתיקון להיתר הינו
26 בלתי מידתי ובבלתי סביר מבניה מספר שעotta העבודה ברצף שהותר בו. למסקנה זו
27 הגענו אף בשיטים לב להלכה הומרית והברורה, לפיה הנטייה השיפוטית צדקה שלא
28 להתערב בהכרעה דשות ציבורית, המוגנת ונסמכת על חווית-דעת מומחים שבאו
29 בפניהם, וזאת גם אם קיימות חוות-דעת המציגות מסקנות מנוגדות (בג"ץ 1554/95

בית דין אזורי לעובדי בתי אב"ב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 54894-01-12 + ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 18219-10-13 ; עמ' 136 ; מזינה ישראל נושא הדין ני' (מהודרה שנייה, 2010), עמ' 136 ; ע"ע 13-10-18219 מזינה ישראל נושא הדין ני' זמירו (18.5.14).

1 עמותת "שוחרי גיל" נ' שר החינוך, התרבות והספורט פ"ד נ (3) 21 (11.7.96);
 2 בג"ץ 4/04 6876/6876 עמותת 'תנו לחיות לווית' נ' שר החינוך ופיתוח חכבר
 3 (1.9.05). כל זאת, בשים לב לכל לפיו על בית הדין מleshim את שיקול דעתו במקומות
 4 שיקול דעת הרשות המינימלית המוסמכת (יצחק זמיר, תסמכות המינימלית כרך ראשון
 5 (מהודרה שנייה, 2010), עמ' 136 ; ע"ע 13-10-18219 מזינה ישראל נושא הדין ני'
 6 זמירו (18.5.14).

7 83. לכל השיקולים כבר המשקל כנגד התערכות, נוטף כאן גם את הסכנות
 8 שבהתערכות שיפוטית באופש ההאנזות וחופש המשא ומתן של הזרים ליחס
 9 בעוריה. זאת, בשים לב לכך שהתיקון להיתר שבפניו אימץ, במידה רבה, את שיטתם
 10 על הזרים ליחס העמודה הקיבוצים.

11vidou, הלה פסקה היא כי "השותפים ליחס עבודה קיבוציים פועלים לא
 12 בקביעי נורמות מסוימות אלא כighthוק וראשי" (דין ל-4-7 (ארצ) אק-על נתבי
 13 אוזיר לישראל נ' חרות פ"ד ע' 197 (8.2.77)). הסכם קיבוצי מרכיב מערך כולל
 14 איזונים ושרות שהם פרי של משא ומתן, במסגרתו עומדים הזרים על
 15 אינטנסים מסויימים שלחם או מותרים עליהם, בהתאם לשיקולים מורכבים של
 16 הזרים הנוגעים לעניין (ע"ע 98/100003 התנשיה האזורה נ' מודג (17.1.00));
 17 ע"ע 12-01-53348 ישיבת נ' חטזרות השובדות חכלית החדש (29.6.13)). ביטול
 18 הוראה אתה בהסכם הקיבוצי, בעוד הוראות אחרות הסכם נותרות על כן, יכולшибיא
 19 לחסור איזון בתוככי ההסכם הקיבוצי, בין היתר בשים לב לכך שגורמים רכיבים
 20 מתחמכים על תוכנו (פסק 9/015 "סואס אלעמאל" – להגנת זכויות השובדים
 21 והמודעתים נ' שר התנשיה המטהר והתנסוקה (3.1.12)). משכך, הלה פסקה
 22 ובנטה היא שככל על בית דין זה להימנע מלhattur בתוכנו של הסכם קיבוצי,
 23 אלא במקרים נדרים וחריגים בביתר (ע"ע 09/616 בזנדקה נ' צוק (2.6.03)). בית
 24 הדין הארץ חזר על עקרון זה אף בפסקה שעסכה בראשה להתערכות בהסכם 11, 2010,
 25 דהיינו אותו הסכם ממש הנטקף במקרה של פלנינו (פסק 11-09-722 מזינה ישראל
 26 משרד הבריאות נ' החטזרות רפואיות (4.9.11)). ליישום הכלל בדבראי התערכות
 27 בחוכנו של הסכם קיבוצי, גם בסיטואציה הדומה לו שלפנינו, שבה מבקשים עובדים
 28 המועסקים בהתאם להסכם זה לטען שהוראות ההסכם אינן עלות בקנה אחד עם

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-54970-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 הוראות חוק שנות נבودה ומנוחה, ראו: דב"ע 3-97/237 שמוالي נ' מדיניות ישראל -
2 רשות תשייזור, פ"ד ע' ל' 775 (28.8.01).

3 עוד נסיף ונדגש בקשר לכך שפטקי הדין אליהם הפנו אותו התובעים,
4 שבاهם נקבע שיש מקום להתערב בתוכנו של הסכם קיבוצי, נפקו רובם ככולם, בשונה
5 מהקרה שלפנינו, במקרים שבהם היו גגעות הוראות ההסכם הקיבוצי בהפליה
6 מובהקת, שחוק שוורין החזקמנויות בעבודה, תשמ"ח-1998 אוטר עליה במכורש
7 (לדוגמה: בג"ץ 104/87 נבו נ' בית דין הארצי לנבודה, פ"ד מ' (4) 749
8 (22.10.90); בג"ץ 721/94 אל-על נתיבי אוזיר ליישראל נ' דנילוביץ, פ"ד מ' (5) 749
9 (30.11.94); בג"ץ 7/1914 רקנט נ' בית הדין הארצי לעבודה, פ"ד נ' (5) 330
10 .(10.12.00)).

11

12 הטענה בדבר אי חוקתיות התקיון להיתר

13 84. בטרם נסיים את הרעיון בסוגיות רצף ההטקה (יום עבודה + תורנות) נציג
14 שלא נעלמו מਆיתנו, בטרם פסקנו כי שפסקנו, הטעונים שהועל על ידי שני
15 הצדדים בරבר העדר חוקתיות (לפי התובעים) או בברור חוקתיות (לפי הנובעים) של
16 רצף העטקה שכזה. בקיצור נציג שהטוראים טוענו שדים העתקתם, מוביל אותם
17 למצבים של תשישות קיצונית, באופן פוגע באופן אמור בזכותם החוקתית לחיים
18 ולבירות, וכן בזכותם לכבוד, כמו גם בוכותו לחיים ולבירותם של הציבור הנזוק
19 לשירותם בתפקידם. הנובעים טוענו מנגדו שלא הוכחה כל פגיעה בזכות חוקתית.

20 איןנו סבורים שבמגראת התקיק שבעניינו נדרש הכרעה בטענות אלה. כידוע,
21 "מעמדה החוקתי של הזכות לבירות טרם לוין בפסקה עד תומו" ולא כל היבטים
22 של הזכות לבירות מוגנים חוקתית" (בג"ץ 1105/06 קו לשבד נ' שד הרוזחה
23 (22.6.14), אף שהיו מקרים שבהם נקבע מפורשת שפעולה הרשות המבצעת פוגעת
24 בזכות לחיים ולבירותם במידה לא מידה מהבדיקה הכרואה על בטלותה, ראו למשל:
25 בג"ץ 2887/04 אבו מדיגם נ' מינהל מקראני ישראל, פ"ד ס' (2) 57 (15.4.07)).
26 כולם, אפילו נקבע את טענת התובעים שדפוס העתקתם פוגע בזכויותיהם החוקתיות –
27 ואנו בהאלה נוטים לדעה שכמהה שלפנינו נגעות זכויותיהם החוקתיות של

בית דין אזורי לעבירות בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-01 + ס"ע 12-01-54985-01 + ס"ע 12-01-54860-01 + ס"ע 12-01-54970-01
 54894-01-12 + ס"ע 12-01-54911-01 + ס"ע 12-01-54951-01

1 הרופאים לחיים, לבכור ולבリアות – הרי שמשלא הוכיחו התובעים קיומן של חלופות
 2 עדיפות, הכל כפי שפרטנו מוקדם יותר בפסק דין זה, המזכיר בפניה מידתיות
 3 העומדות גם בשאר תנאי פיסקת ההגבלה, Regel can non mortuus.

4.85. סיכון בניינים – השתכנעו שאין מקום להתערבות שיפוטית בתיקון להיתר
 5 מבחינת רצף העבודה המותר על פיו. דהיינו, השתכנעו שאין מקום לקבוע שהיתר
 6 להעסיק רופאים מתחמים במשמרות (כולל תורנות) הוכרלוות עצודה ברצף עד 26
 7 שעות, היו בלתי מידתי ואופק קיזוני עד כדי כך המזכיר את התערבותו של בית דין
 8 זה. אין מקום ליתן צו המחייב את הנתבעים להעסיק את הרופאים המתחמים
 9 במשמרות שלא יعلו על 11 שעות (או 16 שעות, כתענעם החלופית) כפי שביקשו
 10 מאייתנו התובעים לקבוע.

11

12 ההטעלות בתיקון ליתר מזכותם של התורנים לשינה – טיעוני הצדדים

13.86. בכך לא הסתיימה מלאכתנו. התובעים לא הסתפקו רק בדרישה וטענה בקשר
 14 להיות דפוס העתקתם בalty סביר ובבלתי מידתי בשל מספר שעות העבודה שבו הם
 15 מועתקים בדעתם. הם הוניפו וטענו שיש מקום שנשארב בתיקון להיתר מסיבה מסוימת,
 16 שהיא העדר כל התיחסות בגין זכאות לישון במהלך התורנות. כן למשל, בסעיף
 17 246 לסיכוןיהם הם הסבירו שאפשרות נוספת לקיומו של אמצעי פוגע לפחות
 18 עמידתם של התובעים בוגרל המשפט המוטל עליהם במסגרת ה biome זו, הינה קביעה
 19 חובה שינוי במהלך העתקתם של הרופאים המתחמים, באופן שיאפשר לרופאים
 20 המתחמים להתחוש מהעיפות והתשישות במהלך התורנות.

21.87. כאן המקום שנזהיר אל הוראות התקון להיתר, אותן הבנו במלואן קודם
 22 לכן, ונזכיר שהיתר כלל בין היתר את ההוראה הבאה:

23 (5) לא יוזעך רופא בשעות נטפות שהן שעوت תורנות אלא
 24 אם כן העמיד המעביר לטובת הרופאים חדר נפרד עם
 25 טיפות למנוחה."

בית דין אזרוי לעבירה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54985-01-12 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54951-01-12
 54970-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 12

1 מהוראה זו אנו למדים, שהשר, בהתקינו את ההוראה הבסיסי של רופאים המועסקים ברצף של עד 26 שעות בחרור נפרד ובו מיטה
 2 "למנוחה". אך האם די בההוראה זו? האם לא הייתה מוטלת על השר חובת לפסע עדר
 3 נוספת, ולקבוע שטרכן של המיטות שמספקות לרופאים בתורנות הינה "שינה", וכי
 4 זכותם של הרופאים לישנו על אותה מיטה במהלך התורנות? המרינה, קופת חולים
 5 כללית וגם הר"י טענו באրיכות בסיכוןיהם גם ביחס לכך, ובcheinה טענותיהם אלה
 6 נעצרו עתה.

88. נתහיל בעדחה של הר"י. זו הרגישה בסיכוןיה, שעלה אף שהוכח שמודול
 8 התורנות הנוהג (24+24 שעות) עדיף על זה המבוקש (עד 16 שעות) חריו שהיה
 9 "אייה חולקת על הצורך במצבה פחרון נקודתי לתורנות במהלך לא מאפשרת
 10 שינה כלל, וזאת מוביל לשנות את מודל ההעסקה הנוהג" (ס' 114 לסייעו). עמדת
 11 של הר"י מכוסתה במידת ובה על מאמר שפורסם ד"ר אידלמן ביחד עם פרופ' יהודה
 12 שינפלד בכתב העת "הרפואה" לפני מספר שנים (אידלמן, שינפלד, "הגבלת שעות
 13 בעזות וופא – למי זה יועיל: לחולים, לרופאים?" הרפואה 145 (יולי
 14 2006), 499, המאמר צורף כ- ת/ז למזהיר אידלמן). השורה התחתונה של מאמר זה,
 15 שבו סקרו אידלמן ושינפלד את המהקרים העדרניים (עד אז) בכל הקשור לקיצור
 16 משך תורנותם לרופאים מתחמים, היתה שאין מקום להגבלת נספת של אורך התורנות,
 17 אך יתר עם זאת קבעו השניים ש:
 18

19 יש צורך בדין בקיליליה הרופאית במתן לגיטימציה
 20 לשינה בת שעתים במהלך תורנות והתארגנות בהתאם.
 21 הירודמיות מתוכננות (apsan) עשוות לשפר את תפקוד
 22 הרופא במהלך התורנות".
 23

24 בשנשאל על כך במהלך עדותו בפניינו, השיב ד"ר אידלמן ש"אני אומר
 25 מהורי מה שכחתי בארפן מלא" (עמ' 249 ש' 20) ושהוא עודנו "מאמין גדול"
 26 ו"חסיד גדול" של הפתרון של הנומות מתוכננות (עמ' 249 ש' 30). ד"ר אידלמן
 27 הוסיף והציג לנו את התוכננות הועלה על ידי הר"י במהלך המשא ומתן
 28 שקדם לחתימת הסכם הקיבוצי, אך נתקל בהנגדות המעסיקים (עמ' 254 ש' 13).

בית דין אזורי לערבותה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-01-54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12

1 בمعنى לשאלת בית הדין, לו היה נדרש לנסה טיף בהסכם הקיבוצי בעניין המתוונות, מה היה נסחן, השיב ד"ר אידלמן כך (עמ' 255 ש' 1):

2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
 "אני הייתי כותב שטריך להבטיח פעם או פעמיים במשמרת
 ليلת הפסקה מותוכנה של פעילות כאשר מתמחה יוכל 40
 דקות עד שעה להתנק מהטיפול בחולה, מאוד חשוב לו
 היה ובגלל זה המעסיקים לארצו לעשות את זה, להתנק
 לגיטימציה לה, כי מה קורת היום? כשבמionario יש עומס,
 תמיד יש עומס בטוון, או פטאות רופא עוזב או יגיד מה
 הוא הולך לישון? עכשו שאנו נולנו מחייבים? אם זה
 מותוכנן ואם זה לגיטימי וזה שאני רציתי שיקרא שהוא
 יוכל ללכח לנו עד שעה להתנק מכל דבר לנתק את
 הטלפון שלו ויעירנו אותו כעboro שעשה".

14 15 16 17 18 19 20
 בהמשך ולשאלת בית הדין, השיב ד"ר אידלמן שכמה קלות שבhem שני
 תורניט, לדוגמה למשל "טורן חיצי" על פי ההסכם החדש, אין קושי ביחסם הפטרון
 הזה, כמובן שנשמר הרץ הטיפולי, וכן גם בסיטואציות נוספות (למשל כאשר יש
 שתי מחלקות CIDROGYOT ובכל CIDROGYAH יש טורן מחלקת SCIOL ל"CSSOT" גם את השני
 בפרקcia המצביעים). לעומת זאת, הוסיף והסביר ד"ר אידלמן, במחלקות שבhem יש טורן
 אחד, ואין פתרון מובהק שמאפשר את השינה המתוונת למתקפה, יש לוון ולהתאים
 פתרון מיוחד, בהינתן צורן אפשרי בתוספת כח אדם (עמ' 255 ש' 9).

21 22 23 24 25 26 27
 גם המצחיר השני מטעמה של הר"י, פרופ' אשכנזי, הביע בחקירהו הנגדית
 תמיינט ברעיעון של שינוי חובה במהלך התורנות (עמ' 264 ש' 22, עמ' 282 ש' 11).
 עוד עולה מתחביריהם של ד"ר אידלמן ופרופ' אשכנזי שלאחר הגשת התביעה
 שבפנינו, יומה הר"י דיונים לבחינת מודול תורנות הרופאים הנוהג ("שולחן עגול")
 בסיום חוסכם, מצד אחד, שלוות הוו לשיטת הר"י מתכוונת התורנות הנוכחית היא
 המודול העדיף, אך בצד י"ש לשקל לקום הצעה "להווטף לטורנויות בהן לא
 מתאפשרת שינוי את הנושא של הנומנות מתוכנות".

28 29 30 31 32
 הר"י סיכמה בסיכומיה את עמדתה בעניין "תנוונות מתוונות" בכך שמדובר
 בפתרון מאוזן, שהונחה לשיטתה במהלך ההליך שבפנינו בפתרון טוב, שמתפל נIRON
 בבעיטה העייפות והתשישות של רופאים מתחמים ללא שינוי. עם זאת, הר"י הדגישה
 ש"מרובה בפתרון מורכב שעריך להיבנות באופן מדויק, ולפיין דרוש דיון נוסף בין
 כלל הגורמים המказיעים הרלבנטיים" (ס' 423 לסיכומיה).

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12

89. לעומת זאת, הכללית טעונה בסיכוןיה, שהתובעים לא הראו שפתחו נ¹ "הכנותות המתוכננות" הוא ישים, בכל המחלקות ובכל התורניות, וזאת בשיס לב לשוני הקים בין בית חולים לבית חולים, בין מחלקה למחלקה, ואף בין תורניות לתורניות (ס' 345 לסייע). הכללית חרוגה, שבמחכונות העבורה קיימת בתורניות, לא ניתן לקבוע באופן גורף ובכל המחלקות שעה מסויימת כשבוע שנייה, שבה לא ניתן יהיה להפריע לתורן במתעלם מהצדדים הדוחפים. עם זאת, הרגישה הכללית שהוכח שבמראטיבת המקדרים המתמחים ישנים במהלך התרוגות "כשעתיים- שלוש-ארבע" (ס' 349 לסייע). עוד היא הוסיפה, על בסיס חוות דעתו של ד"ר אלעד ועל בסיס מממצאים מדיניות אחורית, שהבנייה אףלו אם י��עו תנומות מتوزנות, רק חלק קטן מהמתמחים ינצלו אותה בפועל, וזאת בכלל חשיבותם לחולים (ס' 217 חוות דעתו וכן עמ' 213 ש' 2). כמו כן, גם כן על יסוד עמדתו של ד"ר אלעד, הרגישה הכללית כי יתרון שרעון זה יהיה לחרב פיפות, חיות ולבטים יקיצה משינה מלאזה באינרציה של שנייה" ואנו התפרק הרוגנייטיבי גמור יותר ממה שהיה לו היה המתמח נשאר ער, כשהדבר תלוי בנסיבות האישיות וביכולות האישיות ומשתנה מאדם לאדם (עמ' 213 ש' 18).

16. בסיכון טיעונה בנקודת הугה זו הוסיף הכללית, שמלבד השיקולים וההשלכות של קביעת "שינוי מתוכננת" לא עמדו בצורה מלאה וمبرוסת בפני בית הדין הנכבד, 17. גם מאחד שהתובעים לא העלו טיעון זה מלכתחילה בצורה מסודרת, ואף מטעם זה יש לוחות מתן סער בקשר לכך.

90. המרינה מתחאה את טיעוניה בנקודת הугה זו בטעنة עובדתית לפיה, בנייגוד לטענות הר"י, נושא השינויים המתוכננות כלל לא עלה כדרכו מצד הארגון במהלך המשא ומתן (ס' 998 לסייע). המרינה הוסיף שבמסגרת התיהדותה של הר"י מיום 8.11.12 לטיפול התקון ולהיתר, הר"י ציינה במפורש, כי "างן מקבלים אותה נאת הטיוtan כלשונה". המדינה טוענת לפיכך כי עדות הר"י בהמשך החדרינוות בפנינו לפיה יש מקום לעגן שינוי מוגנת (חויבה) במסגרת והיתר אינה עולה בקנה אחר עם הוראות התקון להיתר, אחרות פרקי חובה אלה היו ארכיכים להיות כתובים, בהיתר, במפורש.

בית דין אזורי לעבורה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 12-01-54860-01-12 + ס"ע 12-01-54970-01-12
 21 + ס"ע 12-54911-01-12 + ס"ע 12-54951-01-12

1. המדרינה מוסיפה וטענת בקשר לכך שלאחר ישיבות הוהכות שהתקיימו
 2. בתיק זה, התקיימו מספר פגישות פנים לצורך בחינת הסוגיה, שבהם השתתפו
 3. פרופ' רוני גמוון, מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' ארנון אפק שהחליף את פרופ' גמוון
 4. בתפקידו, וגורמים נוספים. בפגישות אלה ניבשה המדרינה עמדת הקביעה
 5. הנובת שינה מוגנת, וזאת מהנימוקים הבאים.

6. דאשיות טעונה המדרינה, שכמהLEN דיוון הוהכות הוכח, הן בנסיבותיהם
 7. הנגידיות של התובעים עצמו והן על ידי עדי הנ/galleryים, כי דוב רובם של הרופאים
 8. המתמחים מצליחים לנוח (בין שמדובר בשינה ממש ובין שמדובר בתפיסה תונומת)
 9. במהLEN חזרונות, במנעד רחב של זמנים (בין שעתיים לבין כל הלילה). כך שבפועל,
 10. לשיטת המדרינה ממילא הרופאים המתמחים ישנים הרבה מהזמן שבו נקבע DIR
 11. אידלמן כמורלן לשינה מוגנת. המדרינה מצאה תימוכין לעדתה זו גם בנסיבות דעתו
 12. של פרופ' זהר, שבה נאמר, על בסיס מצאי מחקר, כי רופאים מתמחים ב��מי החולמים
 13. בארץ ישנים בממוצע ארבע שעות (אם כי שניהם מופרעת לעיתים);

14. שניות טעונה המדרינה, שקביעה שינה מוגנת (חוובה) עלולה לנגרום למחלה של
 15. רידה בתפקיד הקוגניטיבי, שעשויה להיות בעלת השלכות שליליות על תפקודו של
 16. המתמחה בהמשך החזרונות. המדרינה מפנה בעניין זה לעדות אלעד (עמ' 213 ש' 13)
 17. וכן אל עדותו של פרופ' שורה, המומכת לשינה מסעם התובעים, שהתייחס כך לנושא
 18. התנומות המתווענה חוותה (עמ' 93 ש' 17):

19. "בעקרון אנחנו יוצרים שתנות מוגנת יכולות לפצועים במידעה
 20. מסוימת על חסן שינה. אך יכולה להיות איתן בעיה, משום
 21. שאנשים שונים מגיבים שונה לתנומות קרות. יש במקרה
 22. שנוכנסים למזה שנקרא אינוציאיה של שינה, הם מתחוורים
 23. וקשה להם מואוד להניע לתפקיד טוב גם שעיה ושבועיים
 24. אחרי יקיצה כזו. במיוחד אם הם הסוככי שינה, התופעה של
 25. האינוציאיה בשינה עשויה להיות יותר קשה. אז יש מה
 26. שיקולים לכאן ולכאן".

27. שלישית מוסיפה המדרינה שקביעה שינה מוגנת תהייב הבאת רופא מתמחה
 28. נוספת לוואי תידרש העברות מכל מסודרת על מנת לשמר על הרץ הטיפולי.
 29. המדרינה חזרה כאן על החסרונות של העברת מכל נוספת (אותם הצגנו מוקדם יותר
 30. בפסק דין זה), ומצינת שקיים שוני מהותי בין מצב הרוברים דהיום, שבו להבנת
 31.

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54970-01-01-01-01-01
ס"ע 12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12

המדינה רופא תורן "טופט תנומה" מבלי שנוקק להעברת מקל, בין רופא חורן
1 שיפסיק את חורנותו לצורך "תגונה מתוזנת חובה" ולאזור כך יהיה עליו לבצע
2 קודם לנין חפיפה;

3
4 רביעית עוד מציינת המדינה שקביעת שינוי מוגנה בשעות הלילה תחייב
5 הבאת רופאים מתחמים לטורנויות נוספות, ובשים לב לכך ש牒מיאן על רופאים אלה
6 מוטל על הטורנויות, ההסדר ש��לינו לאקל עשוי להוביל דזוקה להכבה על
7 הרופאים המתמחים;

8 מהישית קביעת תנומות עשויה לשיטת המדינה ליצור קושי בסנכון אל מול
9 עובדות האתניות. לאחר שבריגל עבודה האתנית מוגנת על ידי רופא אחד, הרי
10 שבפרק הזמן שבו יתפוצ הרופא תנומה, היא גורם אשר אשר לכואה יכנס לנעלין,
11 דבר אשר עשוי לגרום לפגיעה ברצף הטיפול;

12 שישיה המדינה מוסיפה כי העברת שהונטו ונכנסים לרופאים מומחים
13 למגל הטורנויות, במוגרות טורנויות הצי ושליש עליהם הופכים בהפסם 2011, כבר
14 אפשרות מנוהה ובה יותר לרופאים מתחמים, גם מבלי לקבוע שינוי מוגנת חובה.
15 עוד מציינת המדינה שהפסם 2011 אך הידר את הקושי לרשות מומחים לעבודה
16 בחלוקת לאחר שעות העבודה הרגילים, עד כדי כך שנרמה כי טעת הרוי, בפרק
17 האפשרות הריאלית של "הרחבת הפרקтика" של השתתפות מומחים בטורנויות
18 שליש וחצי כאמצעי שיאפשר שינוי לרופאים המתמחים, נטעنة מהשפה והונן.

19

20 התuttleמות בתיקון לחיטו מוכות של הטורנרים לשינה – דין וחדרעה

21. נקדים ונאמר שהגענו למסקנה שההuttleמות המוחלטת בתיקון להיתר מזכותם
22 של הטורנרים לשינה אינה סבירה באורת קיזוני. זאת, בפרט מאחר שהוכת פנינו
23 שחרף העוברה שמדובר בזכות יסוד ובאזור בסיסי של כל אדם – גם של הרופאים
24 המתמחים – לישון ولو מעט במהלך הלילה, הרי שהנושא כלל לא הוכא לשיקול השר
25 ולהכרעתו קורם שהתקין את תיקון להיתר. להלן נמורש את נימוקינו לכך.

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 12 + ס"ע 54951-01-12

93. אין צורך שנכבר מילימ' בדבר חשבותה של השינה לאדם. כבר לפני שנים
 1 רבות עמד בכ' השופט צבי בזיזון על זכותו של אדם ל"מינימום של שעות שינה
 2 הנחוצות לבניותו" (ע"א 73/403 בצלל נ' טימנשטיין, פ"ד כת (1) 41 (3.9.74)).
 3 באחה הפרשות, שעסקה בגדיר סמכויות שירות הבתuhan הכללי במהלך הקירה אל מול
 4 טענות של נחקרים כי עינו אותם, אף נפסק כי "מניעת שינה לתקופה ארוכה, או
 5 מניעת שינה בלילה ללא צורך הקיים יהייבו אתה", אינה מידתית ועל כן אסורה
 6 (בג"ץ 5100/94 HOWEVER ציבורי נגד עינויים נ' ממשלת ישראל פ"ד נג(4) 836, 817
 7 (6.9.99)). בפרשא אחרתו הכיר בית המשפט העליון בזכותו החוקתית של כל אסир
 8 למיטה ללון עלייה, תוך שנקבע שהצורך הבסיסי בשינה מוביל את הזכות למיטה
 9 לשישן בה חלק מטיפולם החיים בכבוז" (בג"ץ 4634/04 דופאיים לדוביות אדם נ'
 10 חסר לבתuhan פנים, פ"ד סכ (1) 762 (12.2.07)).
 11

94. וכן אף במשפט המשווה. באחת הפרשות (Ramilila Maidan Incident v. Home
 12 Ramilila Maidan Incident v. Home (2012) 5 SCC 5 (Secretary, Union of India (2012)), שבה הכיר בית המשפט העליון של הודו
 13 בפסק דין שנייה בפברואר 2012 במעמדה של הזכות לשינה כזכות אדם בסיסית
 14 הנגזרת מהזכות לחיים, הסביר כי השופט Dr. B.S. Chahan את הרזיאנאל של
 15 הפסיק באופן הבא, ואנו מצטרפים לדבריו בהסכם מלאה:
 16

17 "Sleep is an unconscious state or condition
 18 regularly and naturally assumed by man and other
 19 living beings... It is a necessity and not a luxury.
 20 It is essential for optimal health and happiness as
 21 it directly affects the quality of the life of an
 22 individual when awake, inducing his mental
 23 sharpness, emotional balance, creativity and
 24 vitality.

25
 26 Sleep, therefore, is a self-rejuvenating element of
 27 our life cycle and is, therefore, part and partial of
 28 human life. The disruption of sleep is to deprive a
 29 person of a basic priority, resulting in adverse
 30 metabolic effects. It is a medicine for weariness
 31 which if impeded would lead to disastrous results.

32
 33 To take away the right of natural rest is also
 34 therefore violation of a human right."

35

בית דין אזרחי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 55000-01-12 54860-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54894-01-12

95. למן הסר ספק, וכפי שכבר הסבכנו מוקדם יותר בפסק דין זה, אין צורך
 1 בהליך שבפנינו בהכרעה בשאלת מעמדה הנורמטיבי המדויק של הזכות לשינה
 2 במשפט הישראלי בכלל, ובמשפט העובדה בפרט. בין אם מדובר בזכות חוקתית
 3 הנגזרת מהזכות החוקתית לביראות או ל민ינום של קיום בכבוד, ובין אם מדובר
 4 בזכות יסוד שאינה בעלת מעמד על-חוקי, ברור לנו שבמסגרת הפרשנות הთכנית
 5 של הוראות חוק שנות עבודה ומונואה יש להביא את החשבון, וליתן לה משקל נכבר.
 6 ברור לנו גם שבמסגרת הליך של ביקורת שיפוטית על הימר מנהלי, שניתן מכות
 7 ההוק, כמו זה העומד לביקורתנו השיפוטית בתיק זה, יש לוורא שהשר שנתן את
 8 הימר הביא במאזן שיקוליו את זכותו של העובד לשינה, ובחון בקפידה יתרה את
 9 שאלת מידת הפניה בה, ואות האמצעים הקיימים לצורך צמצום הפניה בה.
 10

96. ואם ישאל השאלה: היכן מצאו את "הזכות לשינה" כהוראות חוק שנות
 11 עבודה ומונואה, נשיב לו כך: זכותו של עובד להפסיק לphetona, אכילה וחכילה
 12 במהלך יום עבודה קבועה ומוגנת מפזרשות בחוק זה (ראו בפרק החמישי להוראות
 13 החוק). בשנת 2009 אף תוקן החוק והוספה לו גם זכות המונתה מלאה של עובד
 14 לצשות שימוש בחדור שירותים בהחאים לצרכיו (סעיף 20א לחוק, וראו: ס"ע 35854-
 15 10 ויטמן נ' ח.א.ש. מערבות ושירותים בע"מ (13.3.14), מותב בראשות כב'
 16 השופטת אינגלברג-שפט). וזאת שבניגוד לכל הזכויות המוניות האלה, אין בחוק
 17 הוראה מפורשת בעניין "הזכות לשינה", ברם, יש לפרש לדעתנו את החוק באופן
 18 המביא את הזכות לשינה בגדירו, וזאת בשל מעמדה כצורך זכות יסודית עליו עמדנו
 19 קודם לכן, וכן מהטעמים הנוספים הבאים:
 20

21 דאשיות בית הדין הארץ, בפסק דין שעסוק בפרשנות הוראות החוק המגבילות
 22 את מספר מושבות לילה שבו ניתן להפסיק עובד, כבר קבע שתכליתן של הוראות
 23 חוק מן זה הינה לאפשר לצoward להיות במידת גנטון "חיים רגילים" (ע"ז
 24 300353/97 מדינת ישראל נ' נהרי, פ"ד"ע לה 318 (18.6.00)). בפרשנה אחרת הודגש
 25 שטרת החוק הינה הגבלת שעות העבודה לצורך "הגנה על העובד מפני פגיעה בצלם
 26 האנוש שבו" (ע"ע 98/200271 טפקו נ' של פ"ד"ע לה 710 (29.11.10), ראה גם:
 27 ע"פ 16/08 מדינת ישראל נ' גנטן ב"י (4.1.09), ראו גם: שרון אהרון-גולדברג,
 28 עובדות יתר – השלכות והוצאות לפתרון, עבודה חברה ומשפט יג 219 (2012))

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-01-01-54860 + ס"ע 12-01-01-55000 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 01-01-54970
 12 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

1 והאסמכתאות שם). לרעתנו מובן מآلיו, גם על יטוד חותם דעת המומחים הבכירים
 2 לרפואת שינה שהיעדו בפנינו בתיק זה, שכדי לאפשר לעובד להיות חיים וריגלים ולא
 3 לפגוע בצלם האנוש בו, יש לאפשר לו, ככל הניתן ובמידת הניתן, לישון ולו לפרק
 4 זמן קצר במצב דברים שבו הוא נדרש לשוחה במקום העבודה במשך 26 שעות
 5 ברציפות, לרבות בכל שעות הלילה, כמו במקרה שלפנינו;

6 ושניות החוק קובע, בין היתר, את הוכתו של מעסיק ליתן לעובדו הפסקה של
 7 שמנה שעה לפחות בין יום עבודה אחר למינחו (סעיף 21 לחוק). המזכיר באורך
 8 הפסקה המרמז, להבנתנו, על כך שהמהזק בקש להבטיח שככל עובד יהיה וכאי
 9 לפרק זמן מסוומי, כזה המאפשר פרק זמן סביר לשינה, בין يوم העבודה אחד
 10 למינחו. מכאן מסקנתנו שבמקרה כמו זה שלפנינו, ולאחר החיתר שנתן השיר להעסיק
 11 רופאים ברציפות במשך 24 שעות גם 26 שעות רצופות, לרבות בכל שעות הלילה,
 12 יש להסדיר מתן אפשרות, במירاث הניתן והאפשרי, לשינה, ולו קדרה, במהלך
 13 העבודה.

14. וחזרה אל המקרה שבפנינו. המדרינה והכללית טענו בפנינו טענה עובדתית,
 15 לפיה רוב רובם של הרופאים המומחים מצילחים לנוח במהלך התורנות, בין שמדובר
 16 בשינה ממש ובין שמדובר ב"תפישת הנומה" במהלך התורנות. זאת, במנעד רחב של
 17 זמנים, בין שעתיים לבין כל הלילה. על פי התרומותנו מפסגת העוזיות, אכן זה
 18 המצב, ומכל מקום לא הוכח בפנינו שלא כן. ברום, איננו מקבלים את טענת המדינה,
 19 שהעובדת שככל הנראה רוב הרופאים המתמחים אכן מצילחים לנוח או אפילו לישון
 20 בתורנות, מצריכה את ה苍תגולות המוחלטת בתיקון להיתר מוגחות לשינה. אין
 21 עסוקין בזכות אשר לה זכאים "רוב הרופאים". ככל הרופאים התורנים, עד האהרונ
 22 שבhem, עומדת הזכות לישון במידה הניתן במהלך תורנות. גם לכל הציבור הבא
 23 בשעריו בת החולים עומדת הזכות לכך שהרופאים התורנים המתפלים שבהם יוכלו,
 24 במידה הניתן, לישון במהלך התורנות, באופן שיצמצם את תסן השינה ויאפשר להם
 25 להגיע למטרופלייהם שירות טוב יותר. בהינתן זאת, המסקנה שלנו מכך שככל הנראה
 26 רוב הרופאים התורנים מצילחים לאפס הנומה" צזו או אחרת במהלך התורנות היא
 27 בזיהוק הפויה מהמסקנה אליה הגיע המדינה. ועוד שהמדינה שבורה שבובודה זו יש
 28 כדי להצדיק התעלמות מנוסה השינה במסגרת התקון להיתה, אנו סבורים שמצב
 29 הדברים עליו אין מחלוקת, לפחות רוב הרופאים בתורנות מצילחים כבר ביום לאפס

בית דין אזרוי לעבירה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54900-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 12 + ס"ע 12 + ס"ע 12 + ס"ע 12

1 תנומה" כזו או אחרת במהלך התורנות, כשבחלק גROL מהמקלים מדווח בשינה של
 2 בין שעתיים לאربع שעות, וחוקא מקופה על הרגולטור לקבוע הסדר מאוזן בנושא,
 3 שלא יהווה גינוי שהציבור לא יוכל לעמוד בה (ובמקרה שלפנינו, גינוי שבתי^ה
 4 החולים וציבור הבאים כשלעריהם לא יוכל לעמוד בה). על אותו מסקל, גם טענת
 5 המדינה, לפיו ממילא הוכנסו ונכנסם לרופאים מומחים לمعالג התורניות, במסגרת
 6 תורניות האז' ושליש עליהם הוטכם בהסכם 2011, באוכן המאפשר כבר ביום יותר
 7 מנוחה ושינה לרופאים מומחים, איןנה מצדיקה את ה十七条 מוסוגיה במסגרת
 8 ההסדר. להיפך, גם עובדה זו מוכיחת את ההבנה שלנו בדבר האיתכנותות (feasibility)
 9 והריאליות של רגולציה מאוזנת, דרך תיקון להימר, של הזכות והצורך הבסיסי של
 10 רופאים בחרוניות בשינה (בדיקת כפי שקיים ביום על פי דין, כפי שצייר קודם לנו,
 11 ה十七条 לזכותם של עובדים להפסיק אכילה, מנוחה, תפילה, שימוש בתחום
 12 השירותים וכו').

13 כאן המקום שנעמוד על פגס מרכזי שאנו מצאו בשיקוליה וטיעוניה של
 14 המדינה בחוקש לרגולציה של זכותם של מתמחים לשינה במהלך התורנות. חלק גדול
 15 מההנוקות של המדינה, אותם הבנו קודם לנו, יראו מהנה מוצאת לפיה קיימות רק
 16 שתי חלופות בニアרויות לרגולציה שכזו: קביעת שינה חוזה, מצד אחד, ואי הסדרה
 17 של הנושא מצד שני. זהה הנחת מוצאה שגוריה. ניתן ואפשר להסדיר את הנושא
 18 במסגרת תיקון גם בדרכים רבות נספנות, והדרך הטובה ביותר להרגים ואלה
 19 הינה באמצעות היחסות לאופן שבו מסדרי תיקון להיתר, כפי שהותקן על ידי
 20 השר, את נושא מספר התורניות המקסימלי האפשרי בשבוע, ועל מספר שעות
 21 העברוה המקסימלי בשבוע.

22 נסביר במה דברים אמורים: במסגרת תיקון להיתר, קבוע השר הוראות בדבר
 23 מספר התורניות המקסימלי האפשרי בשבוע אחד. זאת, לאור העובדה שביצוע שלוש
 24 תורניות (של 24 עד 26 שעה, כולל יום העבודה) מגביר מאר את "חסך השינה
 25 המצטבר" של הרופאים המתמחים, ואין מאפשר "שנת התאוששות" מספקת. וכן
 26 קבוע תיקון להיתר ההסדר הבא בקשר למספר התורניות בשבוע:

27 (2) רופא לא יכצע, ככל האפשר, יותר משתי תורניות בשבוע
 28 בשבוע עבודה; הואשם רופא יותר משתי תורניות בשבוע

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-54985-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54970-01-12
 ס"ע 12-54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12

1 עובדת, יתעד מנהל המחלקה האחראית על הרופא, בכתב
 2 ובאופן סדר, את הנסיבות, השיקולים וצורכי העבודה
 3 שבגין הועסק הרופא כאמור, ומנהל בית החולים יבצע
 4 מูกב אחר הנסיבות ותזכרים האמורים;

5

6 בדומה, הסירר ההיתר באופן הבא את מספר שעות העבודה המקסימלי של
 7 רופא בשבוע:

8 (א) לא יעובד רופא מעל 12.5 שעות בשבוע בעבורה
 9 בממוצע לשנה עבודה; במנין אלה יכללו שעה נוספת נספחת
 10 לרכות תורנויות.
 11 (ב) הועסק רופא בחלק משנת העבודה יהיה מסוף
 12 שעות העבודה המוצע בשבוע עבודה יחסית לתקופה
 13 העבודה שהוא עבד בה;
 14 (ג) מנהל מחלקה וראשי, באישור מנהל בית החולים,
 15 לאשר מראש העסקת רופא באופן החורג מ- 12.5 שעות
 16 עבודה בשבוע כאמור בפסקת משנה (א), אם הדבר דרוש
 17 למניעת פגיעה ממשית ביכולת בית החולים ליתן מענה
 18 נאורה לצרכים רפואיים של המטופלים במחלקה; ראה
 19 מנהל בית החולים כי נדרש העתקה החורגת משבוע
 20 עבודה של 12.5 שעות לפחות פרקי זמן של שלושה חודשים, יביא
 21 את הדבר לאישור המנהל הכללי של משרד הבריאות
 22 המוסמך לאשר העתקה חרוגת כאמור אם השתכנע כי היא
 23 נחוצה כדי למנוע פגיעה ממשית כאמור;
 24

25 99. הנה כי כן. המרינה עצמה קבעה במטרה התקון להיתר שלפנינו כללים
 26 לעוניין מספר התורנויות המקסימלי בשבוע (שתיים) ולעוניין מספר שעות העבודה
 27 המקסימלי בשבוע (12.5), אך בה בעת קבעה והגדירה מצבים שבהם יש להתריר
 28 חריגת מכך. זאת, במקרים שבהם חריגת שכזו מתחייבת ונוכח צרכי בית החולים
 29 וכשיים חשש לפגיעה ביכולתו של בית החולים ליתן מענה נאות לצרכים רפואיים
 30 של מטופליו, והכל תוך ביצוע תיעוד ומעקב אחר החריגות, על מנת למנוע מצב שבו
 31 החריג יהפוך לכלל.

32 בדיקות באופן זהה המדינה יכולה היה, וכי בית הייתה לדעתנו, לקבוע הסדר
 33 במסגרת התקון להיתר המכיר בזכותו של הרופאים המתמחים, שיינטן להם פרק זמן
 34 משמעותי במהלך התורנויות, למשל שעתיים עד ארבע שעות בלילה, שבו הם יוכלו

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54912

לפירוש למחרך המנוחה (שהוקצתה להם בהתאם להוראות התקון התייר) ולישון על
1 המיטה (שאף היא הוקצתה לכל אחד מהם במסגרת ההוראות התקון התייר). ואת,
2 בכפוף למתן אפשרות לחירגה במרקחה הצורך, כאשר צרכו ביה חוחלים מחייבים זאת,
3 וחוץ ביצוע מעקב ויוזע מנהל המחלקה ו/או האחראים עליו אוודות החירגה
4 שהיתה, והנסיבות לה. רגולציה שכזו אפשר מעקב, שלא קיים כיום, אחר אותן
5 מחולקות שבחן הבעייה אקטואית במילבד, אותן המחלקות שבחן תורניטים אינט ישנים
6 חמיד או כמעט תמיד, ולמצואו לה מענה ניהול, למשל בדרך של הקדאת תקן למועד
7 נוסף באותו מחולקות ספציפיות, באופן שיאפשר לשני התורניטים ל"חلك" ביניהם את
8 היליה (ראו והשו, רק לדוגמה, כאמור בעניין זה בעמ' 2 לחות דעתו של פרופ'
9 פילר).

10 למקרה מהנרש נעיר, שהתקון להימר במרקחה שלפנינו אינו כולל אפילו
11 אמידה מינימלית ו"רכח" יותר בקשר לזכות לשינה של גופאים, לפיו "טומלץ"
12 לזרפאים מתחמים לישון במשך, נניח, שבעתיים עד ארבע שעות בתורניט. ואת, בוגדור
13 לאסדר הקיימים בארץ הברית, אותו הצגנו קודם לכן, שבו קובעת הרגולציה החדשה
14 כך בדבר שנה מתחמים במהלך תורניט: "strategic mapping strongly suggested"
15 ("המלצת חזקה לתנומות אסטרטגיות").

16 100. מהם הכללים המשפטיים שעל יסודם עליינו לפסק, בשים לב להתעלמות
17 מהחלטת התקון להיתר מהותות לשינה במהלך תורניט?

18 19. בודו שההuttleמות המוחלטת התקון להיתר מוכותם של
20 הרופאים המתחמים לשינה במהלך התורניט אינה מידהית, וזאת לאור כל מה שאמרנו
21 עד כה. אך מעבר לכך. לדעתנו התuttleמות זו הורגת מתחם הסבירות. בפסק הדין
22 התקידמי והירוע בעניין דפי זהב (בג"ץ 389/80) אמר בעמ' נ' רשות חשיזור,
23 פ"ד לה (1) 421 (1980) תיאר כבי הנשיא (ברימוס) אחרון ברק כך את עילתה הסבירות
24 כזילות החurbות בהליך מנהלי:

25 25. "עקרון הסבירות מביא לפיסילות של שיקול-דעת מינהלי,
26 אשר אינו נתן משקל ראוי לאינטנסים השונים של הרשות
27 המינהלית להתחשב בהם בהחלטתה".

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985-01-12 + ס"ע 54970-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 השופטת דפנה ברק-אזרז בספרה אורdots המשפט המנהלי הדגישה, שמתווך
2 מגוון המזכבים שבهم מתבקש בית המשפט להתערב בתוכנה של החלטה מנהלית
3 ולקבוע שתיא אינה סבירה בשל כך שלא ניתן משקל ראוי לאינטרס זה או אחר,
4 במקרה החמור ביותר הינו זה שבו קיימת התעלמות מוחלטת מוצואה או אינטרס חשוב
5 והיוון:

6 "מצב קיצוני במיוחד של החלטה פסולה המבוססת על
7 שיקולים ראויים הינו התעלמות מוחלטת של הרשות
8 משיקול מסוים, להבריל מהתייחסות אליו מבלי לתת לו
9 משקל ראוי. במקרה זה, ההצדקה לביקורת שיפוטית ניכרת
10 במיוחד" (דפנה ברק-אזרז משפט מנהלי – כרך ב' (2010),
11 .726).

12 להבנתנו, במקרה שלפנינו הינו מקרה מובהק שכזה. זאת, מאחר שהגענו
13 למסקנה שהשר התעלם לחולין מהצורך הכספי וזכות היוסד של המובעים לשינה
14 במהלך התווגנות, והכל במגבלות הניתן והאפשרי,

15 101. אשר לתוכנו של הסעיף שלו זכאים התוכעים, איןנו מוסמכים ואינו ארכיים
16 להוות לשר מהי הדריך המדויקת שבה עליו לתקן את ה היתר. זאת מאחר שכפי
17 שטבידה כב' השופטת רונית רוזנפלד:

18 19 "הסדר כפי שבית הדין מוסמך להוציאו הינו על פי כללי
20 המשפט המנהלי, ואין נתונה לבית דין סמכות לבוא
21 במקומות הרשות ולתקין את תצו שיצא תחת ידה (עס"ק
22 20449-04-12 מדינת ישראל נ' ארazon ס gal המשפט
23 במערכת הבטחון (30.4.14)).

24 25 וזאת על עקרון זה ממש לאחרונה כב' השופטת (ברימוס) עדנה אונבל:

26 26 "ביה משפט זה אינו שם עצמו במקומה של הרשות
27 המבצעת, ואין הוא יכול להמלחץ את שיקול דעתה בשיקול
28 דעתו. במיוחד בכך הדבר בעניינו שבו משמעות הסעיף
29 הנitant הוא חיוב המש��בים להתקין הסדרים מיזוחרים אשר
30 אינם קיימים לעת הזאת. משכך שיקול הדעת הניתן
31 למש��בים בהסדרה הנדרשת הוא רחב. על המשﬁבים יהיה
32 תחת את הרעת לסוגיות שונות שעולות מהצורך להסדיר
33 מחדש [את הסוגיה] (בג"ץ 1105/06 קו לטוב נ' שר
34 הרווחה ((22.6.14)).

בית דין אזרוי לעוברת בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54994 + ס"ע 12-54911 + ס"ע 12-54951

לஹורתה הסדר החלופי מיידתי לשיקול דעת ורשויות המנהל, במסגרת הסעד
 הגיתן בעתרה מינהלית, ראו גם את פסק הדין ב- בג"ץ 02/1987 הסתדרות
 רפואיות בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה (2.10.08). במקרה זה הכריז בג"ץ
 על בטלות הוראה בתקשייר שאסורה באופן גורף על רופאים עובדי המדינה לחת חותם
 דעת רפואי שעשוי לשמש דעה נגד המדינה בהליך המדינה עד לו. השופטים כללו
 בפסק דין הסדר החלופי מיידתי, אך הרגישו שמדובר בהצעה בלבד ורשות רשאית
 לגבש לגבש הסדר מיידתי אחר.

לאור הלכות אלה, הסעיף שנכון לתיתנו במקרה שלנו, הינו הכרזה על
 בטלות החקיקון להיתר, אך בבד הותרת שיקול דעת דחיב לשורץ הסדרות הטעון
 הסדר בדרךו אותה ימצא לנכון, הכל בכפוף לכללי המשפט המינהלי, עקרונות משפט
 העבודה, וקיימות שבפסק דין זה. אנו ממליצים לשור לשקלול לקבוע מינימום, לפחות
 כל רופא בתורנות יהיה זכאי לישון בין שעתיים לאربع שעות בכל תורנות (כפי שכבר
 היום מאפשר לרוב רוכב של הרופאים המבצעים תורנות). זאת, בכפוף למקרים
 חריגים שבהם לא יתאפשר הרבה,

15

הערות אחורוניות
 16. לא נוכל לסיים פסק דין זה بلا התייחסות קצרה למספר סוגיות נוספות
 שהוועלן על ידי העדרים במאלה החדיניות במנינו: פקדות מטכ"ל בנושא שנת
 הילים והרלוונטיות שלהם להליך שלנו; קידום המתווה הקיים לקידור משך
 התורנות בחלוקת يولדות ומיןן; תופעת ה"איינרציה של שינוי" והרלוונטיות שלה
 להליך שלנו; והתייחסות למצבים שבהם, בשלה, תורנותה מתמחים ונמשכו אל
 מעבר ל-26 שעות המותירות.

23

פקודת מטכ"ל בנושא שנת חילים

103. במהלך החדיניות ביקשו התובעים להסתמן, בין היתר, גם על פקדות מטכ"ל
 מיום 26.12.00 (33.02.13) שעotta שינוי ומנוחה של חיילים). במסגרת חותם דעתו של
 פרופ' שדה חוותה העובה שבפקודות מטכ"ל זו הוכר הצורך של חיילים לישון
 לפחות 6 שעות ביום, תוך התרת חריגים רק במקרים מיוחדים ובאישור דרג פיקודי

בית דין אזרוי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54994

1 בכיר. הפקורה הוגשה כראיה בתיק ותליך מהמומחים אף התייחסו להוראותיה
2 במסגרת הנות רעם, ונתקשו לגביה.

3 המדרינה (ס' 384 לסיומיה) עמדה על כך שהתווכעים זנוחו בסיכוןיהם את
4 ההשווואה בין חורנות מתחמות לבין פעילות חילית צה"ל, כפי הנראה לנוכח העובדה
5 שפרופ' שרה עצמו הורה בהקדתו הנגדית ש"אי אפשר להשווות את סוגי הפעילותות"
6 (עמ' 96 ש' 1). עם זאת, אנו סבורים שיש בכלל זאת דבר מה אותו ניתן למוד
7 מגיבושה של פקודה מטכ"ל זו על המקורה שלפנינו.

8 לדעתנו, יש מקום להשוואה בין חיללים לרופאים במוקן הבא: גט חיללים וגם
9 רופאים נדרשים להילחם כדי להגן על חיים ולהציל חיים. ודווקא משפט שבמוקן זה
10 ההשווואה היא נכונה, הרי שלדעתנו, בדיק שמצוות רשות האבע מוקם וצורך
11 לחיבר מפקדים בצה"ל לקבוע הסדר מאוזן המכיר בצוරן של חיללים לשון, בודאי
12 שכשגרה אך גם במהלך פעילות מבצעית ומלחמתית (לפירוט, דאו במיחוד בסעיף
13 45 לסיומי הכלכלי), כך יכולה וצריכה הרשות המבצעת, המסדריה את דפוס
14 העסקות של הרופאים התורניים בbatis החוליפס, למצוא ולקבע הסדר מאוזן המכיר
15 לצורך לשון של רופאים תורניים. כל זאת, מבליל להמעיט מהו זה מקודשת המלחמה
16 על ידי אדם המתוחשת יום ים בחורי האמין, בחדרי הניתוח ובשאר המחלקות של
17 בת החולים בישראל.

18

19 המתוות לקיצור משור התורנות במחולקות يولדות וסינון

20 104. ביום 25.8.2011, במעמד התימת הקכט 2011 בבית הדין הארץ לעובדה, נחתם
21 בין הר"י למרים פיכום רכרים בעניין קיצור משך תורנות מתחמות, על פי מתווה
22 שנובש קורס לכט בלשכת כב' הנשיאה וילוי אוד. בטיסום הרכרים, שניתן לו תוקף
23 של החלטה שיפוטית, נקבע שמשך התורנות במחולקות يولדות וסינון י��וץ ל- 20
24 שעות בלבד, לאחר ביצוע מילוט בנושא. נקבע עוד שבחוק שנה ממועד החתימה על
25 הקכט הקיבוצי (זהיינו עד ליום 25.8.12) יקבע אופן יישום ההחלטה, ויישומה
26 בפועל על ידי וערת מעקב שהוקמה לצורך כך, לא מיותר שנזכיר כאן גם שהכללה

בית דין אזורי לעובדה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 54994-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 טענה בפנינו שהיא לא הייתה צר לסיום האמור, ולפיכך אין הוא מחייב אותה
2 בנסיבות.

3 כך או כן, במסגרת טיבומי הצדדים שבפנינו הוצגו קשיים מהותיים שהתגלו
4 ביחסם להסכם האמור, וכן הוצעו פעולות שנתקטו ודיין נקבעה ליישום
5 החסכמה האמורה (ראו בס' 570 עד 191 לVICOMY המדינה, וס' 229 עד 245 לVICOMY
6 הר''). הן המדינה זהן הר'י הצהירו ש衲שכים המאמצים לקידום העניין. מכל מקום,
7 התובעים בחרו לכל אורך ההליך שבפנינו שלא לשם את הדגש על ההסכם האמור,
8 ולא לטען, אפילו לא בטענה הולמת, לזכותם לקיזור משך החורוגה ל-20 שנות
9 בלבד מכוח החסכמה האמורה. משכך, איננו עריכים להזכיר בדבר, ואנו מותווים
10 בצדך עירן את השאלה האם לרופאים תורניים במחלות يولדות ומין, ולהם בלבד,
11 כמו זכויות לקיזור משך החורוגה שלהם מכוח החסכמה האמורה.

12

13 תופעת ה"איינרכזיה של שינה" והשלכותיה על הסוגיה שבפנינו

14. במהלך הקיימות הנדריות המתיחסו הlk מהמומחים לשינה שהעידו בפנינו
15 לחופעת ה"איינרכזיה של השינה". להבנתנו, המזכיר בתופעה שבאה מיעוט מקרים אלה
16 היינמים פרקי זמן קצרים, למשל שינוי של שעתיים או שעתיים בלבד,חוויים ירידיה
17 בתפקודים הקוגניטיביים שלהם ממש תקופה ארוכה יחסית אחרי יקיצה, דהיינו הם
18 "מתעורריהם לאט". המדינה בקשה להסתמך על חופה זו כשיעור חזק נגד קביעה
19 "תנומה חובה" קזרה לרופאים תורניים במהלך התורוגות. מאחר שלא הוצעו בפנינו
20 נתונים מדוייקים ובזרורים אודוז היקפה של מופעה זו ומשמעותה, לא מצאנו לנכון
21 לקבוע ממצאים בהם באלה במסגרת פסק דין זה. דהיינו, איןנו קובעים כל עמדה
22 ביחס לאפשרות שבמסגרת רגולציה שתכיר בזכותו של רופא תורן לישון במהלך
23 התורוגות, תהיה התחשבות והתייחסות גם "לנסיבות אישיות וליכולות האישיות של
24 כל אדם ואדם" (ראו עדות ד"ר אלעד, עמ' 214 ש' 8), לרבות אלה מכין הרופאים
25 שעשוים שבשל נסיבות אישיות וככלות אישיות תופעת ה"איינרכזיה של שינה"
26 משפיעה עליהם באופן ממשוני יותר מאשר על אחרים.

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

54970-01- y + 54985-01-12 y" + 55000-01-12 y" + 54860-01-12 y" +
54894-01-12 y" + 54911-01-12 y" + 54951-01-12 y" + 12

1

2 אכיפה דפוס החטאה הקרים – עד 26 שנות כובל התורנות

106. במחלך דיוון והוכחות ביקשו לברור, אל מול עדי הנتابעים, האם יש בסיס
3 לטענתה החובעת לפיה המגבלת חקירתה על אורך ההחלטה (עד 26 שעות בראצף),
4 אינה נאכפת בمعدמת הביריאות, וכי קיימות מקורות שבהם ורפואיים מתהווים ניחוחים
5 ופרוצדורות רפואיות מוכבות אחרות מאשר שעבדו לעלה מ- 26 שעות ללא שינה
6 (ראו לעניין זה המובאות מהצדויות בסעיפים 26 ואילך לסייעי התובעים). בירור זה
7 העלה, כי על דין הכלל, ההוראה נאכפת, אם כי אף המדינה מודה כי בשוליות,
8 במקרים בודדים, קיימות פפרות של ההוראה (ראו לעניין זה ס' 1028 לסייעי
9 המדינה, וכן המובאות מעדויותיהם של המומחים השונים מעד הנتابעים, כי
10 שהובאו בסעיפים 1030 ואילך לסייעי המדינה). כל העדרים והמוגדים מטעם היו
11 תמיימי דעתם בדבר הצורך לקיים את ההוראות, כתובן וכלשונן, ובדבר האזרך להגביר
12 את מאפיי האכיפה. וזאת, גם במקרים שבהם היוזמה להשאר במחלקה באח מצידן
13 של רופא המתמחה בעצמו, המאונין לציבור עוד בסיכון וידיע.

15. לאחר סיום הלין הוכחהות בתייק זה, ונוכח הנתונים שהובאו בדברו אי אכיפה
16. מלאה של מגבלת שעotta העבודה הקיימת, הוצאה ביום 13.10.13 חזרו כללי חדש של
17. ראש מינהל הרפואה במשדר הבריאות אל מנהלי בתים חולים ואל מכתבים רכיבים
18. נוטפים. החזרו החדרש, שכותרתו "רצנון נהלים בעניין מגבלת שעotta העטקה ביום
19. מורנות והעברות מחילקם", בחזרה נאמר בין היתר כד:

1. בה坦ם... להסכם חקיקותי... עבורה של רופא
המסיים ביצוע תורנותו לשוגיה השוניים, למעט הפעולות
הקשירות בהעברת מחלוקת, תשתיתם בשעה 00:08.00. רופא
המסיים תורנות נדרש לפניו תום עבדתו וכחلك ממנה,
להעביר את המחלוקת/מחלקת מין לא יואר משעה
.10:00

27 הוראה זו יכולת עיגון נוספת בחיתר הכללי להערכה
28 במאנווחה השכונית ובשעות נספורות... מיום 10.12.12, בו
29 נקבע כי אורך יום העבודה הכולל שעות נספורות שהן שעות
30 תורננות לא עלתה על 24 שעות, ואם צורך העבודה מחייבים

בית דין אזרחי לעבירה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54970 + ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951 + ס"ע 12-01-54994

1 זאת, לצורך העברת מסודרת של המחלוקת – לא עליה אורך
2 יום העבודה כאמור על 26 שעות.

3 4. לאור האמור לעיל, חל איסור מוחלט להעסיק דופא
5 מזמן מעבר למגבלת השעות הקבועות בסעיפים 1 ו- 2
6 לעיל.

7 8. עבדתו של הרופא בתום התו戎ות בין השעות
9 00:00-00:08: נרעהה אף ורק על מנת להעביר את המחלוקת
10 באופן מסודר, ולפיכך, חל איסור מוחלט להטיל עליון
11 מטלות נוספות אשר איןן קשורות להעברת מחלוקת.

12 13. למען הסר ספק יוכהר, כי גם אם הרופא התוון
14 מעוניין ביוםתו הוא לחשיר בין כתלי המחלוקת ולתרום
15 מכוחו לعبادת המחלוקת לאחר השעות המוחכבות בסעיפים
16 1 ו-2, אין לאפשר זאת.

17 18. האתירות הישרה לביצוע כאמור ואכיפת מגבלות
19 השעות כאמור, חלה הן על מוגהלי המחלוקת והן על מנהלי
20 בתיהם החולמים".

21 22. נכון כל האמור, ועל פי ההורשותנו, אכן נעשו ואך נעשים ביבאים אלה
במצרפת הבריאות בישראל מאצחים של ממש לוודא אכיפה מלאה של האיסור
23 המוחלט להעסיק דופא ביום שלמחרת תורננות. אם וככל שישחבר, בעתיד, שתוונות
24 "זולגות" כענין שבשגרה, כפי שהיא בעבר, אל השעות ה- 27 ו- 28 ואף מעבר
25 לכך, יתכן שהדבר יצדיק בחינה מחדש של הסוגייה המרכזית שבה דנו בפסק דין זה,
26 שהיא עצם ההיתר להעסיק דופאים מתמחים בדפוס הנוכחי. זאת, לאחר שככל
27 הנتابעים שכחיק זה היו שותפים לעמלה שתוקיות ההעסקה במשמרות ארווכות
28 שכאלה (24 + 2) מוחנית, בין היתר, בהקפדה יתרה על אכיפת האיסור הקיים להאריך
29 תורננות אף מעבר לכך.

פסק דין

31 32. נחתום את פסק דיןנו במשפטים הבאים, מתוך עドותו של מנכ"ל משרד
33 הבריאות דהיום, פרופ' ארנון אפק (עמ' 186 ש' 13), שהסביר לנו כשנשאל האם
34 עייפות של רופאים תורניים עלולה לסכן חיים:

בית דין אזורי לעבון בתל אביב - יפו

ס"ע 12-12-01 + ס"ע 54860-01-12 + ס"ע 55000-01-12 + ס"ע 54985-01-12 + ס"ע 54894-01-12 + ס"ע 54911-01-12 + ס"ע 54951-01-12 + ס"ע 12

1 "עריף רופא רענן שלא עירף מאשר רופא עירף, ובທחלט
2 שאחה עירף ונמצא בסוף המורנות שלו. מצבן הרבה יותר
3 קשה מההתחלה, ואחתה צריכה להיות הרבה יותר ויותר, וכך, זה
4 יכול להיות מיטוכן".
5

6 על המדינה בכובעה הכלכל, הן כמעסיקה והן כ厰פקת, מוטלת החובה לנסתות
7 למוצר במידת הניתן את הסיכון שנגדם מחסך השינה המתוכה של רופאים תורניים, כי
8 במקרה הדבר,

9 110. נכון כל האמור:

10 א. נדחתה טענה הרופאים התובעים, לפיה גפל פגם בהליך המינגלי או
11 בהסכם הקיבוצי המחייב את התערבותו של בית דין גמנסטר שנות
12 חמשקוטם בדצף (עד 26 שעות כולל התורנות), כפי שהזוהר בהסכם 2011
13 ובתיקון להיתר שהוצאה מכוח חוק שנות עבודה וטנוזה.

14 ב. לעומת זאת, מתבלטת טענה הרופאים התובעים, כי חתיקון להיתר שנייתן
15 מכוח חוק שנות עבודה וטנוזה, אינו מירמי וחוגג במובחן ממתה
16 הנטירות בשל התעלמותו המותלטה מזכותם של הרופאים לשינה במהלך
17 התורנות הארכאה, ומטעם זה דינו בטלות.

18 ג. אנו משחים את כוונתה לתקוף של האכזרה על בטלות ההיתר למשך
19 שישה חודשים מהיום. ואת, על מנת ליתן לשרשות להתקן את ההיתר,
20 דהיינו לכלול בו התייחסות והגנה על זכויות של הרופאים לשינה במהלך
21 התורנות, הכל כאמור בפסק דין זה. למען הסר ספק, אשר אינו חייב
22 לקבוע בהתאם לפסק דין זה הסדר ספציפי זה או אחר בסוגייה, אך אנו
23 ממליצים לשר לשקול לקבוע מינימום, לפחות כל רופא בתורנות יהיה וכי
24 לישון בין שעתיהם לאربع שעות בכל תורנות (כפי שכבר הים מתאפשר
25 לרוב רובם של הרופאים המבצעים תורנות). זאת, בכספי לקרים
26 חריגים שבhem לא יתאפשר הדבר.

27

בית דין אזרוי לעבודה בתל אביב - יפו

ס"ע 12-01-54985 + ס"ע 12-01-55000 + ס"ע 12-01-54860 + ס"ע 12-01-54894 + ס"ע 12-01-54911 + ס"ע 12-01-54951

1 בשים לב לחוצאתה אליה הגענו, ובפרט לכך שהליך גזול מטענו החובעים
2 נדחו, וזאת רק לאחר שנחובעים נאלצו להוציא הוצאות מרבות כדי להחגון מהן,
3 איננו עושם צו להוציאות. כל צד יישא אם כן בהוצאותינו.

4 על פסק דין רשיי כל אחד מהצדדים להגיש ערעור לבית הדין הארץ-
5 בירושלט. ערעור יש לאציג בתוך 30 יום ממועד קבלת פסק הדין.

6
7 ניתן היום, כ"ה תמוז תשע"ד, (23 ביולי 2014), בחדר הצדדים.

8
9

נ.צ. גב' נעה נוריאל,

דוויל ספיבק, שופט

מעבילים

אב"ד

עובדים

10